

Kirsi Sievers

**YHTEISTEN TOIMINTAMALLIEN JA KÄYTÄNTÖJEN
KEHITTÄMINEN KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULUN
KAKSOISTUTKINTO-OHJELMISSA**

Opinnäytetyö
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma
Kevät 2012

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	Koulutusohjelma Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma
Tekijä(t) Kirsi Sievers	
Työn nimi Yhteisten toimintamallien ja käytäntöjen kehittäminen Kajaanin ammattikorkeakoulun kaksoistutkinto-ohjelmissa	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot	Ohjaaja(t) Yliopettaja Jaana Lappalainen
	Toimeksiantaja Kajaanin ammattikorkeakoulu
Aika Kevät 2012	Sivumäärä ja liitteet 88 + 26
<p>Yhteis- ja kaksoistutkintojen kehittyminen on olennainen osa korkeakoulujen kansainvälistymiskehitystä. Bolognan prosessin myötä yhteis- ja kaksoistutkintojen määrä eurooppalaisella korkeakoulutusalueella on lisääntynyt, ja niiden kehittäminen nähdään myös Suomessa tärkeänä osana suomalaisen korkeakoululaitoksen kansainvälisen kilpailukyvyyn ja vetovoiman ylläpitämistä.</p> <p>Suomen korkeakoulukentässä on enenevässä määrin kaksoistutkinto-ohjelmia, mutta yhteisiä linjauksia tai selkeitä lainsäädännöllisiä ohjeita ei ole olemassa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on laatinut suositukset yhteis- ja kaksoistutkintosopimusten ja -ohjelmien suunnittelun tueksi, mutta erityisesti opiskelijahallinnon käytännöt ovat korkeakoulukohtaisia. Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli luoda Kajaanin ammattikorkeakoululle kattavat toimintaohjeet varmistamaan kaksoistutkinto-ohjelmien laatu, läpinäkyvyys sekä sujuvuus niin opiskelijoiden kuin ammattikorkeakoulun näkökulmasta.</p> <p>Toimintaohjeiden laatimisen taustaksi toteutettiin kyselytutkimus valituille suomalaisille ammattikorkeakouluille. Tutkimusmenetelmänä käytettiin tapaustutkimusta. Kyselyn avulla selvitettiin kaksoistutkintojen taustaa valituissa ammattikorkeakouluissa, sopimusprosessia sekä opintoasianhallinnon näkökulmaa kaksoistutkinto-ohjelmien käytäntöihin. Tämän jälkeen käytiin läpi kaksoistutkintoja Kajaanin ammattikorkeakoulun näkökulmasta OKM:n suositusten pohjalta ja kyselyn tuloksia hyödyntäen. Opinnäytetyön tuotoksena laadittiin kaksoistutkinto-ohjelmien periaatteet ja toimintaohjeet, jotka ohjaavat kaksoistutkintojen kehittämistä ja toteuttamista. Ohjeistus sisältää ammattikorkeakoulun sisäiset ohjeet, esittelyn yhteistyökumppaneille sekä ohjeet opiskelijoille.</p>	
Kieli	Suomi
Asiasanat	Kaksoistutkinto, korkeakoulutuksen kansainvälistyminen
Säilytyspaikka	☐ Verkkokirjasto Theseus ☐ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School School of Business	Degree Programme Degree Programme in Entrepreneurship and Business Competence
Author(s) Kirsi Sievers	
Title Developing Common practices in the Double Degrees Programmes at Kajaani University of Applied Sciences	
Optional Professional Studies	Instructor(s) Principal Lecturer Jaana Lappalainen
	Commissioned by Kajaani University of Applied Sciences
Date Spring 2012	Total Number of Pages and Appendices 88 + 26
<p>The development of joint and double degrees is an essential part of internationalization of higher education. With the Bologna process, the number of joint and double degrees in the European Higher Education Area has increased. It is also considered important in Finland to develop the joint and double degrees to maintain the international competitiveness of Finnish higher education and to attract foreign students. The number of joint and double degrees in Finnish higher education institutions (HEI) is increasing, but so far common alignments or clear legislative instructions do not exist. The National Board of Education in Finland has drawn up recommendations on the development of joint and double degrees to support the HEIs, but especially the practices concerning student administration are university-specific. The aim of this thesis was to draw up an extensive set of instructions to ensure quality, transparency and fluency of the double degree programmes for students as well as for the university of applied sciences.</p> <p>A survey for selected Finnish universities of applied sciences (UAS) was conducted in order to explore the background, the agreements and the student administration in the double degree programmes at the selected UAS's. The used method was case study. Based on survey results and the recommendations by the Ministry, Kajaani UAS double degree programmes were analyzed and further instructions were drawn up. As a result, a set of standards, procedures and guidelines was created including instructions for the UAS, a general presentation of the double degree programmes for partners and instructions for double degree students.</p>	
Language of Thesis	Finnish
Keywords	Double Degree, Internationalisation of higher education
Deposited at	☐ Electronic library Theseus ☐ Library of Kajaani University of Applied Sciences

ALKUSANAT

Sivistystä on se, mikä jää jäljelle, kun on unohtanut kaiken sen, mitä on oppinut. On opittava paljon, että on jotain unohdettavaa.

- Tuntematon

EXTENDED ABSTRACT

The international operating environment of higher education institutions is changing rapidly and in order to retain the position as producers and utilizers of competence and new knowledge, Finnish higher education institutions must compete increasingly harder. The status of the higher education institutions is particularly affected by changes in knowledge production, international competition for talent, demographic changes, globalizing labor markets and increasing mobility of students and researchers. Internationalization is one of the key aims of the Finnish higher education policy and also, it is at the core of higher education institutions' own strategies. Despite the progress made, the low level of internationalization is still one of the key weaknesses of the Finnish higher education and research system when compared with the competitors. International cooperation has increased and higher education institutions have raised education given in foreign languages leading to a qualification. New activities have appeared alongside traditional student and researcher mobility, such as branch campuses, franchising, bilateral training agreements, joint degrees and e-learning.

It is considered important in Finland to develop joint and double degrees to maintain the international competitiveness of Finnish higher education and to attract foreign students. The number of joint and double degrees in Finnish higher education institutions (HEI) is increasing, but so far common alignments or clear legislative instructions do not exist. The National Board of Education has drawn up recommendations on the development of joint and double degrees to support the HEIs, but especially the practices concerning student administration are university-specific. The aim of this thesis was to develop an extensive set of standards, procedures and guidelines on double degrees to ensure quality, transparency and fluency of the double degree programmes for students as well as for the commissioner, Kajaani University of Applied Sciences.

The thesis is commissioned by Kajaani University of Applied Sciences (later: KUAS). KUAS was established in 1992, and it was among the first universities of applied sciences to be awarded permanent status in 1996. Kajaani UAS plays a significant role in the Kainuu region in guaranteeing the availability of expertise, experts and RDI (research, development and innovation) operation required in the development and support of internationalization of business and commerce in Kainuu. Kajaani University of Applied Sciences has achieved

success nationally in Ministry of Education and Culture outcome barometers. Also, according to a survey published in Talouselämä-magazine in 2011, KUAS is Finland's best university of applied sciences. The quality management system in KUAS was among the first to be audited and approved in 2007.

Kajaani UAS is among the smallest universities of applied sciences in Finland. There are approximately 2000 students and 230 members of staff, 130 of whom are lecturers. KUAS offers studies in five different fields as follows:

- Social Sciences, Business and Administration,
- Natural Sciences,
- Technology, Communication and Transport,
- Social Services, Health and Sports,
- Tourism, Catering and Domestic Services.

The operations and organizational structure of KUAS are based on five areas of competence: activity tourism, information systems, nursing and healthcare, mechanical and mining engineering and business and innovations. Kajaani UAS has three fields of focus: activity tourism, games and vehicle information system. Mining industry will be the next potential field of focus. The competence areas are linked to the fields of focus by expertise, i.e. competence. By profiling according to their strengths, higher education institutions improve their position as credible international cooperation partners in research and education.

The theoretical background of this thesis relates to the framework of higher education, the rules and regulations defining higher education in Finland and the quality in higher education. The internationalization of Finnish higher education and development of English-taught degree programmes in Finland are discussed as background for developing joint and double degrees.

The Bologna Process was started back in 1998 with the ultimate goal to create a common European Higher Education Area by 2010. The aim was to improve the competitiveness and attraction of European higher education in relation to other continents. The means to achieve the goal were: easily readable and comparable degrees, uniform degree structures, establishment of a system of credits, increased mobility, promotion of European coopera-

tion in quality assurance and the promotion of the European dimension in higher education. The European Qualifications Framework (EQF) is related to several of the Bologna goals. The EQF acts as a translation device to make national qualifications more readable across Europe, promoting workers' and learners' mobility between countries and facilitating their lifelong learning. It aims to relate different countries' national qualifications systems to a common European reference framework. In Finland, the national qualifications framework has been developed. It includes all higher education degrees and describes them in terms of the work load, the level, learning outcomes, eligibility for further study and professional qualifications.

In recent years the Bologna process has also focused on quality assurance systems and their recognition. Increased mobility has made it necessary to provide international standards and guidelines. Quality assurance in higher education is a worldwide concern. Europe aims at being the most dynamic and knowledge-based economy in the world so the higher education in Europe will need to demonstrate to have taken the quality of its programmes and degrees awarded seriously. As part of the Bologna Process, the European Network of Quality Assurance (ENQA) has developed a set of standards and guidelines on quality assurance. These standards and guidelines relate only to the three cycles of higher education described in the Bologna Process.

There are currently ongoing reforms aiming at increasing the strengths, quality and attractiveness of Finnish higher education system and enhancing the training and quality of researchers and research infrastructures. The international operational environment has changed and the society is becoming more and more multicultural, which creates expectations on higher education institutions. The Strategy for the Internationalization of Higher Education in Finland was drawn up in 2009 to provide answers to these challenges and to support the higher education institutions' own measures in consolidating internationalization. The strategy deals with the international dimension of government reforms pertaining to the higher education system and to launch other measures that support and supplement the development policies. It has set concrete measures directed at removing obstacles and weaknesses in the internationalization of higher education institutions as well as facilitating international cooperation among higher education institutions.

A relatively new form of international cooperation, joint and double degree programmes, were already implemented before the Bologna process was initiated. There are several defini-

tions of the joint and double degrees meaning different things to different people within and across countries. The definition used in this thesis was given by the Ministry of Education and Culture in Finland. According to the Ministry, both joint and double degree programmes are programmes developed and organized by two or more HEIs in collaboration. A joint degree programme leads to one, joint degree certificate and a double degree programme to one degree programme from each partner HEI.

Joint and double degree programmes' major purpose was to increase the employability of internationally mobile students in a world in which higher education systems differed fundamentally from country to country. Both joint and double degrees have in common that a variety of issues, which are irrelevant in programmes with only one national diploma, have to be addressed. A recent international survey (2011) claims that though collaborative programmes are an integral part of universities' internationalisation efforts or strategy, yet only a part of them have rules and procedures in place for the development of such programmes. Universities seem to lack a clear strategy with regard to joint and double degree programmes or they have not implemented it yet.

For joint and double degrees it is essential to guarantee a minimum of transparency and comparability. Graduates need to be assured a level of qualification that is recognized in the partner countries as being appropriate for the type of degree. Also, students from different countries of admission should be offered a feasible programme that opens up prospects for them on the European labor market. Joint degrees aim to bring a tangible intercultural added value to the higher education stakeholders. To complete a joint degree provides students an efficient period of study abroad without lengthening the duration of their studies. They are designed to offer students a suitable environment in which to acquire both subject and general intercultural skills, thus making them attractive to the labor market. Curriculum development may offer students the opportunity to combine the strengths of different universities provided that the recognition of courses is properly arranged and differences in course work load and academic calendars tackled. Joint study programmes give higher education institutions an advantage in the competition for students. Through international networking the HEIs can disseminate organizational innovations, optimize the range of programmes they offer and develop the skills of their staff.

The empirical part of the thesis consists of a survey for selected Finnish UASs and developing the procedures and instructions for Kajaani UAS double degree programmes. The survey was conducted in order to explore the background, agreements and student administration in the double degree programmes at the selected UASs. The used method was case study. As a form of qualitative descriptive research, the case study looks intensely at an individual or small participant pool, drawing conclusions only about that participant or group and only in that specific context. The research does not focus on the discovery of a universal, generalizable truth, nor does it typically look for cause-effect relationships. The emphasis is placed on exploration and description.

The seven selected UASs were HAMK, JAMK, Mikkeli, Oulu, North Karelia, Savonia and Seinäjoki universities of applied sciences, in which the questionnaire was sent to 11 different people. A response was received from five of the UASs and from altogether 9 people from different departments (International Office, Degree Programme and Study Office). From the responses it was clearly seen that the background and justification for double degrees is similar in all the UASs, but differences can be seen in the administration of students and agreement types. Based on the survey results and the recommendations by the Finnish National Board of Education, Kajaani UAS double degree programmes were analyzed and detailed instructions were drawn up. As a result of this thesis, a set of instructions was created to support the development of new double degree programmes and running the existing ones at Kajaani University of Applied Sciences.

The instructions and guidelines are clearly necessary for conducting a double degree programme. For the future, it should be checked whether the existing, strategically important partner universities offer studies suitable for new double degree cooperation. Also, the structure of potential double degrees should be discussed as there are different kinds of options to arrange such programmes. There is a possibility to plan a new programme in collaboration, add common components in existing programmes or even, to develop cooperation that would combine consecutive levels, i.e. Bachelor's and Master's degrees.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
1.1 Tutkimusongelma ja –kysymykset sekä tutkimuksen tavoitteet.....	2
1.2 Toimeksiantaja.....	3
2 KORKEAKOULUTUTKINTOJEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA VIITEKEHYS.....	6
2.1 Korkeakoulujen lainsäädäntö.....	6
2.1.1 Ammattikorkeakoulujen rahoitus ja sopimukset.....	7
2.1.2 Korkeakoulutuksen nykytila ja rakenteellinen kehittäminen.....	8
2.2 Korkeakoulututkintojen viitekehys.....	10
2.2.1 Bolognan prosessi.....	11
2.2.2 Eurooppalainen korkeakoulututkintojen viitekehys (EQF).....	13
2.2.3 Tutkintojen kansallinen viitekehys (NQF).....	14
2.3 Laatu korkeakoulutuksessa.....	15
2.3.1 Korkeakoulutuksen laadunvarmistus.....	17
2.3.2 Laadunvarmistuksen eurooppalaiset periaatteet ja suositukset.....	19
3 KORKEAKOULUTUKSEN KANSAINVÄLISTYMINEN.....	22
3.1 Kansainvälistymisen viitekehys ja tavoitteet.....	24
3.2 Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia.....	26
3.3 Vieraskielisten koulutusohjelmien kehittyminen.....	28
3.4 Kaksoistutkinnot.....	30
3.4.1 Kaksoistutkintojen tausta ja tavoitteet.....	32
3.4.2 Kaksoistutkinnon tuottamat hyödyt ja kompetenssit.....	34
3.4.3 Kaksoistutkintojen suunnittelu.....	38
3.4.4 Kaksoistutkinto-ohjelman toteuttaminen käytännössä.....	46
3.4.5 Kaksoistutkinto-ohjelmien suunnittelun ja toteuttamisen haasteet.....	48
3.4.6 Kaksoistutkintojen laadunvarmistus.....	49
4 KANSAINVÄLISYYS JA KAKSOISTUTKINNOT KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULUSSA.....	53
4.1 Kansainvälisen toiminnan tukipalvelut.....	53
4.2 Kansainvälisen toiminnan tavoitteet.....	54
4.3 Kansainväliset koulutusohjelmat Kajaanin ammattikorkeakoulussa.....	55
4.4 Kaksoistutkintosopimukset Kajaanin ammattikorkeakoulussa.....	56

4.4.1 Kaksoistutkintosopimusten pääperiaatteet.....	56
4.4.2 Kaksoistutkintosopimus Hochschule Heilbronn, Saksa.....	57
4.4.3 Kaksoistutkintosopimus Moscow State Technical University, Stankin, Venäjä.....	58
4.4.4 Kaksoistutkintosopimus University of Rzeszow, Puola.....	58
4.4.5 Yhteistutkintosopimus Université Pierre-Mendes, Ranska.....	59
5 TOIMINTAOHJEET KAKSOISTUTKINTO-OHJELMIEN KEHITTÄMISEKSI JA TOTEUTTAMISEKSI.....	60
5.1 Kyselytutkimus valituille suomalaisille ammattikorkeakouluille.....	60
5.1.1 Tutkimusmenetelmä.....	61
5.1.2 Kyselyn tulokset.....	62
5.1.3 Kyselyn tulosten yhteenveto.....	68
5.2 Toimintaohjeiden laatiminen.....	68
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	75
LÄHTEET.....	81

LIITTEET

LIITE 1: Kysely ammattikorkeakouluille

LIITE 2: Kaksoistutkinnot Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Periaatteet ja toimintaohjeet

SYMBOLILUETTELO

ACA	Academic Cooperation Association
CIMO	Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus
KAMK	Kajaanin ammattikorkeakoulu
KKA	Korkeakoulujen arviointineuvosto
LLP	Lifelong Learning Programme, EU:n elinikäisen oppimisen ohjelma
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö
OPH	Opetushallitus
OKM	Opetus- ja kulttuuriministeriö
OPM	Opetusministeriö (nimenmuutos 1.5.2010 alkaen Opetus- ja kulttuuriministeriöksi)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö.
Kaksoistutkinto	Tässä työssä termiä käytetään kahden tai useamman korkeakoulun yhteistyössä kehittämästä tutkinnosta, joka johtaa kahteen tai useampaan tutkintotodistukseen.
Yhteistutkinto	Tässä työssä termiä käytetään kahden tai useamman korkeakoulun yhteistyössä kehittämästä tutkinnosta, joka johtaa yhteen tutkintotodistukseen.

1 JOHDANTO

Korkeakoulujen kansainvälinen toimintaympäristö käy läpi muutosta. Korkeakoulujen toimintaan vaikuttavat kansainvälinen osajakilpailu, väestökehitys, kansainvälistyvät työmarkkinat sekä opiskelijoiden ja tutkijoiden liikkuvuuden lisääntyminen. Korkeakoulutuksen laatu ja sen kehittäminen ovat sidoksissa työ- ja elinkeinoelämän muutoksiin. Suomalainen korkeakoulujärjestelmä on edelleen verrattain kilpailukykyinen, mutta sen keskeisiä heikkouksia ovat vähäinen kansainvälisyys sekä hajanaisesta rakenteesta johtuvat laadun ja resurssien riittämättömyyden ongelmat. Korkeakoulutuksen kysyntä on kasvanut niissä nopeasti kehittyvissä maissa, joissa kotimainen tarjonta ei vastaa kysyntää. Perinteisen henkilöliikkuvuuden rinnalle on syntynyt uusia rajat ylittävän koulutuksen muotoja, kuten korkeakoulujen sivukampukset, tilauskoulutus, kahdenväliset koulutus sopimukset, franchising, yhteis- ja kaksois- tutkinnot, virtuaaliopetus ja yritys yliopistot. Tutkimuksessa ja koulutuksessa on panostettava nykyistä enemmän laatuun ja kansainvälisyyteen, ja koulutusjärjestelmän on kyettävä turvaamaan kansalaisille globalisoituvan maailman edellyttämät valmiudet. (OKM 2011 a. 8; KKA 2010. 10).

Akateemisesta tai koulutuksellisesta näkökulmasta korkeakoulutuksen kansainvälistymisen lähtökohtana on opetuksen ja tutkimuksen laadun parantaminen ja varmistaminen, korkeakoulun rakenteiden vahvistaminen sekä statuksen ja profiilin kohottaminen. Suomalaisen korkeakoulutuksen kansainvälistymisen tavoitteita linjataan Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa sekä Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa. Tavoitteena on, että korkeakoulut rakentavat strategisia painopisteitään tukevia kansainvälisiä liittoumia ja kehittävät näiden puitteissa yhteistä koulutustarjontaa mukaan lukien yhteis- ja kaksoistutkinnot. Yhteis- ja kaksoistutkinnot sekä niiden kehittäminen on valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kehittyvä kansainvälisen koulutusyhteistyön muoto. Korkeakoulujen kansainvälinen toiminta on viime vuosina suuntautunut opiskelijaliikkuvuuden lisäksi yhteistyön syventämiseen ulkomaisten yhteistyökorkeakoulujen kanssa kansainvälisten yhteis- ja kaksoistutkintojen avulla. (OPM 2006; OPM 2009 a; OPH 2011).

Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainvälisen toiminnan tavoitteet ja suuntaviivat noudattelevat valtakunnallisen Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian tavoitteita. Kajaanin ammattikorkeakoulun toimintaympäristön muutosten pohjalta laaditun KAMK'20 – strategian mukaan kansainvälistä vaikuttavuutta haetaan jatkossa erityisesti painoalojen

kautta ja kansainvälistä yhteistyötä ja kaksoistutkintoja kehitetään valittujen strategisten kansainvälisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on laatia Kajaanin ammattikorkeakoululle kattavat toimintaohjeet kaksoistutkintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen käytännössä. Teoriaviitekehyksessä kuvataan ensin kaksoistutkintojen kehittämisen ja toteuttamisen taustalla vaikuttava korkeakoulutuksen toimintaympäristö ja tutkintojen viitekehys. Lisäksi tarkastellaan suomalaisen korkeakoulutuksen kansainvälistymisen kehityskulkua ja siihen liittyvää kaksoistutkintojen kehittymistä ja kehittämistä kansainvälisesti ja kansallisella tasolla. Empiriaosuuden pohjaksi kuvataan toimeksiantajan eli Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainvälistymisen lähtökohdat ja kaksoistutkintosopimusten nykytila. Varsinaisessa empiriaosuudessa kuvataan kaksoistutkintojen nykytilaa valituissa suomalaisissa ammattikorkeakouluissa suoritetun kyselytutkimuksen perusteella sekä kuvataan Kajaanin ammattikorkeakoululle laaditut kaksoistutkintojen peruseriaatteet. Opinnäytetyön tuotoksena syntyvistä toimintaohjeista koottava kaksoistutkintojen kehittämistä ja toteuttamista ohjaava käsikirja on liitteenä.

1.1 Tutkimusongelma ja –kysymykset sekä tutkimuksen tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa Kajaanin ammattikorkeakoululle laatujärjestelmän mukainen kokonaisvaltaiset käytännön toimintaohjeet kaksoistutkintojen laadunvarmistuksen toteuttamiseksi. Toimintaohjeet kootaan käsikirjaksi, joka toimii ohjenuorana kaksoistutkintosopimusten ja –ohjelmien toiminnalle. Käsikirja sisältää sekä ammattikorkeakoulun sisäiseen käyttöön tarkoitettuja ohjeita että opiskelijoille jaettavat ohjeet. Lisäksi ohjeistuksen osana laaditaan potentiaalisille yhteistyökumppaneille tarkoitettu esittely kaksoistutkinto-ohjelmien peruseriaatteista Kajaanin ammattikorkeakoulussa.

Suomen ammattikorkeakoulukentässä on kaksoistutkinto-ohjelmia koko ajan enenevässä määrin, mutta yhteisiä linjauksia tai selkeitä lainsäädännöllisiä ohjeita ei ole olemassa. Kaikki ammattikorkeakoulut kohtaavat samankaltaisia ongelmia, mutta käytännössä jokainen kehittää omat ratkaisunsa. Tämän työn tutkimuskysymyksiä ovat: Mitkä ovat laadukkaan kaksoistutkinto-ohjelman keskeiset tekijät? Millaiset ovat toimivat käytänteet erilaisissa kaksoistutkinto-ohjelmissä? Miten varmistetaan kaksoistutkinto-ohjelmien läpinäkyvyys sekä sujuvuus opiskelijan kannalta?

Aluksi opinnäytetyössä kuvataan Kajaanin ammattikorkeakoulussa voimassa olevat kaksoistutkinto-ohjelmat ja niiden toteutukseen liittyvät prosessit. Erilaisten sopimusosapuolien erilaiset prosessit kuvataan erikseen. Nykytilan kuvauksen jälkeen toteutetaan kyselytutkimus valituille suomalaisille ammattikorkeakouluille, jotta voidaan selvittää millaisia erilaisia ratkaisuja kaksoistutkinto-ohjelmissa on muissa ammattikorkeakouluissa tehty ja voitaisiinko niiden kokemuksia hyödyntää myös Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Kysely painottuu kaksoistutkintoihin opintoasianhallinnon näkökulmasta. Tutkimuksessa käytetään menetelmänä tapaustutkimusta. Kyselyn tulosten perusteella verrataan valittujen ammattikorkeakoulujen käytäntöjä Kajaanin ammattikorkeakouluun ja pohditaan mitä KAMK:n kaksoistutkintojen nykykäytännöistä kannattaa säilyttää ja mitä kehittää eteenpäin.

1.2 Toimeksiantaja

Kajaanin ammattikorkeakoulu (myöhemmin: KAMK) perustettiin kolmen perinteikkään kainuulaisen oppilaitoksen (Kainuun terveydenhuolto-oppilaitos, Kajaanin kauppaoppilaitos ja Kajaanin teknillinen oppilaitos) aloittaessa ammattikorkeakoulukokeilun vuonna 1992. Alueelliseksi korkeakouluksi profiloitunut KAMK vakinaistettiin ensimmäisten ammattikorkeakoulujen joukossa vuonna 1996. KAMK on ollut Kajaanin kaupungin omistuksessa vuodesta 1995 ja vuodesta 2004 lähtien KAMK on toiminut Kajaanin kaupungin omistamana kunnallisena liikelaitoksena. (KAMK 2011 a, 3)

Kajaanin ammattikorkeakoulu on Suomen pienimpiin kuuluva monialainen korkeakoulu. KAMK toimii kokonaisuudessaan Vimpelinlaakson ainutlaatuisella kampusalueella. Korkeakoulussa on opiskelijoita noin 2000 ja henkilökuntaa noin 230, josta opetushenkilöstöä noin 130. KAMK kouluttaa opiskelijoita seuraavilla viidellä koulutusalueella:

- yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
- luonnontieteiden ala
- matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
- tekniikan ja liikenteen ala

Kajaanin ammattikorkeakoulussa on yhteensä 11 perustutkintoon johtavaa koulutusohjelmaa, joista kolme on englanninkielisiä. Lisäksi KAMK:ssa on viisi ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusohjelmaa.

Korkeakoulujen laatutyötä arvioi Korkeakoulujen arviointineuvosto (KKA), joka arvioi myös Kajaanin ammattikorkeakoulun syksyn 2007 aikana. Arvioinnissa Kajaanin ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmä todettiin laadukkaaksi: avoimeksi, kattavaksi sekä vaikuttavaksi. KAMK on myös menestynyt Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) tuloksellisuusmittareilla valtakunnallisesti erinomaisesti kuuluen valtakunnan parhaimpaan viidennekseen toiminnan kannalta keskeisissä mittareissa: opetuksen asiantuntevuus, neuvonta- ja ohjauspalvelut sekä työharjoittelun hyödynnettävyys. Opetuksen ja ohjauksen laatu ovat olleet kärkitasoa Suomessa useana vuonna, ja lisäksi Talouselämä-lehden vuonna 2011 julkaiseman selvityksen mukaan KAMK on Suomen paras ammattikorkeakoulu. (KAMK 2011 a. 6).

Kajaanin ammattikorkeakoulun uudistettu KAMK'20 –strategia pohjautuu Kainuun alueellisiin strategioihin, toteuttaa valtakunnallisia korkeakoulupoliittisia linjauksia sekä edistää KAMK:n asemaa ja vaikuttavuutta osana suomalaista korkeakoulujärjestelmää. Toimintaa ohjaavaksi visioksi on määritelty ”Suomen tekevin korkeakoulu”, mikä kuvastaa KAMK:n halua kehittää toiminta-alueitaan aktiivisesti. Toiminnan kehittämisen lähtökohtana on, että johtamisjärjestelmän avulla KAMK:n organisaatiota ja sen toimintaa voidaan suunnata vision saavuttamiseen läpinäkyvästi, perustellusti ja johdonmukaisesti. Kolme keskeisintä kriittistä menestystekijää Kajaanin ammattikorkeakoulun toiminnassa ovat vetovoiman kehittäminen, työllistymisen parantaminen sekä aluevaikuttavuuden kasvattaminen. (KAMK 2011 a. 4, 7).

Strategian mukaisesti KAMK luopuu vanhasta yksikkörakenteeseen perustuvasta organisaatorakenteesta 1.1.2013 alkaen ja siirtyy osaamisalueperustaiseen organisaatioon. Kajaanin ammattikorkeakoulun strategiassa KAMK:n painoaloiksi on määritelty aktiviteettimatkailu, pelit ja ajoneuvojen tietojärjestelmät, joiden kautta haetaan kansainvälisen tason osaamista, näkyvyyttä ja vaikuttavuutta. Kaivannaisala on nouseva ja seuraava potentiaalinen painoala. Uusi organisaatorakenne perustuu viiteen osaamisalueeseen; aktiviteettimatkailu, tietojärjestelmät, sairaan- ja terveydenhoito, kone- ja kaivostekniikka sekä liiketoiminta ja innovaatiot. Osaamisalueet nivoutuvat painoaloihin osaamisen eli kompetenssien kautta. Tämä osaamisalueperustainen organisaatio ja sitä läpileikkaavat kehittämiskohteet muodostavat matriisin (kuvio 1). Kehittämiskohteiksi on

määritelty strateginen johtaminen, koulutustoiminta, opiskelijavetoinen kehittämistoiminta, TKI-toiminta sekä yhteiset toimintamallit ja -ympäristöt. (KAMK 2011 a. 9; KAMK 2011 b. 6).

Kuvio 1. KAMK:n osaamis- ja kehittämiskohteiden matriisi.

KAMK, Oulun yliopisto ja Kajaanin yliopistokeskus ovat tehneet aktiivisesti yhteistyötä toimintahistorian alusta alkaen, ja vuonna 2000 määriteltiin laatuaan Suomen ensimmäinen ammattikorkeakoulun ja yliopiston yhteinen alueellinen korkeakoulustrategia. Syksyllä 2008 allekirjoitettiin konsortiosopimus Oulun yliopiston ja KAMK:n välille. Kajaanin ammattikorkeakoulu tekee tiivistä yhteistyötä paitsi samalla kampuksella sijaitsevan Kainuun ammattiopiston kanssa, myös Kajaanin korkeakoulukonsortion keskeisten toimenpiteiden; CEMIKSEN ja AIKOPAn kanssa. CEMIS on KAMK:n, kahden yliopiston (Oulu ja Jyväskylä) ja kahden sektoritutkimuslaitoksen (MIKES ja VTT) yhteinen mittaus- ja tietojärjestelmiin erikoistunut sopimus pohjainen tutkimus- ja koulutuskeskus. AIKOPA on KAMK:n ja Oulun yliopiston yhteinen aikuis- ja täydennyskoulutuksen palveluyksikkö. Alueellisesti KAMK tekee yhteistyötä myös Kajaanin kaupungin, Kainuun maakunta – kuntayhtymän, VuokattiCampuksen ja Kuusamon kanssa. KAMK:lla on lisäksi strateginen kumppanuussopimus Rovaniemen ammattikorkeakoulun kanssa. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2011 a. 3, 9 - 11).

2 KORKEAKOULUTUTKINTOJEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA VIITEKEHYS

Korkeakoulututkintojen viitekehys on kuvaus Suomessa suoritettavista korkeakoulututkinnoista. Viitekehysten laatimisen lähtökohtana ovat olleet suomalaisia korkeakoulututkintoja koskevat lait, asetukset ja säädökset, jotka antavat vastauksen moniin korkeakoulututkintojen viitekehysten vaatimuksiin. Tarkoituksena on kuvata suomalaiset korkeakoulututkinnot eurooppalaisessa yhteistyössä sovituin kriteerein yhdenmukaisella, ymmärrettävällä ja vertailukelpoisella tavalla. Korkeakoulujen viitekehysellä halutaan kiinnittää entistä enemmän huomiota korkeakoulututkintojen tuottamaan osaamiseen ja auttaa korkeakouluja niiden kehittäessä opetussuunnitelmiaan, koulutus- tai opetusohjelmiaan. Tutkintojen viitekehys liittyy useisiin Bolognan prosessin tavoitteisiin. Erityisesti tutkintojen viitekehys yhdistetään ymmärrettäviin ja yhdenmukaisiin, kahden syklin mallin pohjalta kehittyviin tutkintorakenteisiin. Viitekehysiin yhdistetään usein myös laadunarviointiin liittyviä kysymyksiä. Kun tutkintojen tavoitteet on selkeästi määritelty, on myös helpompi arvioida täyttääkö korkeakoulu koulutuksen laadulle asetetut tavoitteet. (OPM 2005. 9 - 10).

2.1 Korkeakoulujen lainsäädäntö

Ammattikorkeakoulut kuuluvat Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan ja ovat joko kunnallisia tai yksityisiä. Kehittämissuunnitelmassa, hallitusohjelmassa sekä ministeriön ja ammattikorkeakoulujen välisessä sopimuksessa sovitaan ammattikorkeakoulujen toiminnalle asetettavista keskeisistä tavoitteista aina seuraavalle kolmivuotiskaudelle. Valtioneuvosto myöntää ammattikorkeakoulujen toimiluvat, joissa määrätään ammattikorkeakoulun koulustehtävästä, koulutusaloista, opiskelijamäärästä ja sijaintipaikoista. Sisäisissä asioissa ammattikorkeakouluilla on itsehallinto, jota hoitaa rehtori ja hallitus. Ylläpitäjä päättää talousarvioista ja strategisesta kehittämisestä. (OKM 2011 a).

Ammattikorkeakoulujen tehtäviksi säädetään laissa työelämäsuuntautunut opetus sekä koulutusta, alueellista kehitystä ja innovointiprosessia edistävä soveltava tutkimus ja kehitystyö. Asetus korkeakoulututkintojen järjestelmästä (464/1998) luettelee Suomessa viralliset korkeakoulututkinnot sekä yliopistot ja ammattikorkeakoulut, joissa ko. tutkinnot voi suorittaa. Valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (352/2003) säädetään

ammattikorkeakouluissa suoritettavista tutkinnoista, niiden perusteista, rakenteesta, laajuudesta ja tavoitteista. Asetuksen mukaan ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin kuuluu perus- ja ammattiopintoja, vapaasti valittavia opintoja, ammattitaitoa edistävä harjoittelu sekä opinnäytetyö. Opetusministeriö tekee kunkin ammattikorkeakoulun tarjoamista koulutusohjelmista hakemuksen perusteella päätökset, joista käy ilmi koulutusohjelman nimi, suuntautumisvaihtoehdot, koulutusala, tutkinto ja tutkintonimike, koulutusohjelman laajuus opintopisteinä sekä harjoittelun laajuus. (VN 352/2003, 6§).

Ammattikorkeakouluja koskeva lainsäädäntö kattaa myös ulkomailla hankitun osaamisen tunnustamisen, mikä on kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteis-/kaksoistutkintojen näkökulmasta tärkeä seikka. Opintojen hyväksilukemisesta säädetään asetuksessa ammattikorkeakouluista (325/2003). Asetuksen mukaan ammattikorkeakoulun tulee huolehtia siitä, että opiskelija saa lukea tutkintoa suorittaessaan hyväkseen muussa kotimaisessa tai ulkomaisessa korkeakoulussa tai muussa oppilaitoksessa suorittamiaan vastaavia opintoja sekä korvata tutkintoon kuuluvia opintoja ja harjoittelua muilla samantasoisilla opinnoilla taikka vastaavalla harjoittelulla tai työkokemuksella. Korkeakoulujen kansainvälisen yhteistyön helpottamiseksi on asetuksessa ammattikorkeakouluista erikseen säädetty myös muun muassa suomen ja englanninkielisistä tutkintonimikkeistä. Suomen korkeakoulujärjestelmän mukaisen tutkinnon suorittaneille annetaan aina suomen- tai ruotsinkielinen tutkintotodistus. Tämän lisäksi voidaan antaa myös englanninkielinen todistus, joka on käänös suomen- tai ruotsinkielisestä todistuksesta. Kaikille tutkinnon suorittaneille tulee antaa kansainväliseen käyttöön tarkoitettu tutkintotodistuksen liite, Diploma Supplement. (OKM 2011 a; OPM 2005. 20)

2.1.1 Ammattikorkeakoulujen rahoitus ja sopimukset

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammattikorkeakouluille rahoitusta, joka muodostuu perusrahoituksesta, hanke- ja tuloksellisuusrahoituksesta sekä ammattikorkeakoulujen yhteisten menojen rahoituksesta. Jokaista opiskelijaa kohti määrätään yksikköhinta, jonka suuruuteen vaikuttaa eri koulutusaloilla oleva opiskelijamäärä sekä amk:ssa kahden vuoden aikana suoritettujen tutkintojen määrä. Perusrahoitus on osa kuntien valtionosuusjärjestelmää, ja kunnat osallistuvatkin kustannuksiin tietyllä rahoitusosuudella. Hankerahoituksella tuetaan kansallisen korkeakoulupolitiikan ja amk:n tavoitteiden toteutumista ja tuloksellisuusrahoituksella kannustetaan ammattikorkeakouluja tehokkaaseen

ja taloudelliseen toimintaan. Nuorten ja aikuisten aloituspaikkasääntelystä on luovuttu, mikä mahdollistaa ammattikorkeakouluille järjestää toimintansa joustavammin. Ammattikorkeakoulu-uudistuksen myötä rahoitus uudistetaan tukemaan opetuksen ja tutkimuksen laadun parantamista paremmin. Vastuu ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta siirretään kokonaan valtiolle ja ammattikorkeakouluista tehdään itsenäisiä oikeushenkilöitä. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskeva lainsäädäntö muutetaan ammattikorkeakoulujen osalta niin, että rahoituksen määräytymisperusteissa ja rahoituskriteereissä otetaan huomioon ammattikorkeakoulujen koko lakisääteinen toiminta laatua, vaikuttavuutta ja tehokkuutta korostaen. Korkeakoulukohtainen rahoitus tulee määräytymään pääasiassa suoritettujen tutkintojen ja opintoprosessien laadun ja tehokkuuden sekä työllistymisen perusteella. (OKM 2010 b.; OKM 2011 a. 12; OKM 2012 e).

Ammattikorkeakouluja ohjataan ministeriön, ammattikorkeakoulujen ylläpitäjien ja ammattikorkeakoulujen välisillä sopimuksilla, jotka toistaiseksi on tehty kolmeksi vuodeksi kerrallaan, mutta tehdään jatkossa neljän vuoden välein. Sopimuksilla sovitaan ammattikorkeakoulujen toiminnalle asetettavista keskeisistä tavoitteista, niiden seurannasta sekä toiminnan kehittamisestä. Sopimusten sisältöä on viime aikoina uudistettu siten, että se on aiempaa strategisempi, pelkistetympi ja vain keskeisiin tunnuslukuihin rajoittuva. Sopimuksissa sovitaan kunkin korkeakoulun tehtävästä, profiilista ja painoaloista. Lisäksi sovitaan tutkinto- ja muista määrällisistä tavoitteista, merkittävistä kehittämistoimista sekä valtion rahoituksen perusteista. Sopimuskaudella 2010 – 2012 korkeakoulujen kehittämistoimien erityisenä painopistealueena on kansainvälistyminen, opintojen nopeuttaminen sekä rakenteellinen kehittäminen (OKM 2010 b.; OKM 2011 a. 12).

2.1.2 Korkeakoulutuksen nykytila ja rakenteellinen kehittäminen

Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen tavoitteena on vahvistaa korkeakoulujen toiminnan laatua, vaikuttavuutta ja kansainvälistä kilpailukykyä. Tavoitteena on, että yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen määrää vähennetään nykyisestä ja niiden profiileja selkeytetään, yksikkörakenteita kootaan suuremmiksi ja vaikuttavammiksi kokonaisuuksiksi ja yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kesken syntyy strategisia, aluepohjaisia liittoumia. Ammattikorkeakoulujen osalta uudistuksen tavoitteena on ammattikorkeakoulu, joka on kansainvälisesti arvostettu, itsenäinen ja

vastuullinen osaajien kouluttaja, alueellisen kilpailukyvyyn rakentaja, työelämän uudistaja sekä innovaatioiden kehittäjä. Uudistuksen myötä vahvistetaan ammattikorkeakoulujen edellytyksiä vastata itsenäisemmin ja joustavammin työelämän ja alueiden muuttuviin kehittämistarpeisiin. (OKM 2012 b).

Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen on edennyt viime vuosina korkeakoulujen omien kehittämislinjausten pohjalta. Yliopistojen määrä on vähentynyt 20 yliopistosta 16 yliopistoon ja ammattikorkeakoulujen 30 ammattikorkeakoulusta 25 ammattikorkeakouluun. Samanaikaisesti korkeakouluverkkoa on tiivistetty korkeakoulujen toimipisteitä vähentämällä. OKM:n mukaan korkeakouluverkko on silti edelleen liian sirpaloitunut eikä koulutustarjonnan suuntaamisessa ole huomioitu riittävästi työelämän osaamistarpeiden muutoksia. Niin ammattikorkeakoulut kuin yliopistotkin joutuvat perustelemaan olemassaolonsa ja puolustamaan paikkaansa korkeakouluverkostossa. Rakenteellisen kehittämisen myötä nykyistä toimipisteverkkoa kootaan riittävän laajoiksi, laadukkaiksi ja innovatiivisiksi osaamisympäristöiksi. Vuosille 2011 – 2014 ajoitetun ammattikorkeakoulu-uudistuksen myötä ammattikorkeakoulujen rahoitus- ja säädösohjausta uudistetaan vuoden 2014 alusta vahvistamaan ammattikorkeakoulujen rakenteellista uudistamista sekä toiminnan laadun ja vaikuttavuuden parantamista. Ammattikorkeakoulujen toimiluvat uudistetaan vuoden 2014 alusta. (OKM 2011 e. 28 - 29; OKM 2012 e).

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa (KESU) vuosille 2011 – 2016 (OKM 2011 d. 38) todetaan, että kansainvälisyys ei ole toistaiseksi näkynyt riittävän vahvana korkeakoulujen strategioissa ja että Suomen korkeakoulut eivät ole olleet riittävän houkuttelevia laadultaan tai tarjonnaltaan. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä on toistaiseksi vielä vähäinen. Tavoitteeksi asetetaan aidosti kansainväliset koulutus- ja tutkimusyhteisöt, joissa henkilöstön kansainvälisyys tukee opiskelijoiden kansainvälistymistä. Opiskelijoiden kansainvälisiä valmiuksia vahvistetaan ja kansainvälisiä elementtejä sisältävää opetusta lisätään. Kansainvälisille opiskelijoille tarjottujen koulutusohjelmien laatuun on panostettava ja ohjelmat kytketään korkeakoulujen painoaloihin. Vieraskielisen opetuksen suunnitelmallisuuteen ja liikkuvuusjaksojen laatuun kiinnitetään huomiota, jotta opiskelijat voivat valmistua tavoiteajassa. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa 2011 – 2016 kirjataan yhtenä toimenpiteenä suomalaisten korkeakoulujen strategisia painopisteitä tukevat kansainväliset liittoumat ja niiden puitteissa kehitettävät kaksoistutkinnot. (OKM 2011 e).

Kansainvälistyminen on yksi osa OKM:n tuloksellisuusmittaristoa, jonka avulla sekä verrataan ammattikorkeakouluja toisiinsa, että kannustetaan ammattikorkeakouluja pitkäjänteiseen kehittämistyöhön. Opetusministeriö on asettanut Suomessa valtakunnalliseksi tavoitteeksi ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrän lisäämisen korkeakouluissa 20 000:een vuoteen 2015 mennessä. Vuodesta 2010 lähtien ammattikorkeakoulujen toimintaa on mitattu myös ulkomaalaisten opiskelijoiden suorittamien tutkintojen määrällä. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrällisestä tavoitteesta kullekin korkeakoululle on sovittu ammattikorkeakoulujen osalta ammattikorkeakoulujen ja Opetus- ja kulttuuriministeriön välisessä tavoitesopimuksessa vuosille 2010 – 2012. Kansainvälistymiseen liittyvät tuloksellisuusmittarit ovat seuraavat (OPM 2009 a. 19; OKM 2010 c):

- Tutkintoon hyväksyttävät vieraskielisessä koulutuksessa suoritettavat opintopisteet / läsnä olevat tutkinto-opiskelijat.
 - *Mittariin liittyvä politiikkatavoite:* Lisätään vieraskielistä opetusta ja liikkuvuutta.
- Tutkintoon hyväksyttävien ulkomailla suoritettujen opintopisteiden osuus (%) kaikista suoritetuista opintopisteistä.
 - *Mittariin liittyvä politiikkatavoite:* Parannetaan vieraskielisen opetuksen laatua
- Ulkomaalaisten opiskelijoiden tutkinnot suhteessa tutkintojen kokonaismäärään.
 - *Mittariin liittyvä politiikkatavoite:* Lisätään ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää.
- Opettajien ja tutkijoiden liikkuvuus Suomesta ja Suomeen (vähintään 1 viikon vierailut, lkm.) suhteessa päätoimisten opettajien ja T&K -henkilöstön määrään.
 - *Mittariin liittyvä politiikkatavoite:* Lisätään tutkimuksen kansainvälistymistä.

2.2 Korkeakoulututkintojen viitekehys

Tutkintojen viitekehukset nousivat koulutuspoliittiseen keskusteluun Euroopan unionissa 1990-luvun lopussa. Tutkintojen viitekehysten avulla määritellään kansallisten tutkintojen ja

tutkintojärjestelmien keskinäisiä suhteita ja niiden taustalla on tarve lisätä koulutusjärjestelmien ja tutkintojen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä, edistää aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista elinikäisen oppimisen hengessä sekä korostaa oppimistulosten merkitystä koulutuksen järjestämisessä. Eurooppalainen tutkintojen viitekehys on yksi tutkintojen vertailtavuutta lisäävistä sekä laatua parantavista yhteisistä eurooppalaisista välineistä, joiden tuottaminen ja käyttöönotto on tärkeä osa Bolognan prosessia. (OKM 2009 b. 11 – 12).

2.2.1 Bolognan prosessi

Bolognan prosessi käynnistyi vuonna 1999, kun yhteensä 29 Euroopan maan korkeakoulutuksesta vastaavat opetusministerit allekirjoittivat Bolognan julistukseksi kutsutun asiakirjan. Bolognan prosessin perimmäinen tavoite oli synnyttää yhteinen eurooppalainen korkeakoulutusalue vuoteen 2010 mennessä ja sitä kautta lisätä eurooppalaisen korkeakoulutuksen kilpailukykyä ja vetovoimaa muihin maanosiin verrattuna. Sittemmin Bolognan prosessi on laajentunut, ja nyt siihen osallistuu jo 47 maata. Eurooppalaisen korkeakoulutusalueen rakentaminen tarkoittaa laajamittaista korkeakoulujärjestelmien ja korkeakouluissa annettavan opetuksen uudistamista. Tavoitteena oli mahdollistaa jäsenmaiden korkeakoulujen opetussuunnitelmien yhteneväisyys niin, että osaamistasojen vertailtavuus helpottuu ja opiskelijoiden sekä työntekijöiden liikkuminen maasta toiseen saadaan joustavaksi. Lisäksi opiskelijoiden osaamisen tunnistaminen selkiintyy eikä heidän tarvitse toistaa aiemmin oppimaansa opiskelupaikan vaihtuessa. (CIMO 2012 c; OPM 2005. 12 – 14 & 34 – 35; Arene 2010. 3).

Bolognan prosessin tavoitteisiin pyrittiin kuudella osatavoitteella:

- **Ymmärrettävät tutkintorakenteet.** Tässä työkaluina käytetään erityisesti ECTS (European Credit Transfer System) -opintosuoritusten siirto- ja mitoitusjärjestelmää sekä tutkintotodistuksen liitettä Diploma Supplementia.
- **Yhdenmukaiset tutkintorakenteet.** Tutkintorakennetta kehitetään pääsääntöisesti kahden syklin mallin pohjalle, jossa ensimmäisen syklin tutkintoja ovat alemmat korkeakoulututkinnot ja ammattikorkeakoulututkinnot ja toisen syklin tutkintoja yliopistojen maisterin tutkinnot sekä ylempät ammattikorkeakoulututkinnot.

- **Opintojen mitoitussjärjestelmien käyttöönotto.** Otetaan käyttöön ECTS-yhteensopivat opintojen mitoitussjärjestelmät, jolla korvataan tutkintojen laajuuden vuosina tai lukukausina ilmoittaminen.
- **Liikkuvuuden lisääminen.** Opiskelijoiden, opettajien, tutkijoiden ja korkeakoulujen muun henkilökunnan liikkuvuuden esteiden poistaminen ja liikkuvuuden olennainen lisääminen.
- **Laadunarvioinnin eurooppalainen ulottuvuus.** Lisätään laadunarviointiin liittyvää eurooppalaista yhteistyötä yhteisten menetelmien ja tasomäärittelyjen löytämiseksi. ENQA (European Network of Quality Assurance in Higher Education) -verkosto on tässä keskeisessä roolissa.
- **Korkeakoulutuksen eurooppalainen ulottuvuus.** Monipuolisen kansainvälisen yhteistyön ja verkostoitumisen tiivistäminen, kieli- ja kulttuurikoulutus. (OKM 2010 a).

Ensimmäisessä seurantakokouksessa Prahassa 2001 alkuperäisiin tavoitteisiin lisättiin opiskelijoiden osallistuminen prosessiin sekä elinikäinen oppiminen. Yhteis- tai kaksoistutkintojen kehittäminen oli myös yksi eurooppalaisen korkeakoulutusalueen tavoitteista ja tällaisiin tutkintoihin johtavan yhteistyön merkitys onkin kasvanut. Yhteistutkintojen arvioitiin lisäävän liikkuvuutta ja yhdenmukaistavan tutkintorakenteita ja tutkintojen opetussuunnitelmia. Leuvenissa seurantakokouksessa vuonna 2009 päätettiin kehottaa jäsenmaita lisäämään liikkuvuutta, varmistamaan liikkuvuuden korkea laatu sekä monipuolistamaan sen muotoja ja laajentamaan osallistumismahdollisuuksia. Bolognan sopimuksen allekirjoittaneiden maiden opetusministerit kokoontuivat maaliskuussa 2010, jolloin todettiin eurooppalainen korkeakoulutusalue EHEA, European Higher Education Area, syntyneeksi. Bolognan prosessi on parantanut eurooppalaisten opiskelijoiden, tutkijoiden ja korkeakoulujen henkilöstön liikkuvuuden ja kansainvälistymisen edellytyksiä. Prosessi kuitenkin jatkuu, ja vuodelle 2020 on asetettu uudet tavoitteet. Yksi tavoitteista on, että vuonna 2020 vähintään 20 % Euroopan korkeakoulutusalueelta valmistuneista on opiskellut tai suorittanut harjoittelujakson ulkomailla. (OPM 2005. 11; CIMO 2012 c).

Suomessa korkeakoulutusta on uudistettu Bolognan prosessin mukaisesti. Suomalaisissa korkeakoulututkinnoissa siirryttiin kahden syklin järjestelmään vuonna 2005, jolloin siirryttiin myös ECTS-opintopisteiden käyttöön. Myös laadunvarmistussjärjestelmiä on kehitetty, ja korkeakoulut ovat ottaneet käyttöön kansainvälisen tutkintotodistuksen liitteen, Diploma

Supplementin. Lisäksi opiskelijoiden liikkuvuutta on pyritty edistämään monin tavoin ja aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen käytäntöjä kehitetään. (CIMO 2012 c).

2.2.2 Eurooppalainen korkeakoulututkintojen viitekehys (EQF)

Bolognan prosessin osana on laadittu eurooppalainen korkeakoulututkintojen viitekehystä koskeva suositus EQF (European Qualifications Framework), jonka Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät vuonna 2008. EQF on eri maiden kansallisia tutkintojärjestelmiä ja tutkintojen viitekehysä toisiinsa kytkevä yhteinen eurooppalainen viitejärjestelmä. Sen kahdeksan tasoa kattavat kaikki tutkinnot perustasosta edistyneeseen tasoon. Eurooppalaisessa tutkintojen viitekehysessä (EQF) viitetasot perustuvat oppimistuloksiin, jotka kuvataan tietoina (knowledge), taitoina (skills) ja pätevyytinä (competences). Kukin kahdeksasta tasosta on määritelty kuvailemalla oppimistulokset, jotka olennaisesti liittyvät kyseisen tason tutkintoihin missä tahansa tutkintojärjestelmässä. Ainoastaan panostuksiin, kuten opiskelun kestoon, perustuva koulutusjärjestelmien vertailu on vaikeaa, ja painopisteen asettaminen oppimistuloksiin mahdollistaa Euroopan koulutusjärjestelmien erojen huomioimisen. (OPM 2009 b. 12 – 14 & 34).

EQF:n tarkoituksena on helpottaa eri maiden tutkintojen ja tutkintotasojen vertailua ja ymmärtämistä. Viitekehysellä on kaksi päätavoitetta; edistää kansalaisten liikkuvuutta maiden välillä sekä helpottaa elinikäistä oppimista. Lisäksi tavoitteena on parantaa tutkintojen avoimuutta, vertailukelpoisuutta ja siirrettävyyttä. EQF-suosituksella edistetään myös laajempia elinikäisen oppimisen tavoitteita ja lisätään työntekijöiden ja opiskelijoiden työllistettävyyttä, liikkuvuutta ja yhteiskuntaan integroitumista. Suosituksen avulla pyritään myös edistämään koulutusjärjestelmien nykyaikaistamista, yhteyksien luomista koulutuksen ja työelämän välille sekä siltojen rakentamista virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen välille. Korkeakoulututkintojen viitekehysen sisältämä informaatio helpottaa merkittävästi yhteis- tai kaksoistutkintoihin johtavien yhteisten koulutusohjelmien suunnittelua. Tutkintojen kansallinen viitekehys valmistellaan EQF-suosituksen pohjalta. (CIMO 2011 a; OPM 2009 b. 13; OPM 2005. 11).

2.2.3 Tutkintojen kansallinen viitekehys (NQF)

Suomessa tutkintojen kansallinen viitekehysten lähtökohtana on Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston suositus eurooppalaisesta tutkintojen viitekehystä elinikäisen oppimisen edistämiseksi. Kansallinen viitekehys on kuvaus maassa suoritettavista tutkinnoista ja korkeakoulutettujen erityispätevyyksistä ja sen tavoitteena on suomalaisen tutkintojärjestelmän toimivuuden ja selkeyden parantaminen. Kansallinen viitekehys lisää ja helpottaa kansainvälistä liikkuvuutta Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen. Kansallisen viitekehysten tarkoituksena on

- Lisätä tutkintojen kansallista ja kansainvälistä läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta
- Parantaa tutkintojärjestelmän toimivuutta ja selkeyttä
- Helpottaa koulutusjärjestelmässä liikkumista
- Yhtenäistää ja lisää aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista
- Konkretisoida elinikäisen oppimisen periaatetta ja korostaa oppimislähtöisyyttä ja oppimistuloksia korostavaa näkökulmaa koulutuksessa. (Arene 2010. 3).

Välillisesti kansallisen viitekehysten valmistelu tuo mukanaan myös muita etuja, kuten sen, että tutkintojen laatuun ja osaamiseen kiinnitetään nykyisin enemmän huomiota. Lisäksi tutkintojen kehittämisessä ja niiden edellyttämässä osaamisessa otetaan nykyistä paremmin huomioon työelämän osaamistarpeet. Samalla myös tutkinnoissa ja niiden kuvaamisessa käytettävien käsitteiden yhtenäisyys lisääntyy. (OPM 2009 b. 38 - 40).

Korkeakoulututkintojen viitekehysten kuvataan suomalaiset korkeakoulututkinnot eurooppalaisessa yhteistyössä sovituin kriteerein: korkeakoulututkintojen vaatiman työmäärän, tutkintojen tason ja niille määriteltyjen yleisten oppimistulosten, tutkintojen tuottaman jatko-opintokelpoisuuden ja ammatillisen pätevyyden kautta. Lisäksi ilmaistaan kunkin tutkinnon lähtötaso. Asettamalla yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tarjoama koulutus rinnakkain, pyritään määrittelemään yliopisto- ja ammattikorkeakoulututkintojen välinen suhde sekä tuottamaan selkeä käsitys kummankin korkeakoulusektorin olennaisista piirteistä ja niiden välisestä työnjaosta korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa. (OPM 2005. 9).

Suomen kansallisessa tutkintojen viitekehyksessä kaikki tutkinnot on sijoitettu jollekin kahdeksasta viitekehysten vaatavuustasosta. Ammattikorkeakoulututkinnot on sijoitettu tasolle 6 ja ylempät ammattikorkeakoulututkinnot tasolle 7. Kansallisessa tutkintojen viitekehyksessä tasot 6 ja 7 sekä valtakunnalliset yhteiset kompetenssit kuvaavat ammattikorkeakoulusta valmistuvan opiskelijan osaamisen tasoa. Selkeän ja ymmärrettävän tutkintojen ja niiden tuottamien oppimistulosten kuvauksen toivotaan välillisesti parantavan suomalaisen korkeakoulutuksen laatua sekä koulutusjärjestelmän läpinäkyvyyttä ja ymmärrettävyyttä. Korkeakoulututkinnoille asetetut tavoitteet toimivat yhtenä tärkeänä lähtökohtana laadunarvioinnissa ja korkeakoulutuksen laatu ja laadunvarmistus ovat edelleen Bolognan prosessin keskeisiä teemoja (Arene 2010. 3; KKA 2010. 10; OPM 2005. 9).

2.3 Laatu korkeakoulutuksessa

Korkeakoulujen arviointineuvoston (KKA) julkaisema auditointikäsikirja määrittelee laadun useilla eri tavoilla: huippulaatuna, tasalaatuisuutena, asiakkaiden odottamana laatuna, kustannustehokkuutena tai toiminnan aikaansaamana muutoksena. Laadunvarmistusjärjestelmien arvioinnin eli auditoinnin yhteydessä laadulla tarkoitetaan ”laadunvarmistuksen menettelytapojen, prosessien ja järjestelmien tarkoituksenmukaisuutta suhteessa tavoitteisiin tai tarkoitukseen”. Laatutyötä tarkasteltaessa voidaan erottaa siitä kaksi puolta; sisällöllinen laatu, eli kuinka hyvää ja korkeatasoista esimerkiksi opetus on, ja laadun hallinta, eli miten koulutuksen ja opetuksen taso pidetään korkeana ja kuinka sitä parannetaan. (KKA 2011. 7 – 8; Koiso-Kanttila & Paasivuori 2008. 7).

Eurooppalaisen korkeakoulutusalueen muodostamisessa korkeakoulutuksen laadun osoittaminen ja jatkuva kehittäminen ovat keskeisessä asemassa. Laadukas koulutus on päämäärä, johon jokainen korkeakoulu pyrkii. Laadukkaan koulutuksen taustalla on osaavien ammattilaisten kouluttaminen työelämän tarpeisiin, korkeakoulun menestyksen rakentaminen sekä perustehtävän korkeatasoinen hoitaminen. Laadukas koulutus tuottaa menestystä ja auttaa korkeakoulua rakentamaan ja ylläpitämään hyvää mainetta. Opiskelijoilla on oikeus saada korkeatasoista koulutusta ja myös yhteiskunnan etuna on koulutuksen korkealaatuisuus. Koulutuksen laatu on monitahoinen ilmiö, joka koostuu useista asioista. Laatuun vaikuttavia tekijöitä ovat esimerkiksi tutkinnon sisällön relevanttius, ohjelman toteuttamisen rakenteelliset edellytykset, ammattitaitoinen opetushenkilöstö, ajantasaiset

materiaalit, tasokas ohjaus ja palvelut sekä tasokas opiskelija-aines. (OPM 2005. 23; Lämsä, 2003. 97; Garam 2009. 39).

Kansainvälinen liikkuvuus heijastuu koulutusjärjestelmään sekä opiskelijoiden, opettajien että valmistuneen työvoiman kautta. Kun opiskelija- tai opettajavaihtoa suunnitellaan, kohdekorkeakoulun laatu on yksi yhteistyökumppanien valintakriteeri. Tämä näkyy myös koulutuksellisessa yhteistyössä, esimerkiksi valittaessa yhteistyökumppaneita yhteis- tai kaksoistutkintojen toteuttajiksi. Työvoiman liikkuvuuden lisääntyessä, on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota siihen, millainen arvo suomalaisella korkeakoulututkinnolla on kansainvälisillä markkinoilla. Tärkeintä laatu on opiskelijalle, joka pyrkii valitsemaan itselleen parhaan mahdollisen koulutuksen. Laatu on myös keskeinen tekijä eurooppalaisen korkeakoulun vetovoiman lisääjänä maailmanlaajuisesti. Kansainvälisillä vertailuilla ja erilaisilla ranking-listoilla on suuri koulutus- ja tiedepoliittinen merkitys. Ne vaikuttavat eri maiden korkeakoulujen kuvaan maailmalla. Suomi houkuttelee toistaiseksi ulkomaalaisia opiskelijoita maksuttomalla korkeakoulutuksella, mutta mikäli lukukausimaksuja aletaan periä, koulutuksen laadulle asetetaan entistä korkeammat vaatimukset. (Huttula 2003. 120 – 121; OPM 2009 a. 13; CIMO 2011 b).

Opiskelijoiden kokemuksilla ja mielipiteellä koulutuksen onnistumisesta on erityisen suuri merkitys tämän päivän globaaleilla korkeakoulumarkkinoilla ja opiskelijarekrytoinnissa. Korkeakoulujen toimintaympäristöt ovat yhä kansainvälisempiä ja opiskelijoiden taustat ovat moninaisempia, mikä tekee opiskelijatytyväisyyden ja laadun ylläpitämisestä haasteellisempaa. Ne asiat, mitkä opiskelija kokee laadukkaina ja positiivisina koulutuksessa, ovat riippuvaisia opiskelijan taustasta, aiemmasta koulutuksesta sekä muista sosiaalisista ja kulttuurisista tekijöistä. Myös se, miten hyvin opiskelija on perehtynyt hakemaansa korkeakouluun ja sen kurssitarjontaan, resursseihin ja sosiaaliseen ympäristöön ja ovatko hänen odotuksensa realistiset, vaikuttavat positiivisten tai negatiivisten kokemusten syntyyn. Jotta opiskelijalle pystytään tuottamaan laadukasta koulutusta, on henkilökunnalla oltava monikulttuurisuusosaamista sekä tietoa erilaisten kulttuurien ja taustojen vaikutuksesta opiskelijan odotuksiin. Opetuksen lisäksi myös koko toimintaympäristö vaikuttaa opiskelijan saamaan kokemukseen. Korkeakoulujen haasteena onkin tuottaa opiskelijoille laadukasta koulutusta ympäristössä, jossa monikulttuurisuus ja opiskelijaliikkuvuus sekä samalla opiskelijoiden odotukset ja tietoisuus laadusta lisääntyvät. Mitä paremmin korkeakoulut ymmärtävät opiskelijoitaan, sitä varmemmin opiskelijat ovat tyytyväisiä. Tyytyväinen

opiskelija levittää sanaa hyvistä kokemuksistaan, mikä edesauttaa korkeakoulun maineen luomisessa. (Arambewela 2010. 168 & 177 – 178).

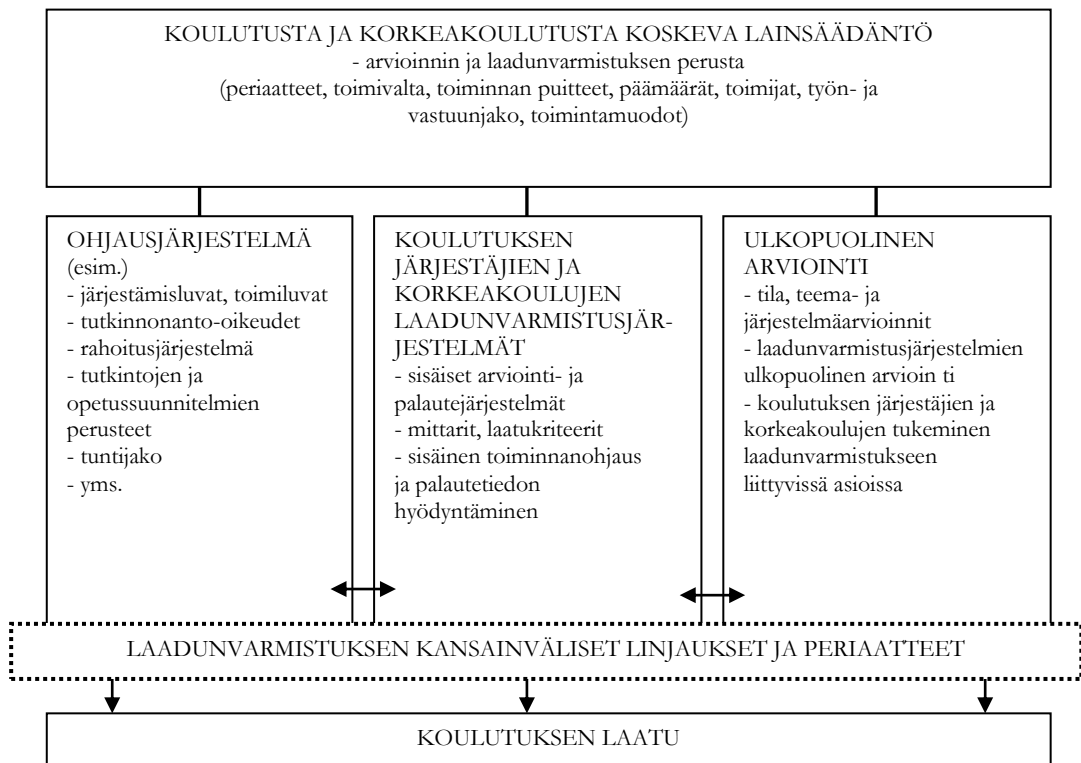
2.3.1 Korkeakoulutuksen laadunvarmistus

Laadunvarmistuksella tarkoitetaan niitä menettelytapoja, prosesseja tai järjestelmiä, joiden avulla turvataan ja kehitetään korkeakoulun, sen järjestämän koulutuksen ja muun toiminnan laatua. Laadunvarmistusjärjestelmä tarkoittaa kokonaisuutta, johon sisältyvät laadunvarmistuksen vastuunjaot, menettelytavat, prosessit ja resurssit. Laadunvarmistusjärjestelmä voi olla sekä yliopiston tai ammattikorkeakoulun sisäinen että kansallinen järjestelmä. Laadunvarmistus terminä voidaan korkeakoulutuksessa tulkita monella eri tavalla, yhdellä määritelmällä ei voida kattaa kaikkia olosuhteita. Laadunvarmistusjärjestelmän on oltava korkeakoulukohtainen ja huomioitava organisaation toimintatavat ja kulttuuri. Laadunvarmistuksen tavoitteena on parantaa korkeakoulujen edellytyksiä muuttaa toimintaansa laadukkaammaksi siten, että strategiset tavoitteet voidaan saavuttaa. Laadunvarmistuksen tulee olla koko organisaation läpileikkaavaa toimintaa ja mukana kaikessa toiminnassa, se ei voi olla jonkin yksittäisen yksikön erillistä toimintaa. Yksinkertaisimmin määriteltynä laadunvarmistuksessa on kyse siitä, että korkeakoululla ja koulutusohjelmalla on käytössään mekanismeja, jotka hälyttävät ajoissa mikäli ongelmatilanteita ilmenee. (KKA 2011. 7; ENQA 2009. 12; EUA 2009. 7; Garam 2009. 39).

Laatujärjestelmien avulla johdon näkemys korkeakoulun tavoitearvoista, visiosta ja strategiasta pyritään rakentamaan systemaattisesti ja tavoitteellisesti läpi koko kouluorganisaation. Käytännön tasolla laatujärjestelmä voidaan määritellä laatukäsikirjan, prosessikuvaukset ja työtapakuvaukset sisältäviksi toiminnan pelisäännöiksi osana johtamisjärjestelmää. Laajassa merkityksessä laatujärjestelmä on korkeakoulun laadunhallintajärjestelmä johtamisjärjestelmään integroituna, kun taas suppeasti tulkittuna se on erillinen, teknisiin laatuasioihin keskittyvä menetelmä. Mikäli henkilöstö sisäistää laatujärjestelmän ja sitoutuu noudattamaan sitä, se tuo ennustettavuutta ja tasalaatuisuutta toimintaan sekä selventää yhteisiä pelisääntöjä. On kuitenkin muistettava, että laatujärjestelmä ei voi olla staattinen vaan sitäkin on tarkasteltava kriittisesti muuttuvan toimintaympäristön mukaan. Olennaisia osia korkeakoulun laadunvarmistuksessa ovat strategiatyö, oman toiminnan itsearviointi, seuranta- ja palautejärjestelmät, sisäiset

ohjausmekanismit ja päätetyt vastuut ja vapaudet. Laadunvarmistuksen elementtien tulee olla kaikilla päätöksenteon eri tasoilla tiedossa ja käytössä. Toimivaan laadunvarmistukseen liittyy selkeys ja systemaattisuus. (Lämsä 2003. 101 – 102; Huttula 2003. 125 - 126).

Suomalaisen korkeakoulutuksen kansallisesta laadunvarmistuksesta voidaan erottaa kolme osiota; valtion ohjaus, kansallinen arviointitoiminta sekä korkeakoulujen oma laadunvarmistus. Näiden kolmen kansallisen elementin rinnalla vaikuttavat yhä voimakkaammin kansainvälisessä koulutuskentässä lisääntyvät laadun osoittamistarpeet sekä kansainväliset linjaukset (kuvio 2). Järjestelmän perustan luo valtion ohjaus: korkeakoulutuksen pohjana on lainsäädäntö ja sen luoma ohjausjärjestelmä. Nämä luovat korkeakouluille ne raamit, joissa korkeakoulut voivat toimia ja antavat Opetus- ja kulttuuriministeriölle (OKM) valtuuden luoda ja ohjata kansallista korkeakoulupolitiikkaa. OKM toteuttaa valtion ohjausta konkreettisimmin korkeakoulujen kanssa laatimissaan tulossopimuksissa ja niihin liittyvissä neuvotteluissa. Sopimukset painottuvat nykyään yhä enemmän nimenomaan laadullisiin ja strategisiin tekijöihin. Toinen toimija on Opetus- ja kulttuuriministeriötä ja korkeakouluja arviointiin liittyvissä kysymyksissä avustava Korkeakoulujen arviointineuvosto, jolla on vastuu korkeakoulujen ulkopuolisesta arvioinnista. Suomessa korkeakouluilla on lakiperustainen velvoite osallistua säännöllisin väliajoin ulkoisesti toteutettuun toimintansa arviointiin. Korkeakoulujen arviointineuvosto toteuttaa Suomessa korkeakoulujen laatu järjestelmien auditointeja, tavoitteenaan tukea korkeakouluja kehittämään laatu järjestelmiään vastaamaan eurooppalaisen laadunvarmistuksen periaatteita. Varsinainen laadunvarmistus tapahtuu korkeakouluissa, joilla on lainsäädännön mukaan vastuu koulutuksen kehittämisestä ja laadusta. Korkeakoulujen laadunvarmistukselle ei ole olemassa yhtä oikeaa toimintatapaa, vaan kunkin korkeakoulun on rakennettava omaan toimintaan ja tarpeisiin sopiva laadunvarmistus. (OPM 2005. 21; KKA 2011; Huttula 2003. 123 - 126).

Kuvio 2. Koulutuksen kansallisen laadunvarmistusjärjestelmän elementit (OPM 2009. 57).

2.3.2 Laadunvarmistuksen eurooppalaiset periaatteet ja suositukset

Kansainvälisen liikkuvuuden lisääntyminen on tehnyt tarpeelliseksi kansainvälisten ohjeiden ja normien asettamisen. Kansainvälisellä tasolla on laadittu ohjeistoa, joiden tarkoituksena on korkeakouluopiskelijoiden ja muiden osallisten suojele heikkolaatuista koulutustarjontaa ja virheellistä tietoa vastaan. Korkeakoulujen arvioinnin viitekehys on kansainvälinen, ja korkeakoulutuksen laadunvarmistuksen suuntaa onkin paljon määrännyt eurooppalaisen korkeakoulutusalueen rakentaminen eli Bolognan prosessi. (OPM 2009 b. 13 & 59).

Korkeakoulutuksen laadunvarmistus ei ole ainoastaan eurooppalaisen korkeakoulutuksen huolenaiheena vaan myös muualla maailmassa tavoitteena on ylläpitää korkeakoulutus laadukkaana jatkuvasti kasvavasta korkeakoulujen määrästä huolimatta. Euroopan tavoitteena on olla maailman dynaamisin ja korkeaan osaamiseen perustuva talousalue, joten tavoitteen saavuttamiseksi on osoitettava, että korkeakoulut panostavat koulutusohjelmien ja tutkintojen laadunvarmistukseen. Korkeakoulutuksen laatu ja sen arviointi ja seuranta määrittelevät korkeakoulun aseman kansainvälisellä tasolla. Euroopan maiden korkeakoulutuksesta vastaavat ministerit sopivat Berliinin kommunikatsioonissa 2003, että

eurooppalaiselle korkeakoulutukselle laaditaan periaatteet ja toimintaohjeet tukemaan korkeakoulutuksen laadunvarmistusta. Tuloksena oli European Association for Quality Assurance in Higher Educationin (ENQA) laatimat korkeakoulujen sisäiseen ja ulkoiseen laadunarviointiin tarkoitetut periaatteet ja ohjeet (European Standards and Guidelines), joiden tarkoituksena on toimia korkeakoulujen apuna laadunvarmistusjärjestelmiä luotaessa ja parantaa opiskelijoille tarjottavan koulutuksen laatua. Nämä linjaukset on suunniteltu soveltuviksi yleisellä tasolla kaikille eurooppalaisille korkeakouluille sekä myös tarjoamaan yleisesti käytettävissä olevan viitekehyksen laadunvarmistukselle. Periaatteista ja ohjeista huolimatta korkeakoulut ovat itse vastuussa toimintansa laadusta, mutta laadunvarmistuksen kriteerit ovat samat eurooppalaisella korkeakoulualueella. (ENQA 2009. 12 – 13).

ENQAn (2009. 16 – 19) laatimat eurooppalaisten korkeakoulujen sisäisen laadunvarmistuksen periaatteet ovat seuraavat;

- Koulutuksen ja tutkintojen laadunvarmistus on osa organisaation strategista toimintaa.
- Koulutusohjelmien ja tutkintojen säännöllistä arviointia varten tulee luoda järjestelmä. Paitsi että opetussuunnitelmien sisältöön tulee kiinnittää huomiota, on myös varmistettava riittävät resurssit sekä seurattava opiskelijoiden edistymistä ja oppimistuloksia.
- Opintojaksojen arviointikriteerien on oltava julkisia ja yleisesti noudatettuja. Opiskelijakohtaisen arvioinnin on mitattava oppimis- ja muiden opintojaksokohtaisten tavoitteiden saavuttamista.
- Korkeakoulun on varmistettava opetushenkilöstön pätevyys ja osaamistaso, ja että heillä on paitsi tarvittava substanssiosaaminen, myös taito välittää tietämyksensä opiskelijoille.
- Korkeakoulun on varmistettava resurssien riittävyys niin fyysisten tilojen kuin henkilökohtaisen ohjauksen osalta.
- Korkeakoulun on varmistettava, että omasta toiminnasta kerätään olennaista tietoa tehokkaan johtamisen tueksi. Organisaation vahvuudet ja heikkoudet on tunnistettava jotta voidaan kehittää toiminnan laatua. Laadun kehittämiseen liittyvää tietoa ovat esimerkiksi opiskelijoiden edistymisen seuranta, valmistuneiden

työllistymistiedot, opiskelijapalaute, opettajien tehokkuus ja resurssien hyödyntäminen.

- Korkeakoulun on tuotettava pelkän markkinointimateriaalin lisäksi puolueetonta ja paikkansapitävää tietoa toiminnastaan.

3 KORKEAKOULUTUKSEN KANSAINVÄLISTYMINEN

Korkeakoulutukseen vaikuttavat poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset suhteet. Akateemisesta tai koulutuksellisesta näkökulmasta kansainvälistymisen lähtökohtana on opetuksen ja tutkimuksen laadun parantaminen ja varmistaminen, korkeakoulun rakenteiden vahvistaminen sekä statuksen ja profiilin kohottaminen. Suomessa korkeakoulutuksen kansainvälistymistä ovat koulutuksellisten motiivien rinnalla ohjanneet poliittiset ja kansallisen kilpailukyvyn turvaamiseen ja koulutetun työvoiman saatavuuteen perustuvat taloudelliset motiivit. Muuttuvan toimintaympäristön myötä Suomessa on havahduttu kilpailuun osaavista opiskelijoista ja osaavasta työvoimasta, korkeakoulujen rahoituksessa ulkopuolisen rahoituksen osuus on kasvanut ja suomalainen yhteiskunta monikulttuuristunut. Korkeakoulutus ja sen kilpailukyky nähdään aiempaa selvemmin osana yleistä taloudellista kilpailukykyä. Toimintaympäristön nopeat muutokset edellyttävät korkeakoulujen kansainvälistymiskehityksen vauhdittamista sekä voimavarojen lisäämistä ja kohdentamista korkeakoulutuksen kehittämistä ja profilointia tukeville alueille. (Aalto 2003. 7; Lahtonen & Pyykkö 2005. 7).

Kansainvälistyminen opiskelijaliikkuvuuden muodossa integroitiin suomalaiseen korkeakoulupolitiikkaan 1980-luvun lopulla. 1990-luvun aikana muotoutuneeseen ammattikorkeakoulujärjestelmään kansainvälinen toiminta integroitiin alusta lähtien. Painopiste oli tuolloin vastavuoroisessa, organisoidussa liikkuvuudessa. Aluksi kansainvälistyminen käynnistyi Opetusministeriön erillisrahan turvin, ja korkeakouluihin perustettiin englanninkielisiä koulutusohjelmia vaihto-opiskelijoiden tarpeisiin sekä kansainvälisten asioiden toimistoja kansainvälistymiseen liittyvien tehtävien hoitamista varten. Euroopan unionin vaihto-ohjelmat, lisääntyvä englanninkielinen koulutustarjonta ja kansainväliset opiskelijapalvelut loivat perustan opiskelijaliikkuvuuden nopealle kasvulle. Suomen tulevien vaihto-opiskelijoiden määrä kasvoi kymmenessä vuodessa muutamasta sadasta 6000:een ja Suomesta ulkomaille lähteneiden määrä lähes nollapisteestä 7000 opiskelijaan. Opiskelijoiden liikkuvuus on korkeakoulutuksen kansainvälistymisen keskeinen elementti. Liikkuvuuteen liitetään perinteisesti lähinnä vaihto-opiskelu, jossa opiskelija suorittaa tiettyyn vaihto-ohjelmaan perustuen osan tutkinnostaan ulkomaisessa korkeakoulussa. Opiskelijavaihdon lisäksi määrällisesti merkittävä osa kansainvälistä opiskelijaliikkuvuutta ovat myös kokonaista korkeakoulututkintoa ulkomailla suorittavat

opiskelijat ja toisaalta korkeakoulututkintoa Suomessa suorittavat ulkomaiset opiskelijat. (Aalto 2003. 7 – 11)

1990-luku oli kansainvälistymisen ensimmäinen vuosikymmen Suomessa jolloin luotiin kansainvälisen toiminnan perusedellytykset ja rakenteet. Tutkinto-opiskelijoiden näkökulmasta 1990-luku oli vielä hiljaiseloa, vaikka ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden absoluuttinen määrä kasvoikin tasaisesti. Vuosituhannen vaihteessa Opetusministeriön (OPM) valmisteleva ensimmäinen kansainvälisen toiminnan strategia määritteli kansainvälisen toiminnan tavoitetilan sekä politiikan, jolla kansainvälistä toimintaa seurataan ja ohjataan. Strategiassa asetettiin ensimmäisen kerran ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää koskevat numeeriset tavoitteet. Kansainvälisen toiminnan kehittymistä seurataan nykyisin Opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen tulosohjausprosessissa, ja kansainvälisen toiminnan laajuus otetaan huomioon tuloksellisuusrahoituksessa. Korkeakoulutuksen kansainvälistymisen valtakunnalliset tavoitteet asetetaan Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) laatimassa Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa. Kehittämissuunnitelmassa 2011 – 2016 todetaan, että korkeakoulujen henkilöstön kansainvälisyys sekä laadukkaat liikkuvuusjaksot ulkomailla tukevat opiskelijoiden kansainvälistymistä ja kansainvälistymisvalmiuksia. Kaikille opiskelijoille suunnattuun opetustarjontaan on lisättävä kansainvälisiä elementtejä ja kansainvälisille opiskelijoille suunnattujen koulutusohjelmien tulee olla laadukkaita, suunnitelmallisia ja vetovoimaisia sekä liittyä korkeakoulun painoaloihin. Opintojen eteneminen tavoiteajassa tulee varmistaa opiskelijoiden ulkomaisissa yhteistyökorkeakouluissa suorittamista liikkuvuusjaksoista huolimatta suunnitelmallisuuden ja monipuolisen opetusvälineiden hyväksikäytön avulla. (Aalto 2003. 7 – 11; Lahtonen & Pyykkö 2005. 7 – 8; OPM 2007. 41; OKM 2012 f, 39).

Opetus- ja kulttuuriministeriön syksyllä 2011 ammattikorkeakouluille antaman palautteen mukaan kansainvälistymiseen liittyvien palveluiden vahvistaminen on tärkeää ja henkilöstön kansainvälistymiseen, liikkuvuuteen ja kielitaitoon tulee kiinnittää erityistä huomiota. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian mukaan kansainvälinen yhteistyö on keino parantaa korkeakoulutuksen laatua, poistaa päällekkäisiä toimintoja sekä koota kotimaisia ja ulkomaisia voimavaroja yhteisiin hankkeisiin. Korkeakouluilla on keskeinen merkitys talouden ja yhteiskuntaelämän kansainvälistäjänä, koska ne vetävät puoleensa ulkomaisia korkeasti koulutettua työvoimaa ja ulkomaisia investointeja. Kansainvälistyminen on osa

Suomen julkisen tutkimus-, innovaatio- ja korkeakoulujärjestelmän uudistusta. Jotta korkeakoulut voivat toimia kansainvälisessä yhteistyössä ja houkutella parhaita osaajia Suomesta ja ulkomailta, niiden toiminnan on oltava korkealla kansainvälisellä tasolla. Tavoitteena on luoda Suomeen kansainvälisesti vahva ja vetovoimainen korkeakoulu- ja tutkimusyhteisö, joka edistää yhteiskunnan kykyä toimia avoimessa kansainvälisessä ympäristössä, tukee monikulttuurisen yhteiskunnan tasapainoista kehitystä ja kantaa vastuuta globaalien ongelmien ratkaisemisesta. Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen laatua parannetaan vahvistamalla suomalaisten korkeakoulujen kansainvälistymistä. (OKM 2011 d; OPM 2009 a. 9 – 10 & 14; OPM 2009 b. 4).

3.1 Kansainvälistymisen viitekehys ja tavoitteet

Kansainvälistymisen viitekehys voidaan käyttää Söderqvistin (2002. 201) väitöskirjassaan esittämää korkeakoulun kokonaisvaltaiseen johtamiseen perustuvaa kansainvälistymisen määritelmää:

”The internationalization of a higher education institution is a change process from a national HEI (higher education institution) into an international HEI (higher education institution) leading to the inclusion of an international dimension in all aspects of its holistic management in order to enhance the quality of teaching and research and to achieve the desired competencies.”

Määritelmän mukaan korkeakoulujen kansainvälistyminen voidaan nähdä korkeakoulun kokonaisvaltaiseen strategiseen johtamiseen sisäänrakennettuna prosessina, jonka tavoitteena on parantaa opetuksen ja tutkimuksen laatua. Kansainvälistymisen eri toiminnot kuten opiskelijaliikkuvuus tai vieraskielisissä koulutusohjelmissä tutkinnon suorittaminen ovat itsenäisiä, keskenään kuitenkin vuorovaikutuksessa olevia prosesseja. Korkeakoulun politiikkaa määrittelee se, miten eri toiminnot painottuvat korkeakoulun kansainvälistymisen kokonaisvaltaisessa strategisessa johtamisessa. (Söderqvist 2002. 201; Aalto 2003. 13).

Kansainvälisen yhteistyön lisäämisen ja opiskelijaliikkuvuuden tavoitteena on edistää koulutuksen laatua sekä tukea kulttuurien välisen ymmärryksen syntymistä. Kansainvälinen liikkuvuus onkin näkyvin yksittäinen piirre korkeakoulutuksen kansainvälistymisessä, vaikka kansainvälistyminen käsitteenä on huomattavasti laajempi. Korkeakoulutuksen kansainvälistyminen voidaan hahmottaa prosessina, jossa kansainvälinen ulottuvuus integroidaan osaksi korkeakouluinstituutioiden opetus-, tutkimus- ja palvelutoimintaa.

Kansainvälistyminen sisältää erilaisia elementtejä, jotka voidaan jakaa akateemisiin ja organisatorisiin. Akateeminen elementti sisältää esimerkiksi liikkuvuusohjelmat, opinto-ohjelmien ja -sisältöjen kehittämisen, tutkimusyhteistyön, yhteistyön korkeakoulujen ulkopuolisten tahojen kanssa ja näille suunnatut palvelut sekä erilaiset opintojen ulkopuoliset vapaa-ajan toiminnot. Organisatorinen elementti puolestaan sisältää strategiatason suunnittelun, hallinnon käytännöt sekä instituution kansainvälistä ulottuvuutta tukevat palvelut. (Garam 2005. 7 – 8; Söderqvist 2002. 27).

Korkeakoulutuksen kansainvälistymistä ja sen tarvetta voidaan perustella neljänlaisilla argumenteilla: koulutuksellisilla, taloudellisilla, kulttuurisilla ja poliittisilla. Koulutukselliset argumentit nojaavat koulutuksen laadun parantamiseen ja varmistamiseen, korkeakoulun rakenteiden vahvistamiseen sekä statuksen ja profiilin kohottamiseen. Taloudellinen kasvu ja kilpailukyky, koulutetun työvoiman tarve ja kansainvälisestä yhteistyöstä saatava taloudellinen hyöty ovat yhä useammin ja avoimemmin julkilausuttuja kansainvälistymisen taloudellisia vaikuttimia. Kulttuurisissa perusteluissa kansainvälistymistä motivoidaan vieraiden kulttuurien ja kielten tuntemuksella, ymmärtämisellä sekä oman kulttuurin esilletuomisella. Poliittisissa perusteluissa kansainvälistymisen motiivina toimivat rauha, keskinäinen solidaarisuus ja toleranssi. Idea eurooppalaisesta koulutusalueesta perustuu loppujen lopuksi Euroopan Unionin sisämarkkinoiden vahvistamiseen ja eurooppalaisen kilpailukyvyn turvaamiseen globaaleilla markkinoilla. (Garam 2005. 8; Aalto 2003. 7).

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) asettamat korkeakoululaitoksen yhteiset tavoitteet vuosille 2013 – 2016 painottavat kansainvälistymisen ja laadukkaan, vetovoimaisen korkeakoululaitoksen kehittämistä. Tavoitteena on kansainvälisesti korkeatasoisista omille vahvuusalueilleen profiloituneista yliopistoista ja ammattikorkeakouluista muodostuva korkeakoululaitos. Kansainvälisten strategisten kumppanuuksien rakentaminen yhteistä koulutustarjontaa, kuten yhteis- ja kaksoistutkintoja, kehittämällä edesauttaa korkeakoulujen omien painoalojen vahvistamista. Yhteistyötä tulee vahvistaa nousevissa talouksissa kuten Kiinassa, Intiassa, Brasiliassa ja Venäjällä. Korkeakoulujen myöntämiin tutkintoihin tulee sisällyttää kansainvälistymistä tukevia sisältöjä. (OKM 2012 a.)

3.2 Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia

Opetusministeriön julkaisema Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009 – 2015 (OPM 2009 a. 3) asettaa kansainvälistymisen tavoitteet uudistuvalla korkeakoululaitoksella ja esittää näiden tavoitteiden saavuttamista tukevia konkreettisia toimenpiteitä. Korkeakoulujen rakenteellisen uudistuksen toimenpiteillä tähdätään nykyistä vahvempaan, laadukkaampaan ja kansainvälisesti vetovoimaisempaan korkeakoululaitokseen. Korkeakoulujen kansainvälistyminen edistää yhteiskunnan ja elinkeinoelämän monipuolistumista, kansainvälistä verkostoitumista, kilpailu- ja innovaatiokykyä sekä kansalaisten hyvinvointia, osaamista ja sivistystä.

Opetusministeriön strategiassa kansainvälistymiselle on nostettu viisi päätavoitetta (OPM 2009 a):

1. Aidosti kansainvälinen korkeakouluyhteistyö

Aidosti kansainvälinen korkeakouluyhteistyö tarjoaa kaikille opiskelijoille, opettajille ja henkilökunnan jäsenille mahdollisuuden saavuttaa valmiudet kansainväliseen yhteistyöhön sekä osallistua korkeakoulun kansainväliseen toimintaan. Henkilöstöllä tulee olla kansainvälistä kokemusta ja korkeakoululla hyvät kansainväliset yhteydet, jotka parantavat opetuksen laatua ja tukevat opiskelijoiden kansainvälistymistä. Henkilöstön liikkuvuus edistää opetuksen ja tutkimuksen kansainvälistymistä, vaihto-opiskelun suosiota sekä yhteis- ja kaksoistutkintojen ja koulutusohjelmien kansainvälisten elementtien kehittämistä. Hyvin toteutetut liikkuvuusjaksot ulkomaille ja laadukas kansainvälisiä elementtejä sisältävä opetustarjonta kotimaassa vahvistavat opiskelijoiden kansainvälisiä valmiuksia. Korkeakoulut tarjoavat vahvuusalueillaan vieraskielistä opetusta sekä hyödyntävät aktiivisesti kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia. Kansainvälinen opiskelijakunta ja henkilöstö ovat keskeinen tekijä korkeakouluyhteistyön kotikansainvälistymisessä, joten ulkomaalaisten opiskelijoiden ja opettajien määrää lisätään nykyisestä. (OPM 2009 a. 17 – 18).

2. Korkeakoulujen laadun ja vetovoiman lisääminen

Kansainvälisen vuorovaikutuksen ja osaajien houkuttelemisen perustana ovat korkeatasoinen tutkimus ja osaaminen, laadukas perus- ja jatkokoulutus sekä kilpailukykyiset koulutus- ja tutkimusympäristöt. Lisääntynyt kilpailu vaatii myös

kansainvälisyyden huomioimista henkilöstön rekrytoinnissa. Lahjakkaiden ulkomaalaisten opiskelijoiden houkuttelemiseksi on keskeistä kehittää myös Suomeen saapumista ja suomalaiseen yhteiskuntaan integroitumista tukevia palveluja. Myös opiskelijavalintoja on kehitettävä siten, että koulutukseen valikoituu motivoituneita ja kielitaitoisia opiskelijoita, joilla on edellytykset menestyä korkeakouluopinnoissa. Opiskelijavalintaprosessin sujuvuus ja tehokkuus vaikuttavat myös korkeakoulujen vetovoimaan. (OPM 2009 a. 21 – 22).

3. Osaamisen viennin edistäminen

Korkeakoulut tekevät korkeatasoista kansainvälistä tutkimus-, koulutus- ja kulttuuriyhteistyötä. Tavoitteena on, että korkeakoulujen osaamisen ja koulutuksen viennistä tulee kansallisesti merkittävä vientituote. Osaamisen vienti tukee koko korkeakoulu yhteisön kansainvälistymistä, kansainvälistä verkottumista sekä Suomen ja suomalaisten korkeakoulujen näkyvyyttä maailmalla. (OPM 2009 a. 25 – 26)

4. Monikulttuurisen yhteiskunnan tukeminen

Ulkomaan kansalaisten ja Suomen kansalaisuuden saaneiden maahanmuuttajataustaisten henkilöiden määrä on lisääntynyt, mikä näkyy yhteiskunnan kielellisenä ja kulttuurisena monimuotoistumisena. Korkeakoulut tarjoavat valmiuksia toimia monikulttuurisessa yhteisössä ja yhteiskunnassa ja edistävät monikulttuuriselle myönteisen asenneilmapiirin syntymistä. Maahanmuuttajataustaiset ja Suomeen saapuvat ulkomaalaiset opiskelijat ja opettajat sekä muu henkilöstö ovat tärkeä kotikansainvälistymistä tukeva voimavara. Ulkomaalaisten opiskelijoiden opintojen sujuvuutta ja työllistymistä tuetaan järjestämällä tarvittavia tukipalveluita ja ulkomailla hankitun osaamisen tunnustamista, varmistamalla riittävä kotimaisen kielen taito sekä kehittämällä suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin tuntemusta. (OPM 2009 a. 29).

5. Globaalin vastuun edistäminen

Korkeakoulujen toiminnassa otetaan huomioon eettisesti kestävät periaatteet ja tukevat opiskelijoiden valmiuksia toimia globaalissa ympäristössä. Korkeakoulujen kansallisen ja kansainvälisen tason yhteistyö vahvistaa osaamista sekä lisää korkeakoulujen toiminnan vaikuttavuutta sosiaalisen, kulttuurisen ja ekologisen kehityksen edistäjinä. (OPM 2009 a. 32).

Kansainvälistymisen haasteita Suomessa on muun muassa se, että suomalaisten opiskelijoiden kiinnostus suorittaa opintoja ulkomailla on vähentynyt. Korkeakoulujen henkilökunnassa on vielä verrattain vähän ulkomaisia opettajia tai henkilöitä, joilla on kansainvälinen koulutus- tai kokemustausta. Suomessa ei myöskään ole osattu hyödyntää täällä asuvien ulkomaalaistaustaisten ihmisten osaamista ja kulttuurien tuntemusta korkeakoululaitoksen voimavarana. Maahanmuuttajataustaiset ihmiset suorittavat vähän korkeakoulututkintoja. Haasteena on myös ulkomaisten opiskelijoiden ja opettajien integrointi tiiviimmin osaksi suomalaista yhteiskuntaa. (OPM 2009 a. 8).

Korkeakoulututkinnon suorittaneelta vaaditaan vuorovaikutustaitoja, hyvää kielitaitoa ja monipuolista kulttuurista osaamista. Opiskelijoiden kansainvälisiä valmiuksia vahvistavat ulkomaille suuntautuvat liikkuvuusjaksot (opiskelu tai harjoittelu) sekä laadukas vieraskielinen opetus monikulttuurisessa ympäristössä (kotikansainvälistyminen). OKM:n tavoitteena on lisätä ulkomaisten opettajien ja opiskelijoiden määrää nykyisestä. Tämä on keskeinen tekijä kotikansainvälistymisen mahdollistamisessa. Henkilöstön liikkuvuus edistää myös opetuksen kansainvälistymistä, vaihto-opiskelun suosiota sekä uusien elementtien kuten kaksois- ja yhteistutkintojen kehittämistä. Korkeakoulun palvelut ja hallinto tulisi kehittää sellaisiksi, että ne mahdollistavat aidosti kansainvälisen opiskelu- ja työympäristön. (OPM 2009 a. 18).

3.3 Vieraskielisten koulutusohjelmien kehittyminen

Vieraskielisen koulutuksen kehittyminen on osa suomalaisen korkeakoulutuksen yleisempää kansainvälistymiskehitystä. Vieraskielisiä eli käytännössä englanninkielisiä koulutusohjelmia alettiin kehittää Suomessa 1990-luvulla Opetusministeriön erillusrahoituksen turvin. Yliopistoissa englanninkielisen koulutuksen pääpaino oli aluksi lyhytkestoisissa, lähinnä kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden tarpeisiin räätälöidyissä opintokokonaisuuksissa. Tuolloin ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat opiskelivat suomen- tai ruotsinkielisissä koulutuksissa erilaisin järjestelyin. Ammattikorkeakouluissa perustettiin jo alusta lähtien koko tutkintoon johtavia englanninkielisiä koulutusohjelmia, vahvana motiivina kotikansainvälistyminen. Bolognan prosessin myötä myös yliopistot alkoivat kehittää englanninkielisiä maisteriohjelmia. (Niemelä 2009. 12 – 13).

Kansainvälistymisen painopiste siirtyi 2000-luvun vaihteessa yhä enemmän tutkinto-opiskelijoiden rekrytointiin. Vuonna 2001 ilmestyneessä kansainvälisen toiminnan strategiassa Opetusministeriö asetti ensimmäistä kertaa kansalliset tavoitteet ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrälle. Nykyisin kansainvälistyminen ja vieraskielisen koulutuksen kehittäminen ovat merkittävästi esillä kansallisessa korkeakoulupolitiikassa. Vieraskielinen koulutustarjonta on kansainvälisen liikkuvuuden näkökulmasta Suomen kaltaiselle pienelle kielialueelle ja maalle avainkysymys. Suomalaiset korkeakoulut houkuttelevat ulkomaisia opiskelijoita maksuttomalla opetuksella, hyvämaineisilla korkeakouluilla, korkeatasoisella tutkimuksella ja kansainvälisesti merkittävillä osaamisalueilla sekä toimivilla opiskelijapalveluilla. Vieraskielinen opetus Suomessa tukee ulkomaisen työvoiman saatavuutta, mahdollistaa vastavuoroisen opiskelijaliikkuvuuden sekä tarjoaa suomalaisille opiskelijoille mahdollisuuden opiskeluun vieraalla kielellä monikulttuurisessa ympäristössä pysyen silti kotimaassa. (Garam 2009. 5; Aalto 2003. 35; OPM 2009 a. 18).

Vieraskielisen koulutuksen kehittämisen tavoitteena on ollut Suomen vetovoiman lisääminen opiskelumaana kansainvälisten opiskelijoiden keskuudessa. Suomalaiset korkeakoulut ovat aktiivisia toimijoita kansainvälisellä kentällä kun mittarina käytetään vieraskielisten tutkintoon johtavien koulutusohjelmien määrää. Korkeakoulujärjestelmän kokoon suhteutettuna Suomi ja Alankomaat ovat Euroopan aktiivisimmat vieraskielisen koulutuksen tarjoajat. Vuonna 2009 Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMOn ylläpitämässä Study in Finland – tietokannassa oli kaikkiaan 279 vieraskielistä tutkintoon johtavaa koulutusohjelmaa tarjolla. Näistä 90 oli ammattikorkeakoulujen Bachelor-tason ohjelmia. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrällä mitattuna Suomi on kuitenkin vähemmän aktiivinen toimija. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden absoluuttinen määrä on kasvanut koko 2000-luvun, mutta heidän suhteellinen osuutensa korkeakouluopiskelijoista on ollut alle OECD-maiden keskiarvon. Vuonna 2010 Suomessa oli 15 700 ulkomaista tutkinto-opiskelijaa. (Aalto 2003. 35; CIMO 2012 d; Garam 2009. 2; Niemelä 2009. 13).

ACA:n (Academic Cooperation Association) v. 2002 tekemässä tutkimuksessa vertailtiin vieraskielistä tutkintoon johtavaa koulutusta 19 maassa ja 821 korkeakoulussa. Suomalaisen koulutuksen positiivisiksi piirteiksi osoittautuivat vieraskielisen koulutustarjonnan kytkeminen korkeakoulun yleisiin kansainvälisyystavoitteisiin ja opetuksen laadun parantamiseen. Lisäksi opetuskielenä on lähes sataprosenttisesti englanti, ja kansainväliset elementit ovat mukana myös opetuksen sisällöissä. Myös opettajien ja opiskelijoiden kieli- ja kulttuurivalmennukseen panostetaan. (Aalto 2003. 13).

3.4 Kaksoistutkinnot

Käsitteiden yhteistutkinto (joint degree) ja kaksoistutkinto (double degree) määritelmät vaihtelevat kontekstista riippuen, ja molempia käytetään usein myös tarkoittamaan samaa asiaa. Näiden lisäksi on käytössä useita muita englanninkielisiä termejä, kuten multiple, tri-national, integrated, collaborative, international, combined, concurrent, consecutive, overlapping, conjoint, parallel, simultaneous ja common degree. Termien merkitys vaihtelee maasta ja korkeakoulusta riippuen. Merkityksiä analysoitaessa on löydettävissä tiettyjä ydinkäsitteitä, joita käytetään kuvaamaan yhteis- ja kaksoistutkintoja. Käsitteisiin kuuluu 1) osallistuvien korkeakoulujen määrä; 2) myönnettävien tutkintojen määrä; 3) aika, joka kuluu tutkinnon suorittamiseen; 4) ohjelman organisointi; 5) tutkintojen tunnustamisesta vastaavat tahot; sekä 6) osallistuvien maiden määrä. (Knight 2008. 14).

Käytännössä termi ”yhteistutkinto” (joint degree) kattaa yleensä eurooppalaisessa keskustelussa kummankin koulutusohjelmatyypin, sekä yhteis- että kaksoistutkinnot. Olennainen osa yhteis-/kaksoistutkinnon suorittamista on opintoihin sisältyvä pakollinen liikkuvuusjakso kaksoistutkintoon osallistuvassa yhteistyökorkeakoulussa. Yhteistyökorkeakoulussa suoritettavat opinnot määritellään sopimuksissa, eikä liikkuvuusjaksolle osallistuminen pidennä opintojen kokonaisuutta. (Nickel, Zdebel & Westerheijden 2009. 26).

Seuraavat tunnusmerkit määrittelevät yhteis-/kaksoistutkinto-ohjelmia:

- Ohjelma on kehitetty ja/tai tunnustettu usean korkeakoulun toimesta.
- Opiskelijoita jokaisesta osallistuvasta korkeakoulusta suorittaa osan opinnoista jossain toisessa osallistuvassa korkeakoulussa.
- Toisessa osallistuvassa korkeakoulussa suoritettujen opintojen määrä on merkittävä osa kokonaisopintoja.
- Toisessa korkeakoulussa suoritettavat opinnot hyväksytään automaattisesti ja täysimääräisinä osaksi opintoja.
- Ohjelmaan liittyvistä opinnoista, opiskelijavalinnasta ym. käytännön asioista sovitaan yhteisesti. Opiskelijavaihdon lisäksi on suositeltavaa, että myös opettajat osallistuvat opettajavaihtoihin.

- Tutkinnon suorittamisen jälkeen opiskelija saa yhden kansallisen tutkintotodistuksen kaikista osallistuvista korkeakouluista tai yhden yhteisen tutkintotodistuksen.

Yhteis- ja kaksoistutkintoja voidaan määritellä myös sen perusteella, montako tutkintotodistusta ohjelmassa myönnetään (Nickel ym. 2009):

- 1) Ohjelma johtaa yhteen yhteisesti myönnettyyn tutkintotodistukseen, jonka lisäksi myönnetään yksi tai useampia kansallisia tutkintotodistuksia osallistuvista korkeakouluista.
- 2) Ohjelma johtaa yhteen yhteisesti myönnettyyn tutkintotodistukseen.
- 3) Ohjelma johtaa yhteen tai useampaan kansalliseen tutkintotodistukseen.

Mikäli yhteis- ja kaksoistutkinto käsitetään kahtena erillisenä käsitteenä, ne voidaan määritellä seuraavasti:

Yhteistutkinto / Joint Degree

Kahden tai useamman korkeakoulun yhdessä kehittämä ja järjestämä koulutusohjelma, joka johtaa yhteen, yhteisesti myönnettyyn ja allekirjoitettuun tutkintotodistukseen.

Kaksoistutkinto / Double Degree

Kahden tai useamman yhteistyökorkeakoulun yhdessä kehittämä ja järjestämä koulutusohjelma, joka johtaa kahteen tai useampaan tutkintotodistukseen (yksi jokaisesta yhteistyökorkeakoulusta). (OPM 2004).

Tässä työssä käytetään KAMK:ssa vakiintunutta termiä kaksoistutkinto, ja sillä tarkoitetaan olemassa oleviin koulutusohjelmiin kehitettyä tutkintoyhteistyötä, joka tarjoaa opiskelijoille vaihtoehdoisen mahdollisuuden kansainvälistymiseen ja toisen, samantasoisin tutkinnon suorittamiseen. Opiskelija saa valmistuessa kansallisen tutkintotodistuksen molemmista osallistuvista korkeakouluista.

3.4.1 Kaksoistutkintojen tausta ja tavoitteet

Kaksoistutkintojen kehittyminen alkoi Euroopassa jo 1990 –luvulla, ja nykyään niiden kehittäminen on globaali trendi. Ennen Bolognan prosessia eurooppalainen korkeakoulutus oli sirpaleista ja myönnetyt tutkinnot vaikeasti verrattavissa keskenään. Tutkintorakenteiden yhtenäistäminen ja lisääntyvän kansainvälisen liikkuvuuden edellyttämä vieraskielisen tutkintoon johtavan koulutuksen kehittäminen on helpottanut kansainvälisten yhteis- ja kaksoistutkintojen kehittämistä. Opiskelijaliikkuvuuden lisääntyessä myös opiskelijoiden kiinnostus työskennellä ulkomailla ja nimenomaan maassa, jossa he olivat suorittaneet opiskelijavaihtojaksonsa, lisääntyi. Kansallisten tutkintojen kirjavuus ja tuntemattomuus maan rajojen ulkopuolella kuitenkin heikensi opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia. Kun kaksoistutkintoja alettiin kehittää, niiden päämääränä olikin erityisesti parantaa kaksoistutkinto-ohjelmista valmistuneiden, kansainvälisestä urasta kiinnostuneiden sijoittumista työmarkkinoilla. Perinteinen opiskelijavaihto alkoi olla lähes kaikkien ulottuvilla, joten kaksoistutkinnon suorittamisesta tuli keino osoittaa syvemmän kulttuurisen ja ammatillisen osaamisen hankkiminen vieraasta maasta. (Garam 2009. 4; Schüle 2006).

Suomessa Opetusministeriö piti yhteis-/kaksoistutkintojen kehittämistä virallisesti tunnustettujen, laadukkaiden ulkomaisten korkeakoulujen kanssa tärkeänä osana korkeakoulujen kansainvälistymistä jo vuonna 2004, jolloin laadittiin ensimmäiset Opetusministeriön suositukset kaksoistutkintojen kehittämisen tueksi. Silloin varsinaisia yhteistutkinto-ohjelmia oli vielä Suomen korkeakouluissa varsin vähän, vaikka muutamat yliopistot ja ammattikorkeakoulut olivatkin mukana kansainvälisissä ohjelmissa jotka johtivat useampaan tutkintoon. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa 2007 – 2011 todettiin, että korkeakoulujen odotetaan lisäävän kansainvälisessä yhteistyössä tehtävien kaksois- ja yhteistutkintojen määrää ja niiden kehittäminen mainittiin myös yhtenä korkeakoulujen kansainvälisen toiminnan painopisteenä. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa 2011 – 2016 on edelleen kirjattu, että korkeakouluista kehitetään aidosti kansainvälisiä koulutus- ja tutkimusyhteisöjä. Suomalaiset korkeakoulut rakentavat strategisia painopisteitään tukevia kansainvälisiä liittoutumia, joiden puitteissa kehitetään yhteistä koulutustarjontaa, mukaan lukien kaksois- ja yhteistutkintoja. (OPM 2004; OPM 2007. 41; OKM 2012 f, 39).

Vuonna 2007 Opetushallitus selvitti suomalaisten yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kaksoistutkinto-ohjelmien tilannetta kyselyllä. Kyselyyn vastasi 10 ammattikorkeakoulua ja 17 yliopistoa. Tuolloin suomalaisilla ammattikorkeakouluilla ei ollut vielä paljon yhteis- tai kaksoistutkintoon johtavia ohjelmia. Ammattikorkeakoulujen mukaan siihen mennessä myönnettyjä kaksoistutkintoja oli pienemmällä ammattikorkeakouluilla vasta muutamia, kun isoilla ammattikorkeakouluilla parhaimmillaan jopa 350. Eniten kaksoistutkinto-ohjelmia oli tekniikan ja liikenteen, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla sekä matkailu, ravitsemis- ja talousalalla. Kyselyyn vastanneiden korkeakoulujen mukaan haasteena on, että kaksoistutkinto-ohjelmien suunnittelu ja toteuttaminen vaatii paljon aikaa, tietoa muiden maiden järjestelmistä, resursseja sekä joustavuutta. Opintojen yhteensovittaminen ja koulutuksen toteuttaminen on vaikeaa muun muassa erilaisten koulutuspituuksien, tutkintorakenteiden sekä työtapojen vuoksi. Myös yhteistyö opetussuunnitelmatyössä ja erilaisuudet näkemyksissä opiskelijan roolista, oppimisesta ja opettamisesta tuovat omat haasteensa kaksoistutkintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen. (OPM 2004; OPH 2007).

Kaksoistutkintojen tavoitteena on vahvistaa kulttuurienvälistä ymmärrystä sekä lähentää Bolognan prosessiin kuuluvien valtioiden korkeakouluja toisiinsa. Perinteinen opiskelijavaihto on edelleen suosituin muoto hankkia kansainvälistä kokemusta opintojen aikana, mutta useat korkeakoulut ovat etsineet muitakin keinoja sulauttaa kansainvälisyys osaksi opintoja. Opiskelijavaihtoon liittyy usein riskejä kuten opintojen hyväksilukemiseen liittyvät ongelmat ja valmistumisen viivästyminen, ja korkeakoulut etsivätkin vaihtoehtoisia tapoja mahdollistaa opiskelijoiden kansainvälistyminen ja integroida kansainvälisiä elementtejä osaksi opintoja muun muassa yhteis- ja kaksoistutkinnoista. Yhteis-/kaksoistutkinnot voidaankin nähdä luonnollisena jatkumona ja kehityskulkuna opiskelijavaihto- ja opiskelijaliikkuvuusohjelmille. (Obst, Kuder & Banks. 2011).

Vuonna 2011 toteutetun kansainvälisen yhteis- ja kaksoistutkintojen tilannetta selvittäneen tutkimuksen mukaan 95 % tutkimukseen vastanneista 28 eri maan 245 korkeakoulusta aikoi kehittää yhteis- tai kaksoistutkintoja tulevaisuudessa ja ne olivat osa korkeakoulun kansainvälistymisstrategiaa. Tutkimukseen osallistuneet korkeakoulut olivat todenneet yhteis- ja kaksoistutkintojen lisänsen paitsi yhteistyötä korkeakoulujen välillä, myös kansainvälistä näkyvyyttä sekä korkeakoulun kampuksen kansainvälistymistä. Tutkimuksen perusteella kaksoistutkinnot ovat yhteistutkintoja suositumpia, 85 %:lla oli kaksoistutkintoja kun yhteistutkintoja oli vain 33 %:lla vastanneista. Vajaa puolet aikoi tulevaisuudessa kehittää

pelkästään kaksoistutkintoja. Suosituimmiksi maiksi, joiden kanssa kaksoistutkintoja haluttiin kehittää, nousivat Kiina, USA, Ranska, Intia ja Saksa. Suomi ei yltänyt kahdenkymmenen suosituimman maan joukkoon. Pääasiassa yhteis- ja kaksoistutkintosopimuksia oli maisterikoulutuksessa, mutta viidesosalla vastanneista oli yhteis- tai kaksoistutkintosopimuksia myös alemmassa korkeakoulututkinnossa. Tulevaisuudessa vajaa puolet vastanneista aikoi kehittää yhteis- tai kaksoistutkintoja alempaan korkeakoulututkintoon. Lähes puolet vastanneista tarjosi yhteis- tai kaksoistutkintoja liiketalouden alalla, toiseksi suosituin ala oli tekniikan ala. Vaikka uusia yhteis- tai kaksoistutkintosopimuksia suunniteltaessa lähestyttiin useimmiten jo tunnettua partneria, 44 % vastaajista valitsi strategisesti uuden yhteistyökumppanin. Vaikka yhteis- ja kaksoistutkinnot koettiin hyödyllisiksi, ne tuovat mukanaan myös haasteita. Haasteiksi korkeakoulut nimesivät muun muassa ohjelmien jatkuvuuden ja riittävän rahoituksen turvaamisen, opiskelijrekrytoinnin, opetussuunnitelmien kehittämisen ja opintojen hyväksilukemisen sekä kommunikoinnin yhteistyökumppanin kanssa. (Obst ym. 2011).

3.4.2 Kaksoistutkinnon tuottamat hyödyt ja kompetenssit

Kaksoistutkintojen tunnustamisen käytännöt eivät ole vakiintuneet eikä asiasta ole kansainvälisiä sopimuksia. Kaksoistutkintojen asema on määritelty vain harvoissa maissa ja niiden kuvaus kansallisen järjestelmän puitteissa on vaikeaa. Eurooppalainen tutkintojen viitekehys ja Bolognan prosessin puitteissa laadittu korkeakoulututkintojen viitekehys antavat Euroopan tasolla puitteet sille, millaista osaamista tutkintojen tulisi tuottaa. Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen on tärkeä ulottuvuus myös yhteis-/kaksoistutkintojen suunnittelussa ja edellytys niiden toteuttamisessa. (OPM 2007).

Seuraavassa käsitellään tarkemmin kaksoistutkintojen eri tahoille tuottamia hyötyjä sekä kompetensseja.

3.4.2.1 Hyödyt korkeakouluille ja työelämälle

Porath (2010) esittelee korkeakoulujen kaksoistutkintojen kehittämisen motiiveiksi seuraavat seikat:

- 1) Yhteistyön syventäminen ja tutkimusyhteistyön vahvistaminen yhteistyökorkeakoulujen kanssa
- 2) Koulutustarjonnan laajentaminen
- 3) Korkeakoulun maineen kasvattaminen, kansainvälisen näkyvyyden ja arvostuksen lisääminen sekä kilpailuetu opiskelijarekrytoinnissa
- 4) Kampuksen kansainvälistyminen
- 5) Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrän lisääminen.

Kaksoistutkintojen kehittäminen tehostaa korkeakoulun kansainvälistymistä sekä opiskelijoiden ja henkilökunnan liikkuvuutta. Kaksoistutkinto-ohjelmat ovat keino lisätä eurooppalaisen korkeakoulutuksen houkuttelevuutta paitsi Euroopassa, myös muualla maailmassa. Korkeakoulut pyrkivät kaksoistutkintojen avulla kasvattamaan mainettaan kansainvälisenä korkeakouluna. Kaksoistutkinnon suoritusmahdollisuus houkuttelee lahjakkaita opiskelijoita, mikä antaa kaksoistutkinto-ohjelmia tarjoaville korkeakouluille kilpailuedun opiskelijarekrytoinnissa. Lisäksi kaksoistutkinto-ohjelmat nostavat korkeakoulun kansainvälistä näkyvyyttä ja arvostusta. Ohjelmissa tapahtuva verkostoituminen ja uusien yhteistyömuotojen kehittäminen yhteistyökumppanien kanssa edesauttaa korkeakoulujen koulutusohjelmien kehittämistä sekä tarjoaa myös henkilöstölle mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen yhteistyön myötä. Lisäksi kaksoistutkinto-ohjelmien myötä korkeakoulujen koulutustarjontaa voidaan laajentaa. (Hyppönen 2007. 13; Porath 2010. 1 – 2; Knight 2008. 12; Obst ym. 2011).

Työnantajille opiskelijoiden kansainvälisestä kokemuksesta voidaan katsoa olevan välillisesti hyötyä yleisten valmiuksien kehittymisen kautta. Työnantajat arvostavat kielitaidon kehittymistä, monikulttuurista osaamista sekä kansainvälistä kokemusta. Käytännössä kaksoistutkinnon suorittaminen ei välttämättä tuo edellä mainittuihin taitoihin merkittävää lisää opiskelijavaihtoon nähden. Kuitenkin sekä Schüle (2006) että Knight (2008) esittävät, että kaksoistutkinnon suorittaminen tuottaa merkittävämmän kansainvälistä osaamista kuin opiskelijavaihto, ja että kaksoistutkinto-ohjelmat ovat laadukkaampia sekä arvostetumpia kuin pelkkä opiskelijavaihto. Porathin (2010) tutkimuksen perusteella kaksoistutkinnon suorittaminen ei näyttäisi tuottavan merkittävää etua työllistymiseen muihin kansainvälistä kokemusta omaaviin hakijoihin nähden. Työelämään jo siirtyneet kaksoistutkinnon

suorittaneet opiskelijat katsovat kuitenkin kansainvälisen kokemuksen olleen merkittävä tekijä ensimmäisen työpaikan saamisessa, ja he myös suuntautuvat työssään useammin kansainvälisiin tehtäviin. Työnantajien mielestä hyvä ulkomaanjakso on riittävän pitkä, vähintään puoli vuotta tai koko vuosi, sekä myös perusteltu osa opintoja. Kokonaan ulkomailla tutkinnon suorittaneiden pelkona on, että työnantajat vierastavat ulkomaista tutkintoa ja toisaalta, heiltä puuttuu kotimaassa suoritetun tutkinnon tuomat työelämäkontaktit. Tutkimuksen mukaan suomalaisista työnantajista jopa kaksi kolmasosaa pitääkin Suomessa suoritettua korkeakoulututkintoa hyvin tai kohtalaisen tärkeänä. (Garam 2005. 7, 23, 34; Schüle 2006; Knight 2008; Porath 2010).

3.4.2.2 Kompetenssit ja hyödyt opiskelijalle

Työelämässä työtehtävistä selviytyminen edellyttää varsinaisen alaan liittyvän tietämyksen lisäksi myös muuta, yleisempää osaamista. Eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä (EQF) kukin kahdeksasta viitetasosta on määritelty kuvailemalla ne oppimistulokset, jotka olennaisesti liittyvät kyseisen tason tutkintoihin missä tahansa tutkintojärjestelmässä. Kansallisessa tutkintojen viitekehyksessä tasot 6 ja 7 sekä valtakunnalliset yhteiset kompetenssit kuvaavat ammattikorkeakoulusta valmistuvan opiskelijan osaamisen tasoa. Kompetenssit ovat laajoja, pätevyyttä ja kykyä suoriutua ammattiin kuuluvista työtehtävistä kuvaavia osaamiskokonaisuuksia, jotka jaetaan koulutusohjelmakohtaisiin ja yleisiin kompetensseihin. Yhteiset kompetenssit ovat eri koulutusohjelmille yhteisiä osaamisalueita joiden erityispiirteet ja tärkeys voivat vaihdella eri ammateissa ja työtehtävissä. Koulutusohjelmakohtaiset kompetenssit muodostavat opiskelijan ammatillisen asiantuntijuuden kehittymisen perustan. Siihen, miten nämä kompetenssit kehittyvät, voidaan koulutuksessa vaikuttaa sekä sisällöllisillä että toimintatapoihin liittyvillä pedagogisilla valinnoilla. Opetussisältöjen valinta tehdään ensisijaisesti koulutusohjelmakohtaisen substanssiosaamisen ehdoilla. Yleiset työelämävalmiudet kehittyvät substanssiosaamisen oppimisen yhteydessä. Yleisten työelämävalmiuksien kehittämisessä erityisesti pedagogisilla ja oppimisympäristöihin liittyvillä ratkaisuilla on keskeinen merkitys. (Arene 2010).

Yleiset kompetenssit luovat perustan työelämässä toimimiselle, yhteistyölle ja asiantuntijuuden kehittymiselle. Yleisiin kompetensseihin kuuluvat oppimisen taidot, eettinen osaaminen, työyhteisöosaaminen, innovaatio-osaaminen sekä

kansainvälistymisosaaminen. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen kansainvälisyysosaaminen kuvataan seuraavasti: ”omaa alansa työtehtävissä ja niissä kehittämisessä tarvittavan kielitaidon, kykenee monikulttuuriseen yhteistyöhön ja osaa ottaa työssään huomioon alansa kansainvälisyyskehityksen vaikutuksia ja mahdollisuuksia.” Tasolla 6 (ammattikorkeakoulututkinnot ja alemmat korkeakoulututkinnot) tason edellyttämä kansainvälistymisosaaminen on kuvattu seuraavasti: ”kykenee itsenäiseen kansainväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen toisella kotimaisella ja vähintään yhdellä vieraalla kielellä.” Tasolla 7 (ylemmät ammattikorkeakoulu- ja korkeakoulututkinnot) valmistuneen odotetaan kykenevän vaatimaan kansainväliseen viestintään ja vuorovaikutukseen toisella kotimaisella ja vähintään yhdellä vieraalla kielellä. (Arene 2010).

Nykyisin opiskelijavaihto on jokaisen korkeakouluopiskelijan ulottuvilla, eikä pelkkää opiskelijavaihtoa enää voida välttämättä pitää erityisenä kilpailuetuna työmarkkinoilla. Kokonaisen tutkinnon suorittaminen vieraassa maassa puolestaan merkitsee useampivuotista oleskelua opiskelumaassa, samoin kuin merkittäviä taloudellisia uhrauksia sekä sopeutumista uuteen opiskeluyhteisöön, kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Kaksoistutkinnon suorittaminen yhdistää vaihto-opiskelun ja tutkinto-opiskelun positiiviset puolet. Samalla se keventää myös opiskelun taloudellista taakkaa opiskelijan suorittaessa kaksi tutkintoa ajassa, joka normaalisti kuluisi yhden tutkinnon suorittamiseen. Porathin (2010) mukaan kansainvälinen kokemus edesauttaa työllistymistä yritysten kansainvälistyessä. (Knight 2008. 11; Porath 2010).

Kaksoistutkinto-ohjelmassa opiskelijalle tarjoutuu mahdollisuus kehittää paitsi ammatillista osaamistaan, myös monikulttuurisuuteen ja kansainvälistymiseen liittyvää osaamista. Parhaassa tapauksessa opiskelija voi myös suuntautua kahteen eri osa-alueeseen omalla koulutusalaallaan, mikä yhtä tutkintoa suorittaessa ei olisi mahdollista. Työelämässä menestymiseen vaikuttavat entistä enemmän tekijät kuten kyky sopeutua työyhteisöön, joustavuus uusissa tilanteissa, ongelmanratkaisutaidot, vuorovaikutustaidot ja kommunikointitaidot. Opiskeltaessa vuosi ulkomailla, yhden tai useamman vieraan kielen taito kehittyy, ja lisäksi opiskelija tutustuu syvällisemmin erilaisiin kulttuureihin ja erilaiseen oppimisympäristöön sekä kykenee jatkossa sopeutumaan uusiin ympäristöihin helpommin. Opiskelija saa myös tutkinto-opiskelijana toisessa maassa uusia näkökulmia omaan koulutusalaansa. Kaksoistutkinnon suorittaneet opiskelijat ovat siten työmarkkinoiden näkökulmasta houkuttelevaa työvoimaa. (Garam 2005. 21; Nickel ym. 2009. 25 – 26; Arambewela 2010. 173).

Monikulttuurisessa ympäristössä tai vieraalla kielellä opiskelu ei aina suoraviivaisesti tuo opiskelijoille kansainvälisiä valmiuksia. Vuorovaikutusta kansallisuuksien välillä ei voi yksinkertaisesti yhdistää kulttuurienväliseen oppimiseen, vaan myös kontaktien laadulla sekä opitun reflektoinnilla on merkitystä. Monikulttuurisessa opiskelijayhteisössä toimiminen kohentaa kielitaitoa sekä on keino saavuttaa yleisiä työelämätaitoja, kuten ryhmätyötaitoja, kulttuurien ymmärtämistä sekä vuorovaikutustaitoja. Näiden taitojen kehittämisessä erityisesti pedagogisilla ja oppimisympäristöihin liittyvillä ratkaisuilla on keskeinen merkitys. Vuorovaikutusta ja yhteistyötä lisäävien opetuskäytäntöjen avulla tuetaan paitsi työelämätaitojen oppimista, myös ulkomaisten opiskelijoiden integraatiota opiskeluyhteisöön ja yhteiskuntaan sekä koko opiskelijayhteisön kansainvälistymistä. Opiskelukokemus ulkomailla tuo opiskelijalle itsenäisyyttä, itsevarmuutta ja sosiaalisia valmiuksia edellä esiteltyjen hyötyjen lisäksi. Kansainvälistyminen edistää myös yksilön henkistä kasvua ja globaalin vastuun ymmärtämistä. Ihmisenä kasvamisen näkökulmasta kansainvälinen kokemus on erityisen hyödyllinen, tällöin voidaan puhua henkisestä kypsymisestä, avarammasta näkökulmasta, perspektiivin saamisesta, suhteellisuudentajun kehittämisestä, stressinsietokyvystä sekä sopeutumiskyvystä. (Niemelä 2009. 30 – 31; OPM 2009 b. 10).

3.4.3 Kaksoistutkintojen suunnittelu

Vaikka varsinainen lainsäädäntö yhteis- ja kaksoistutkinnoista Suomessa on varsin väljä, on Opetushallitus (OPH) yhteistyössä Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM), CIMOn sekä suomalaisten korkeakoulujen kanssa kuitenkin laatinut suositukset korkeakouluille yhteis-/kaksoistutkintojen suunnittelun tueksi. OPH (2011) pitää yhteistutkintojen kehittämistä laadukkaiden ulkomaisten korkeakoulujen kanssa tärkeänä osana korkeakoulujen kansainvälistymistä. Kaksoistutkintojen suunnittelu on aikaa ja resursseja vievää, ja vaatii paitsi joustavuutta, myös tietoa muiden maiden koulutusjärjestelmistä. Hyppösen (2007) mukaan kaksoistutkinto-ohjelmien onnistumista edesauttaa kaksoistutkinto-ohjelmien sisällön kehittäminen osallistuvien korkeakoulujen vahvuuksia ja painoaloja hyödyntäen sekä niiden kytkeminen organisaation visioon ja tavoitteisiin.

Kun kaksoistutkinto-ohjelmaa aletaan suunnittelemaan, on aluksi päätettävä ohjelmaan liittyvistä perusasioista, kuten millä koulutustasolla kaksoistutkinto toteutetaan, suunnitellaanko ohjelmasta teoreettinen vai enemmän käytäntöön suuntautuva. Maissa, joissa

korkeakoulurakenne erottaa teoreettiset ja käytäntöön suuntautuvat korkeakoulut, ratkaisu on selkeä. Suomen lisäksi tällaisia maita ovat esimerkiksi Itävalta ja Alankomaat. Lisäksi on päätettävä, suunnitellaanko erillinen ohjelma tai toteutetaanko kaksoistutkinto osana olemassaolevaa ohjelmaa ja johtaako ohjelma yhteis- vai kaksoistutkintoon. Yksi keskeisimpiä ongelmia kaksoistutkintojen suunnittelussa ovat erilaiset koulutusohjelmien rakenteet ja tutkintojen laajuudet. Euroopassa alempien ja ylempien korkeakoulututkintojen laajuudet vaihtelevat 180 + 120 opintopisteestä 210 + 90 ja 240 + 60 opintopisteeseen. Ei siis ole itsestään selvää, että kaikki korkeakoulut Bolognan prosessiin osallistuvissa maissa käyttävät samanlaisia opintojen rakenteita. Joissain maissa tutkintojen rakenteissa saattaa olla jonkin verran liikkumavaraa, mutta pääsääntöisesti noudatetaan kussakin maassa vallitsevaa yleistä käytäntöä. Lisäksi lainsäädännölliset seikat, jotka säätelevät tutkinnon myöntämistä ja tunnustamista saattavat olla esteenä kaksoistutkintojen kehittämiseksi. Opetussuunnitelmien vertailu on haasteellista, ja erilaiset näkemykset opiskelijan roolista, oppimisesta ja opettamisesta voivat nousta esiin yhteistyössä. (Nickel ym. 2009; Schüle 2006).

Seuraavat asiat on Opetushallituksen (OPH 2007; 2011) mukaan huomioitava suunniteltaessa yhteis- ja kaksoistutkintoja:

1. Perustelut kaksoistutkinto-ohjelman suunnittelulle: Miksi yhteis- / kaksoistutkinto?

Suunnitteluvaiheessa on selkiytettävä, mihin tarpeeseen kaksoistutkinto vastaa, mitä hyötyä siitä on koulutuslalle ja koko korkeakoululle, ja mitkä ovat kaksoistutkinnon tavoitteet. Laajentaako kaksoistutkintoyhteistyö korkeakoulun tarjoamaa opetustarjontaa ja tuoko se lisäarvoa olemassa oleviin tutkintoihin?

2. Yhteistyö osallistuvien korkeakoulujen välillä ja korkeakoulun sisällä

Yhteistutkinto-ohjelmissa mukana olevien korkeakoulujen on oltava oman maansa viranomaisten virallisesti tunnustamia korkeakouluja. Yhteistyö ulkomaisten korkeakoulujen kanssa on haastavaa, ja kansainvälisen toimintaympäristön muutokset lisäävät yhteistyön haasteellisuutta. On oltava tarkkana siinä, kenen kanssa yhteistyötä tehdään, ja mihin yhteistyö johtaa. Oleellista yhteistyön kannalta on se, että kaikilla mukanaolevilla korkeakouluilla on oltava oikeus myöntää sen tason tutkintoja, joka opiskelijalle aiotaan

myöntää. Suomalaisen korkeakoulujen on varmistettava, että yhteistyö täyttää ne vaatimukset, jotka suomalaisille korkeakoulututkinnoille on asetettu.

Kaksoistutkinto-ohjelman toteuttamisessa on tärkeää, että paitsi kaikki yhteistyökumppanit, myös oman korkeakoulun johto, opettajat ja hallinnon henkilöstö ovat sitoutuneita kaksoistutkinto-ohjelman suunnitteluun ja toteuttamiseen. Paitsi että hyvä ja toimiva yhteistyö yhteistyökorkeakoulun kanssa on tärkeää, on myös olennaista että tiedotus ja yhteistyö oman korkeakoulun sisällä toimii. Yhteistyö ja viestintä ei saa olla yhden henkilön varassa, vaan on nimettävä useampia vastuuhenkilöitä.

3. Ohjelman resurssit

Kaksoistutkinto-ohjelmien suunnitteluvaiheessa tulee kinnittää huomiota resurssikysymyksiin. Paitsi että opetukseen ja ohjelman hallintoihin tulee olla riittävästi resursseja, myös opiskelijoiden ohjauksen ja tutoroinnin, opiskelijavalinnan sekä ohjelman kehittämisen ja arvioinnin osalta resurssien riittävydestä tulee huolehtia. Mikäli ohjelma on täysin ulkopuolisen rahoituksen varassa, sen jatkuvuus on hataralla pohjalla. Maissa, joissa peritään lukukausimaksuja, voidaan kaksoistutkinto-ohjelmien tuomat ylimääräiset kulut periä opiskelijoilta ainakin osittain, mutta mikäli lukukausimaksuja ei peritä, vastaa korkeakoulu kuluista yksin. Vuosina 2010 – 2014 Suomessa on käynnissä lukukausimaksukokeilu, jonka aikana korkeakoulut voivat periä maksuja vieraskieliseen ylempään korkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaan koulutusohjelmaan hyväksytyltä ETA-alueen ulkopuolelta tulevalta opiskelijalta. Kokeilun tarkoituksena on vahvistaa korkeakoulujen kansainvälistymistä sekä luoda korkeakouluille uusia kansainvälisiä toimintamahdollisuuksia. Kokeilun avulla selvitetään, mitä vaikutuksia maksullisiin koulutusohjelmiin siirtymisestä on korkeakoulujen kansainvälistymiselle, suomalaisen korkeakoulutuksen vetovoimalle, opiskelijavirroille ja vieraskielisen korkeakoulutuksen laadulle. (Knight 2008; OKM 2012 d).

Lukukausimaksujen perimisellä ei ole Euroopassa historiallisia perinteitä, eivätkä korkeakoulut ole perinteisesti laskeneet yksittäisten koulutusohjelmien kustannuksia tarkasti. Yhteis- ja kaksoistutkinto-ohjelmat ovat kuitenkin perinteisestä poikkeavia koulutusohjelmia, sillä niistä aiheutuu enemmän hallinnollisia, opintojen ohjaukseen ja matkustamiseen liittyviä kustannuksia. Ohjelmat toteutetaan yhteistyössä ulkomaisten korkeakoulujen kanssa ja

tulojen ja kustannusten suhde korkeakoulujen välillä voi vaihdella suurestikin. Osallistuvien korkeakoulujen rahoituspohja voi olla erilainen; ne voivat olla julkisia korkeakouluja, joiden ei tarvitse kattaa kustannuksia maksuilla, tai yksityisiä, joiden ehtona on kattaa opintojen tarjoamisesta syntyvät kustannukset lukukausimaksuilla. Näin ollen on tärkeää sopia rahoitukseen liittyvistä yksityiskohdista yhteistyösopimuksilla. (Schüle 2006).

Yksi rahoitusvaihtoehto yhteis- ja kaksoistutkinto-ohjelmien suunnitteluun on Euroopan komission hallinnoima Euroopan unionin elinikäisen oppimisen ohjelma, LLP (Lifelong Learning Programme). LLP - ohjelman tavoitteena on tukea koulutusjärjestelmien välistä vaihtoa ja yhteistyötä sekä edistää elinikäisen oppimisen avulla yhteisön kehittymistä osaamisyhteiskunnaksi. Ohjelmaan kuuluu neljä koulutusalaakohtaista alaohjelmaa, poikittaisohjelma sekä Jean Monnet –ohjelma. Tunnetuin alaohjelmista on Erasmus-ohjelma, jonka avulla tuetaan eurooppalaisten korkeakoulujen yhteistyötä sekä korkeakoulujen välistä opiskelija- ja opettajavaihtoa. Ohjelma tukee myös korkeakoulujen ja työelämän välistä yhteistyötä ja liikkuvuutta. Erasmus-ohjelman keskeisiä tavoitteita on paitsi liikkuvuuden ja työelämäyhteistyön edistäminen ja lisääminen, myös eurooppalaisen korkeakoulutusalueen toteutuminen, tutkintojen ja pätevyysien läpinäkyvyyden ja tunnustamisen lisääminen sekä opintosuoritusten ja arvosanojen vastavuoroisen akateemisen tunnustamisen lisääminen. Elinikäisen oppimisen ohjelman (LLP) myötä Erasmus-ohjelmaan on tullut mukaan hankemahdollisuuksia, ja vuodesta 2010 alkaen hankkeissa voi olla partnereita myös Erasmus-ohjelman ulkopuolisista maista. Erasmus muodostuu seuraavista toiminnoista: liikkuvuus, intensiivikurssit, EILC-valmennuskurssit, monenväliset hankkeet, akateemiset verkostot sekä täydentävät toiminnot. Näistä yhteis- ja kaksoistutkintoja varten rahoitusta voidaan myöntää monenvälisistä hankkeista. Yksi Erasmus-ohjelman monenvälisten hankkeiden viidestä painopisteestä on tuki korkeakoulutuksen nykyaikaistamiselle, mikä sisältää opinto-ohjelman, hallinnon ja rahoituksen uudistushankkeet. Opinto-ohjelmien uudistamisen osalta etusijalla ovat muun muassa hankkeet, joissa kehitetään yhteisiä opinto-ohjelmia jotka kattavat kokonaisen tutkinnon ja joiden tuloksena saadaan tunnustettu kaksois- tai yhteistutkinto. Hankkeita hallinnoi Euroopan komission toimeenpanovirasto (EACEA). Monenvälisissä hankkeissa on oltava mukana vähintään kolme korkeakoulua tai muuta tukikelpoista organisaatiota kolmesta eri maasta, joista vähintään yhden tulee olla EU:n jäsenvaltio. (CIMO 2012 f).

Toinen Euroopan komission ohjelma, josta tuetaan yhteis- ja kaksoistutkintojen kehittämistä on Erasmus Mundus. Se on korkea-asteen koulutuksen yhteistyö- ja liikkuvuusohjelma, jonka tavoitteena on:

- parantaa eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen laatua,
- edistää Euroopan unionin asemaa oppimisen huippuosaamiskeskuksena maailmanlaajuisesti,
- edistää kulttuurien välistä ymmärtämystä kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön avulla sekä kolmansien maiden korkeakoulutuksen kehittämistä.

Erasmus Mundus -ohjelmalla vastataan eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen kohtaamiin nykypäivän haasteisiin ja etenkin tarpeeseen mukauttaa koulutusjärjestelmiä vastaamaan tietoyhteiskunnan vaatimuksia, parantaa eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen vetovoimaa ja näkyvyyttä kaikkialla maailmassa sekä vauhdittaa tutkintorakenteiden lähentymistä eri puolilla Eurooppaa. Yksi Erasmus Munduksen kolmesta alaohjelmasta on yhteis- tai kaksoistutkintoon johtavien maisteri- ja tohtoriohjelmien toteuttaminen. Erasmus Mundus ei tarjoa tukea yhteisten ohjelmien kehittämiseen, vaan tuettavien ohjelmien tulee olla toteutusvalmiita. (Euroopan komissio 2011; Cimo 2012 g).

4. Sopimukset

Yhteistyötä tekevien korkeakoulujen välille tulee laatia tarkat kirjalliset sopimukset, joissa sovitaan ohjelman laajuudesta, opiskelijaksi ottamisesta, opiskelijan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä asemasta kuten myös tutkintotodistuksen myöntämisestä ja kunkin korkeakoulun velvollisuuksista.

5. Opiskelijavalinta

Ohjelmaan otettavien opiskelijoiden valintamenettelystä ja –perusteista tulee sopia yhteisesti. Opiskelijavalinnassa noudatetaan kansallisia säädöksiä ja korkeakoulukohtaisia valintaperusteita, mutta myös kaksoistutkinto-ohjelmissa sovittuja yhteisiä periaatteita. Valtioneuvoston asetus (1044/2009) ammattikorkeakoulujen yhteishausta rajaa

kaksoistutkinto-opiskelijat pois ammattikorkeakoulujen yhteishausta. Yhteiset kelpoisuusvaatimukset on määriteltävä sopimuksessa ja korkeakoulujen on sovittava hakumateriaaleista, haku- ja valintaprosessin organisoinnista sekä opiskelijakiintiöistä kussakin korkeakoulussa. Opiskelijalle myönnettävä opiskeluoikeus tulee kirjata näkyviin. Kaksoistutkinto-opiskelijoiden osalta opiskelijan kotikorkeakoulu on oltava selkeästi määriteltynä, samoin kuin opiskelijan asema muissa ohjelmaan osallistuvissa korkeakouluissa siihen liittyvine oikeuksineen ja palveluineen sekä mahdollisine maksuineen.

6. Tutkintoon johtavan koulutusohjelman rakenne, sisältö ja oppimistulokset

Kaksoistutkintojen kehittäminen edellyttää usein uudenlaista ajattelua sekä erilaisten käytänteiden luomista. Opiskelijoiden kannalta on olennaista huolehtia siitä, että kaksoistutkinnon suorittamisella on sama akateeminen status ja asema työmarkkinoilla kuin perinteisellä tutkinnolla. Opiskelijan saaman tutkinnon on kuuluttava ainakin yhden maan virallisen tutkintojärjestelmän piiriin, jotta opiskelijoiden oikeusturva pystytään varmistamaan.

Yhteiseen tutkintoon johtavan koulutusohjelman on perustuttava huolellisesti tehtyyn opetussuunnitelmatyöhön ja laadunvarmistuksesta on huolehdittava. Ohjelman rakenteen ja sisällön suunnittelu lähtee oppimistulosten määrittelystä, ja niiden pohjalta sovitaan opetuksen sisällöstä ja opetusmenetelmistä. Korkeakoulut voivat sopia keskenään opintojen vertailusta moduulitasolla ja oppimistuloksiin perustuen, sillä opintojaksotasolla koulutusohjelmat harvoin ovat keskenään identtisiä. Korkeakoulujen tulee tunnistaa, mihin tähtäimessä oleva tutkinto sijoittuu kunkin maan kansallisessa viitekehyksessä. Korkeakoulut sopivat yhdessä, paljonko kaksoistutkinto-ohjelmaan kehitetään uutta sisältöä, ja paljonko hyödynnetään olemassaolevaa koulutusta. Opintojen rakenne tulee määrittellä: mikä on opintojen laajuus, paljonko opintoihin kuuluu pakollisia ja vapaavalintaisia opintoja sekä kieliopintoja, ja mitkä ovat harjoittelun ja opinnäytetyön laajuudet ja reunaehdot. Olennaista on myös määrittellä, mikä osuus opinnoista suoritetaan ulkomaisessa yhteistyökorkeakoulussa ja mikä kotimaassa. (Hyppönen 2007. 15; OPH 2004; Schüle 2006).

7. Koulutusohjelman järjestäminen

Opetusministeriön suosituksen mukaan kaikkien kaksoistutkinto-opiskelijoiden tulee suorittaa merkittävä osa opinnoistaan ainakin yhdessä ulkomaisessa yhteistyökorkeakoulussa.

Yhteistyökorkeakoulujen kesken tulee määritellä, mikä on merkittävä osa ja miten se suoritetaan. Ulkomaisessa yhteistyökorkeakoulussa suoritettavat opinnot tunnustetaan täysimääräisesti osaksi kotimaassa suoritettavaa tutkintoa. Opiskelijaliikkuvuuden ehdoista, ajoituksesta, organisoinnista, apurahoista ja vakuutuksista tulee sopia yhteisesti. EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisten osalta tulee ottaa kantaa viisumi- ja oleskelulupa-asioihin. Myös opettajaliikkuvuudesta suositellaan sovittavaksi yhteisesti.

Kaksoistutkinto-ohjelmaan kuuluvien opintojen osalta tulee sopia opintojen suorittamisesta, miten oppimistulosten saavuttaminen varmistetaan ja miten opinnot arvioidaan. Opettajien kielitaidon tason varmistus on tärkeää. Opintojen ohjaus on tärkeää, joten henkilökohtaisen opintosuunnitelman tekemiseen ja opintojen etenemisen seurantaan on varattava resursseja. Aiemmin suoritettujen opintojen hyväksilukemisesta on sovittava, ja opiskelijoilla tulee olla tieto siitä, miten pitkä aika heillä on käytettävissä opiskeluun ja miten toimitaan, mikäli opiskelija ei suoriudu opinnoistaan määräajassa.

8. Tutkinto, tutkintotodistus ja sen liite (Diploma Supplement)

Lähtökohtana suomalaisen korkeakoulujärjestelmän tutkinnoille on se, että korkeakoulututkinto on aina jonkun korkeakoulun myöntämä. Jos suomalainen korkeakoulu myöntää suomalaisen tutkinnon, kaikissa koulutuksen järjestämiseen ja tutkinnon myöntämiseen liittyvissä asioissa noudatetaan Suomen korkeakoulututkintoja koskevaa lainsäädäntöä ja mahdollisia korkeakoulujen omia sisäisiä määräyksiä. Korkeakoulu, joka myöntää tutkintotodistuksen, vastaa tutkinnon laadusta ja siitä, että tutkinto täyttää sille asetetut kriteerit. Tutkintotodistuksesta on käytävä ilmi se, että opiskelija on suorittanut tutkinnon yhteistutkinto-ohjelmassa ja mitä opintoja ohjelmassa on suoritettu. Suomalainen korkeakoulu antaa tutkintotodistuksen niille opiskelijoille, joille se on myöntänyt tutkinnonsuoritusoikeuden ja joiden opinnot on vaatimusten mukaan suoritettu. Tutkintotodistuksen voi antaa vain sellaisesta tutkinnosta, jonka myöntämiseen korkeakoululla on oikeus. Suomen korkeakoulujärjestelmän mukaisen tutkinnon suorittaneille annetaan aina suomen- tai ruotsinkielinen tutkintotodistus, jonka lisäksi voidaan vieraskielisestä tutkinnosta antaa myös samansisältöinen englanninkielinen tutkintotodistus. Ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta annettu asetus (423/2005) 3 § luettelee ammattikorkeakoulututkintojen ja ylempien ammattikorkeakoulu-tutkintojen englanninkieliset nimet. Kansallinen lainsäädäntö ei estä

sitä, että tutkinnon myöntäjänä on suomalaisen korkeakoulun lisäksi ulkomainen korkeakoulu. Tutkintotodistuksesta on käytävä ilmi se, että tutkinto on suoritettu kaksoistutkintona. Mikäli tämä ei ilmene tutkintotodistuksesta, antavat kaksi tutkintotodistusta väärän kuvan opiskelijan suorituksista. Tutkintotodistuksen lisäksi valmistuvalla opiskelijalla annetaan tutkintotodistuksen liite, Diploma Supplement, jonka laatimiseen ja täydentämiseen kaksoistutkintojen osalta Opetushallitus on tehnyt ohjeet. Diploma Supplement on Euroopan unionin, Euroopan neuvoston ja UNESCO:n suunnittelema, kansainväliseen käyttöön tarkoitettu korkeakoulututkintotodistuksen liite. Liite antaa lisätietoja opiskelijan suorittamista opinnoista, tutkinnon tasosta sekä tutkinnon tuottamasta kelpoisuudesta jatko-opinnoissa ja työelämässä. Diploma Supplement helpottaa valmistuneiden liikkuvuutta ja tutkintojen ammatillista ja akateemista tunnustamista. Suomen lainsäädännön mukaan korkeakoulut ovat velvollisia antamaan opiskelijoilleen kansainväliseen käyttöön tarkoitettua tutkintotodistuksen liitteen. (CIMO 2012 e; OPH 2011; Schüle 2006).

9. Ohjelmaa koskeva informaatio ja ohjelman markkinointi: esitemateriaali, www-sivut

Kaksoistutkinnoista tehtävän tiedotuksen on oltava avointa ja läpinäkyvää opiskelijoiden oikeusturvan sekä viranomaisten kannalta. Yhteistyökorkeakoulun on varmistettava, että korkeakouluissa käytetään yhtenäistä terminologiaa ja ohjelmien kuvaukset ovat yhdenmukaiset kussakin korkeakoulussa. Ohjelman toteutuksesta riippuu myös markkinoinnin toteutus. Mikäli kaksoistutkinto-ohjelma on yhteisesti suunniteltu uusi ohjelma ja opiskelijat hakevat siihen suoraan, kannattaa strategiseen markkinoinnin suunnitteluun ja toteutukseen varata aikaa. Mikäli ohjelma taas on olemassaoleviin koulutusohjelmiin lisätty vaihtoehto, voidaan sopia kunkin korkeakoulun omasta markkinoinnista. On kuitenkin tärkeä pohtia, kenelle ohjelma ja markkinointi suunnataan.

10. Laadunvarmistus, ohjelman seuranta ja arviointi

Laadunvarmistus ja sen määrittely on olennainen osa yhteis- ja kaksoistutkinto-ohjelmia. Yhteis-/kaksoistutkinnoilla tulee olla korkeakoulujen omien laadunvarmistusjärjestelmien lisäksi kaikki osapuolet kattava laadunvarmistusjärjestelmä, joka sisältää itsearvioinnin.

Laadunvarmistusjärjestelmissä on huomioitava erityisesti opiskelijoiden edustus ja arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota erityisesti oppimistulosten saavuttamiseen.

3.4.4 Kaksoistutkinto-ohjelman toteuttaminen käytännössä

Sekä Maiwormin (2006) sekä Obstin ym. (2011) tutkimuksista käy ilmi, että kaksoistutkinto-ohjelmat ovat yhteistutkinto-ohjelmia yleisempiä, ja että kaksoistutkinto-ohjelmia toteutetaan enemmän master- kuin bachelor-tasolla. Lisäksi lähdekirjallisuudessa puhutaan pääsääntöisesti kaksoistutkinto-ohjelmista, jotka on suunniteltu ja kehitetty yhteistyössä alusta lähtien ja joihin opiskelija hakeutuu suoraan. Suomessa erityisesti ammattikorkeakoulujen tarjoamat kaksoistutkinto-ohjelmat ovat pääsääntöisesti olemassa oleviin koulutusohjelmiin lisättyjä vaihtoehtoisia toteutusmuotoja. Kaksoistutkintoon johtavaan ohjelmaan osallistuminen edellyttää, että opiskelija suorittaa osan opinnoista ulkomaisessa yhteistyökorkeakoulussa. Voidaan myös olettaa, että ohjelman tarjoavat korkeakoulut ovat etukäteen sopineet koulutuksellisista tavoitteista ja oppimistavoitteista ja ohjelman tuottamista kompetensseista. Kuitenkin kaksoistutkinto-ohjelmia voidaan toteuttaa eri tavoin opiskelijoiden opintopolun ja yhteistyökorkeakoulujen panoksen vaihdellessa.

Kaksoistutkinto voidaan järjestää joko erillisenä tai integroituna ohjelmana. Erillisessä (”stand-alone”) ohjelmassa kaksoistutkinto-ohjelma ei ole osa korkeakoulun normaalia koulutustarjontaa vaan perustuu itsenäiseen opetussuunnitelmaan. Opiskelijat hakeutuvat suoraan kaksoistutkinto-ohjelmaan. Opetussuunnitelma suunnitellaan yhteistyössä yhteistyökorkeakoulujen kanssa ja kaikki opiskelijat suorittavat samat opinnot, muutamia valinnaisia opintoja lukuunottamatta. Integroitu (”integrated”) koulutusohjelma tarkoittaa korkeakoulun koulutustarjonnassa olevaa koulutusohjelmaa, johon kaksoistutkinto-opiskelijat osallistuvat. Integroitu ohjelma muistuttaa enemmän perinteistä opiskeluvaihtoa ja sopii siksi paremmin kaksoistutkinto-ohjelmiin, kun taas erillinen ohjelma sopii paremmin yhteistutkinto-ohjelmiin. (Schüle 2006).

Maiworm (2006. 9) ja Schüle (2006) erottavat kolme mallia kaksoistutkinto-ohjelmien toteuttamisessa:

- 1) Opetussuunnitelmat on jaettu kahteen tai useampaan erilliseen osaan, ja kukin korkeakoulu järjestää vain tietyt osat. Koko opiskelijaryhmä opiskelee samoja opintoja samaan aikaan, ja siirtyy korkeakoulusta toiseen samanaikaisesti.
- 2) Opetussuunnitelmien rakenne ja sisältö ovat samanlaiset kussakin osallistuvassa korkeakoulussa. Opintojaksot ja moduulit järjestetään rinnakkain ja samanaikaisesti kaikissa korkeakouluissa. Opetusmenetelmät ja tenttijärjestelyt ovat samanlaiset.
- 3) Opetussuunnitelmat ovat ydinosaan samankaltaiset ja opintojaksot ovat keskenään verrattavissa. Kukin yhteistyökorkeakoulu tarjoaa ainutlaatuiset erikoistumisopinnot.

Verrattaessa mallien joustavuutta, opiskelija- ja opettajaliikkuvuutta, työnjaon tehokkuutta ja kansainvälistä yhteistyötä, kussakin on sekä hyvät että huonot puolet. Näistä toteutustavoista ensimmäinen ja kolmas vaihtoehto mahdollistavat kunkin korkeakoulun vahvuuksien hyödyntämisen, kun taas toinen vaihtoehto perustuu enemmänkin yhdenmukaisuuteen. Ensimmäisessä mallissa opiskelijat pysyvät yhtenä ryhmänä opintojen ajan, ja suorittavat opiskelijavaihtojakson yhtä aikaa. Opetussuunnitelma on tarkkaan strukturoitu ja koostuu pakollisista osioista. Tällaisen toteutusmallin etuna on ohjelman hallinnoinnin yksinkertaisuus. Ryhmävaihto on perinteistä opiskelijavaihtoa kevyempää hallinnoida, ja lisäksi kukin korkeakoulu tarjoaa vain tietyt, sovitut opinnot. Opintojaksojen arviointi on myös yksinkertaisempaa, sillä vain yksi opettaja vastaa yhdestä opintojaksosta. Toisessa vaihtoehdossa opiskelijat aloittavat kaksoistutkinto-ohjelman kotikorkeakouluissaan. Koulutusohjelman sisältö on sama kaikissa osallistuvissa korkeakouluissa ja opinnot järjestetään yhtä aikaa. Tämä edellyttää opintojaksojen opettajilta jatkuvaa koordinaointia ja yhteistyötä. Myös opintojaksojen arvioinnin yhtenäisyyteen tulee kiinnittää huomiota. Kolmas vaihtoehto on kaikkein vapaamuotoisin ja toimii parhaiten nimenomaan kaksoistutkinto-ohjelmissa. Siinä osallistuvien korkeakoulujen opetussuunnitelmat ovat samankaltaiset mutteivat täysin samanlaiset. On kuitenkin huomioitava se, että mikäli ohjelmat ovat liian samankaltaiset, ei yhteistyökorkeakoulussa opiskelusta välttämättä ole opiskelijalle merkittävää hyötyä. Opiskelijoiden opinnot hyväksiluetaan toisessa korkeakoulussa täysimääräisesti perustuen oppimistulosten ja sisältöjen vertailuun. Tämän vaihtoehdon suunnittelu vie eniten aikaa, mutta ohjelman hallinnointi on verrattavissa perinteiseen opiskelijavaihtoon. (Schüle 2006).

3.4.5 Kaksoistutkinto-ohjelmien suunnittelun ja toteuttamisen haasteet

Kansainvälisen tutkimuksen mukaan (Obst ym. 2011) kaksoistutkinnot ovat jo olennainen osa korkeakoulujen kansainvälistymisstrategioita, mutta korkeakouluilta puuttuu vielä ohjelmien kehittämiseen tarvittavat toimintamallit ja ohjeet. Kaksoistutkinto-ohjelmat suunnitellaan useimmiten vieraskielisiin koulutusohjelmiin, joten kaksoistutkintojen kehittämisen taustalla on samankaltaisia ongelmia, joita vieraskielisen koulutuksen kehittämisessä ja toteuttamisessa kohdataan. Niin kaksoistutkinto-ohjelmien kuin vieraskielisten koulutusohjelmienkin kehittämisen on lähdettävä alusta alkaen ulkomaalaisen opiskelijan ja monikulttuurisuuden näkökulmasta. Yhteistyö ulkomaisten yhteistyökorkeakoulujen kanssa yhteisten opintosuunnitelmien muodossa voi edesauttaa korkeakoulun profilin vahvistamista. Molempien osapuolten vahvuusalueiden hyödyntäminen voi parhaimmillaan johtaa opiskelijoiden osaamisprofiilien laajentamiseen tähtäävien räätälöityjen opetussuunnitelmien kehittämiseen. (Maiworm 2006; Schüle 2006; Garam 2009. 17 – 20).

Kehittämiskohteiksi niin vieraskielisessä koulutuksessa kuin kaksoistutkinto-ohjelmissa nousevat koulutustarjonnan kehittäminen sekä riittämättömät taloudelliset ja henkilöresurssit. Vieraskielinen opetus vaatii enemmän taloudellista ja ajallista resurssia kuin suomenkielinen opetus ja eri kulttuuri- ja kielitaustaisten opiskelijoiden ohjaus on aikaa vievää. Laadukkaan vieraskielisen opetuksen tärkeimpänä takeena pidetään ammattitaitoista ja substanssin hallitsevaa opettajakuntaa. Yhtenä ongelmana vieraskielisen koulutuksen järjestämisessä nähdäänkin tehtävään sopivien opettajien rekrytointi. Kaksoistutkintojen kehittämisen haasteita ovat jatkuvuuden varmistamiseen, opetussuunnitelmien kehittämiseen sekä lakiin ja asetuksiin liittyvät seikat. Esimerkiksi maakohtaiset säädökset ja käytännöt saattavat estää opiskelijan kirjoittautumisen useampaan korkeakouluun samanaikaisesti, edellyttää viimeisen opiskeluvuoden viettämistä kotikorkeakoulussa tai rajoittaa opiskelijoiden rekrytointia ja valintaa. Lainsäädäntö voi myös rajoittaa yhteistyössä myönnettäviä tutkintoja ja edellyttää lisäksi kansallisten tutkintotodistusten myöntämistä. Suomi on esimerkiksi ainoa Pohjoismaa, jonka lainsäädännössä ei oteta kantaa yhteis- tai kaksoistutkintoihin. Esimerkiksi Tanskassa voidaan myöntää vain tanskalaisia tutkintoja, ja vaikka tutkinto toteutettaisiin yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa, on opiskelijoille taattava samanlaiset olosuhteet kuin jos opinnot olisivat kokonaan tanskalaisen korkeakoulun järjestämät. Ruotsissa yhteistutkintotodistusta ei voida myöntää ilman kansallista tutkintotodistusta, kun taas Islannissa ja Norjassa yhteistyössä toteutettavat

tutkinnot ovat mahdollisia. Norjan lainsäädäntö kuitenkin edellyttää, että tutkintotodistuksessa ja Diploma Supplementissa mainitaan yhteistyökumppaneista. (Aalto 2003. 54; NOQA 2009).

Obstin (2011) tutkimuksessa suurimmiksi haasteiksi kaksoistutkintojen kehittämisessä nostettiin jatkuvuuden ja rahoituksen varmistaminen, opetussuunnitelmien laatiminen, lainsäädännölliset seikat sekä opiskelijarekrytointi. Myös käytännön asiat, kuten erilaiset lukukausien aikataulut, opintojen hyväksilukemiseen liittyvät asiat, kommunikointi yhteistyökumppanin kanssa sekä tutkinnon erilaisiin laajuuksiin liittyvät seikat voivat hankaloittaa kaksoistutkintojen kehittämistä. Maiwormin (2006) tutkimuksen mukaan korkeakoulujen kokemat ongelmat kaksoistutkintojen toteuttamisessa olivat lähinnä kotimaisten, erityisesti hyvin menestyvien, opiskelijoiden kiinnostuksen puute ja heikko kielitaito. Samankaltaisia ongelmia oli myös koettu jossain määrin ulkomaisten opiskelijoiden kohdalla, mutta isommaksi ongelmaksi koettiin EU-maiden ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden viisumiongelmat. Kaksoistutkinto-ohjelmien rahoitus oli myös ongelmallinen jossain määrin opiskelijaliikkuvuuden mahdollistamisessa, mutta erityisesti opettajaliikkuvuuden ja yhteistyökumppanitapaamisten kannalta. (Lahtonen & Pyykkö 2005. 39; Maiworm 2006; Knight 2008. 19 – 20; Obst ym. 2011).

3.4.6 Kaksoistutkintojen laadunvarmistus

Yhteis-/kaksoistutkintojen toteuttamisessa laadunvarmistus on olennainen osa kokonaisuutta. Opetushallituksen yhteistyössä Opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa päivittämässä yhteis-/kaksoistutkintojen suunnittelua koskevan muistion (2011) mukaan kaksoistutkinto-ohjelmille tulee laatia korkeakoulujen omien laadunvarmistusjärjestelmien lisäksi kaikki osapuolet kattava laadunvarmistusjärjestelmä, jossa on erityisesti huomioitava opiskelijoiden edustus. Kansainvälisellä tasolla kaksoistutkintoja varten on luotu laadunvarmistuksen suuntaviivat, joiden tavoitteena on tukea ja lisätä kansainvälistä yhteistyötä sekä tarjota opiskelijoille suojaa heikkolaatuista koulutusta vastaan. UNESCO:n (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) ja OECD:n (Organization for Economic Cooperation and Development) vuonna 2005 laatimien laatusuosituksen kolme painopistettä ovat (Arene 2011):

1. Rajat ylittävästä korkeakoulutuksesta tarjottava tieto

- Tiedon oikeellisuus on koulutuksen tarjoajien, ohjaavien viranomaisten sekä muiden toimijoiden vastuulla.
 - Laatusuosituksissa korostuu tiedon saatavuus, kattavuus ja oikeellisuus
2. Kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön edistäminen
- Laatusuosituksissa korostetaan kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön merkitystä rajat ylittävän korkeakoulutuksen eri osa-alueilla.
3. Kansainvälisesti sovittujen hyvien käytäntöjen noudattaminen
- Laatusuosituksissa suositellaan, että korkeakoulut ja muut korkeakoulukentän toimijat hyödyntävät ja soveltavat rajat ylittävää koulutusta koskevia kansainvälisiä hyviä käytänteitä ja suosituksia.

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa vuosille 2009 – 2015, luvussa 3 asetetaan osaamisen vienti tavoitteeksi: ”Suomalaiset korkeakoulut ovat kiinnostavia ja luotettavia yhteistyökumppaneita, jotka tekevät korkeatasoista ja eri osapuolia hyödyttävää kansainvälistä tutkimus-, koulutus- ja kulttuuriyhteistyötä. Korkeakoulutus ja osaaminen on kansallisesti merkittävä vientituote.” Koska osaamisen vienti ja rajat ylittävän koulutustoiminnan lisääminen edellyttävät koulutuksen tarjoajilta vastuullisuutta ja toimenpiteitä laadun varmistamiseksi, strategiassa esitettiin myös yhtenä toimenpiteenä, että ammattikorkeakoulut ja yliopistot laativat yhteistyössä Korkeakoulujen arviointineuvoston (KKA) ja Opetushallituksen kanssa UNESCO:n ja OECD:n suuntaviivojen pohjalta rajat ylittävän korkeakoulutuksen laatusuositukset suomalaisille toimijoille. Suositukset koskevat niitä asioita, joista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen katsottiin tarvitsevan yhteisiä näkemyksiä, jotta rajat ylittävä korkeakoulutus on laadukasta. Näissä suosituksissa rajat ylittävä koulutus käsittää suomalaisten korkeakoulujen koulutustarjonnan ulkomailla, ulkomaisten korkeakoulujen koulutustarjonnan Suomessa, ulkomaalaisille opiskelijoille tarjottavan korkeakoulutuksen Suomessa sekä yhteis- ja kaksoistutkinnot. Rajat ylittävän korkeakoulutuksen suositukset korkeakouluille ovat osa opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälistymisstrategian toimenpiteitä. (Arene 2010. 3; Arene 2011).

Suomalaisille toimijoille suunnattujen suositusten mukaan (Arene 2011) rajat ylittävän koulutuksen järjestämisessä noudatetaan yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa järjestettävää koulutusta koskevaa lainsäädäntöä ja tarvittaessa lisäksi ulkomaisen kohdemaan

lainsäädäntöä. Suomeen pyrkivien ulkomaisten korkeakoulutuksen tarjoajien osalta suosituksissa huomauteutaan, että suomalaisten korkeakoulujen tulee huolehtia laadunvarmistuksesta kaikessa yhteistyössä. Yhteis- ja kaksoistutkintojen osalta kehoitetaan noudattamaan Opetushallituksen laatimia suosituksia kaksoistutkintojen järjestämisestä sekä kehittämään korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmiä niin, että yhteis- ja kaksoistutkinnoissa voidaan huomioida kunkin maan suositukset. Suomalaisten korkeakoulujen ulkomailla tarjoaman ja ulkomaan kansalaisille Suomessa tarjotun koulutuksen laatusuosituksia ovat seuraavat:

1) Korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmä kattaa rajat ylittävän koulutuksen

Korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelyjen tulee sisältää rajat ylittävän korkeakoulutuksen ja korkeakoulujen tarjoaman rajat ylittävän koulutuksen on vastattava laadultaan kotimaassa tapahtuvaa koulutusta ja sen laatuvaatimuksia. Kukin korkeakoulu vastaa tutkinnon tuottaman osaamisen vastaavuudesta. Lisäksi korkeakoulujen on huomioitava kohdemaan kulttuuriset ja kielelliset kysymykset rajat ylittävässä koulutuksessa. Korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän on mahdollistettava rajat ylittävän koulutuksen jatkuvan kehittämisen, ja korkeakoulun toiminnan tulee olla avointa rajat ylittävän koulutuksen kautta tuleville kehittämistarpeille. Tärkeää on, että korkeakoulujen keskeiset sisäiset ja ulkoiset sidosryhmät, erityisesti opiskelijat, osallistuvat laadunvarmistukseen ja toiminnan kehittämiseen. Rajat ylittävän korkeakoulutuksen yhteistyökorkeakoulun laadunvarmistus vastaa laadunvarmistuksen eurooppalaisia suosituksia ja periaatteita.

2) Korkeakoulut varmistavat, että niiden osaaminen ja resurssit ovat riittävät toiminnan laajuuteen nähden ja niiden työskentely-ympäristö tukee laatutyötä.

Korkeakoulujen tulee varmistaa, että niillä on riittävä liiketaloudellinen ja juridinen osaaminen rajat ylittävän korkeakoulutuksen järjestämiseen. Johtamiseen, talouteen ja osaamiseen liittyvien resurssien on oltava riittävät koulutuksen toteuttamiseksi ja opettajilla on oltava tutkintojen edellyttämä koulutus, pedagoginen pätevyys ja kielitaito. Korkeakoulun oppimisympäristön resurssien on mahdollistettava tutkinnon suorittaminen ja laadullisesti riittävien tukipalvelujen saatavuuteen on resursoitava riittävästi. Korkeakoulujen tulee myös huolehtia siitä, että ohjausresurssit ja ohjauksen asiantuntijuus ovat riittävät, ja että harjoitteluympäristöt mahdollistavat tavoitteiden edellyttämän osaamisen saavuttamisen.

3) Korkeakoulutuksen toimijat varmistavat kattavan ja virheettömän tiedon saatavuuden toiminnastaan ja rajat ylittävästä koulutuksesta.

Korkeakoulut vastaavat siitä, että opiskelijalla on käytössään opiskelijan oikeusturvan ja tasavertaisuuden kannalta oleelliset opiskeluun liittyvät tiedot. Korkeakoulut tuottavat luotettavaa, kattavaa ja helposti saatavilla olevaa tietoa

- opiskelijavalinnan perusteista ja –menettelyistä
- korkeakoulussa suoritettavista tutkinnoista ja koulutusohjelmista
- tutkintojen tasosta, oppimistuloksista ja tutkintojen antamista jatko-opiskelumahdollisuuksista ja –oikeuksista
- ulkoisista ja sisäisistä laadunvarmistuksen käytännöistä
- taloudellisesta tilanteestaan tai toiminnan jatkuvuuden varmistamisesta
- aiempien opintojen hyväksilukemisen periaatteista
- tutkintojen ja opintosuoritusten arvioinnin kriteereistä.

Lisäksi muut korkeakoulukentän viralliset toimijat tuottavat luotettavaa, kattavaa ja helposti saatavilla olevaa tietoa Suomessa virallisista tutkinnoista, suomalaisen tutkinnon myöntämisen oikeutetuista korkeakouluista sekä rajat ylittävän korkeakoulutuksen laadunvarmistuksesta, vähintään englanniksi, mutta myös muilla kielillä. (Arene 2011).

4 KANSAINVÄLISYYS JA KAKSOISTUTKINNOT KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Kajaanin ammattikorkeakoulu vastaa opiskelijoidensa ja henkilökuntansa kansainvälistymisestä ja osallistuu kansainvälistymishankkeisiin. Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainvälisen toiminnan toimintasuunnitelmassa vuodelta 2009 kuvataan kv-toiminnan visio seuraavasti: ”Kansainvälisyys on keskeinen osa oppimis-, tutkimus- ja kehitys- sekä yrittäjyysprosesseja. Tavoite on, että kansainvälisyys on saumaton osa opiskeluprosessia ja se syventää ammatillista osaamista.”. Työnantajat arvostavat kansainvälistä osaamista, joten se on keskeinen asia myös Kajaanin ammattikorkeakoulun opinnoissa. Kansainvälistymismahdollisuuksia tarjotaan niin opiskelijoille kuin opettajille ja muulle henkilökunnalle opiskelija- ja asiantuntijavaihdon kautta, mutta myös vierailevat luennoitsijat, englanninkielinen opetus kaikilla koulutusaloilla sekä ulkomaille suuntautuvat opintomatkat ja opiskelijatuutorointi mahdollistavat kansainvälisen kokemuksen hankkimisen opintojen aikana. (KAMK 2009. 3; KAMK 2012 b).

4.1 Kansainvälisen toiminnan tukipalvelut

Kansainvälinen toiminta Kajaanin ammattikorkeakoulussa käynnistyi heti ammattikorkeakoulun alkuvaiheessa vuonna 1992. Kokopäiväinen työntekijä, kansainvälisten asiain sihteeri (kv-sihteeri), palkattiin vuonna 1997 ja samalla perustettiin kansainvälisten asiain toimisto (kv-toimisto). Kullakin koulutusaloilla toimi opetushenkilöstöstä nimetty kansainvälisten asioiden koordinaattori (kv-koordinaattori) kansainvälisten asioiden yhteys- ja vastuuhenkilönä. Kansainvälisten asioiden koordinoimista ja yhteistoimintaa varten perustettiin kv-tiimi, jonka jäseninä toimivat kv-sihteeri sekä kv-koordinaattorit. Vuodesta 2002 lähtien kv-toimistossa on työskennellyt kaksi henkilöä. (Kaikkonen 2012).

Nykyisin kv-toimisto on osa KAMK:n yhteisiä palveluita ja se toimii kiinteästi yhteistyössä opintoasianhallinnon ja hakutoimiston kanssa. Kv-toimiston kahdesta kv-suunnittelijasta toinen hoitaa puolet työajastaan vieraskielisten koulutusohjelmien opintosihteerin tehtäviä. Lisäksi toinen hakutoimiston suunnittelijoista hoitaa vieraskielisten koulutusohjelmien opiskelijavalintoja sekä osallistuu kansainväliseen markkinointiin kv-toimiston tukena. Kv-toimisto tukee vuonna 2010 palkatun kuraattorin sekä vieraskielisten koulutusohjelmien

koulutusohjelmavastaavien työtä ulkomaalaisten opiskelijoiden ohjauksessa. Kaksoistutkintojen käsittelyssä on mukana lisäksi kaksoistutkintokoordinaattori, joka osallistuu kaksoistutkinto-opiskelijoiden akateemiseen ohjaukseen. Koulutusaloilla toimivat nimetyt kv-koordinaattorit, jotka opetustoimensa ohella vastaavat kv-toiminnan tiedotuksesta sekä opiskelijoiden akateemisesta ohjauksesta omalla koulutusallallaan. Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijakunta KAMO ry tuottaa ammattikorkeakoululle kv-tuutoritoimintaa sekä toteuttaa opiskelijoiden vapaa-ajan aktiviteetteja. KAMO ry osallistuu myös kv-toiminnan suunnitteluun ja seurantaan kv-tiimin jäsenenä. Kansainvälisestä toiminnasta johtoryhmätasolla vastaa ammattikorkeakoulun hallinto- ja talousjohtaja. (Kaikkonen 2012).

4.2 Kansainvälisen toiminnan tavoitteet

Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainvälistymisen päätavoitteet, joita ovat aidosti kansainvälinen korkeakouluuyhteisö, laadun ja vetovoiman lisääminen, osaamisen viennin edistäminen, monikulttuurisen yhteiskunnan tukeminen ja globaalin vastuun edistäminen, nousevat valtakunnallisesta Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiasta. Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainväliseen toimintaan vaikuttavia strategiatason tavoitteita on kuvattu Kainuun korkeakoulustrategiassa, KAMK:n pedagogisessa strategiassa sekä BSC-strategiassa. Kainuun korkeakoulustrategian tavoite vuosille 2006 – 2010 on, että ammattikorkeakoulu lisää englanninkielisen opetuksen määrää ammattiopinnoissaan kaikilla koulutusaloilla. Pedagogisen strategian tavoitteena on vakiinnuttaa kansainvälistyminen osaksi ammattikorkeakoulun toimintajärjestelmää. BSC-strategian mukaisesti Kajaanin ammattikorkeakoulu tarjoaa tutkintoon johtavaa vieraskielistä koulutusta ja osallistuu harjoittelijavaihdon järjestämiseen Kainuussa. (KAMK 2009, 3; KAMK 2010).

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Kajaanin ammattikorkeakoulun välisen tavoitesopimuksen 2010 – 2012 mukaan sopimuskaudella kiinnitetään erityistä huomiota kansainvälisen liiketoimintaosaamisen kehittämiseen painopistealoilla. Kainuun strategian mukaisesti painotetaan Venäjä-liiketoiminnan kehittämistä. Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainvälistymisstrategiassa 2010 – 2015 on asetettu tavoitteiksi, että opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuutta lisätään ja että ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää lisätään. Lisäksi tavoitteena on parantaa vieraskielisen opetuksen laatua. (KAMK 2010).

Kajaanin ammattikorkeakoulun KAMK'20-strategian mukaan ammattikorkeakoulun toimintaa yhdenmukaistetaan viiden kehittämiskohteen; strateginen johtaminen, koulutustoiminta, opiskelijavetoinen kehittämistoiminta, TKI-toiminta sekä yhteiset toimintamallit ja – ympäristöt, kautta. Kajaanin ammattikorkeakoulun strategiauudistuksen (KAMK'20-strategia) myötä kansainvälistä vaikuttavuutta haetaan jatkossa erityisesti painoalojen kautta. Kansainvälistä yhteistyötä ja kaksoistutkintoja kehitetään valittujen kansainvälisten, strategisesti tärkeiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Tavoitteena on, että jokaiselle osaamisalueelle on määritelty ne kansainväliset yhteistyökumppanit, joiden yhteistyön edistämiseen panostetaan. Yhteistyöllä valittujen strategisten kumppaneiden kanssa pyritään parantamaan opiskelijaliikkuvuuden laatua, tekemään suunnitelmallista opettaja- ja asiantuntijavaihtoa sekä kehittämään yhteisiä opintojaksoja, kaksoistutkintoja ja TKI-hankkeita. (KAMK 2012 a).

4.3 Kansainväliset koulutusohjelmat Kajaanin ammattikorkeakoulussa

Ensimmäinen kokonaan englanninkielellä opetettu koulutusohjelma Kajaanin ammattikorkeakoulussa aloitettiin vuonna 1998. Tuolloin koulutusohjelma oli nimeltään Degree Programme in International Business and Marketing. Vuonna 2001 koulutusohjelman nimi muutettiin nykyiseen muotoon, Degree Programme in International Business. Kansainvälisyyden kehittämisen myötä vuonna 2006 käynnistettiin englanninkielinen koulutusohjelma myös matkailu-, ravitsemis- ja talousalalle (Degree Programme in Tourism) vuonna sekä englanninkielinen liikunnanohjaajakoulutus, Degree Programme in Sports and Leisure Management, vuonna 2009. Kussakin koulutusohjelmassa on 20 aloituspaikkaa vuosittain. Matkailun englanninkieliseen koulutusohjelmaan ei oteta uusia opiskelijoita syksyllä 2012. (KAMK 2012 b).

Kajaanin ammattikorkeakoulun kolmessa englanninkielisessä koulutusohjelmassa on yhteensä noin 170 opiskelijaa, joista reilut 100 ulkomaalaista. Koulutusohjelmien opiskelijat tulevat eri puolilta maailmaa, yleisimmät kansalaisuudet ovat Vietnam, Venäjä, Kiina ja Nigeria. Yhteistyökouluista tulevat vaihto-opiskelijat ja kaksoistutkinto-opiskelijat opiskelevat englanninkielisissä koulutusohjelmissa ja lisäävät koulutusohjelmien monikulttuurisuutta. (KAMK 2012 b).

4.4 Kaksoistutkintosopimukset Kajaanin ammattikorkeakoulussa

Kaksoistutkintojen kehittäminen on asetettu tavoitteeksi niin Euroopan laajuisesti Bolognan prosessin myötä, kuin valtakunnallisesti ja myös Kajaanin ammattikorkeakoulun strategiatasolla. Kajaanin ammattikorkeakoulussa on kolme voimassa olevaa kaksoistutkintosopimusta sekä yksi yhteistutkintosopimus. Kaksoistutkintosopimukset poikkeavat hieman toisistaan. Kaksi sopimuksista on vastavuoroisia, eli molempien korkeakoulujen opiskelijat voivat suorittaa kaksoistutkinnon yhteistyökoulussa. Yksi kaksoistutkinto ja yhteistutkintosopimus ovat yksisuuntaisia, eli niissä on vain KAMK:uun saapuvia opiskelijoita. Kunkin yhteistyökumppanin kanssa on verrattu koulutusohjelmien rakenteet huolellisesti ja sovittu yksityiskohdista kirjallisesti. Voimassaolevien sopimusten lisäksi käytiin keväällä 2011 neuvotteluja kaksoistutkintomahdollisuudesta hollantilaisen yhteistyökumppanin kanssa. Toistaiseksi neuvotteluissa on todettu, että tutkintojen laajuus ja opinnäytetyön opintopistemäärät poikkeavat niin paljon toisistaan, ettei yhteistyötä kaksoistutkintojen saralla voida aloittaa.

Kaksoistutkintoja hoitavat pääasiassa vieraskielisten koulutusohjelmien koulutusohjelmavastaavat, koulutusalojen kansainvälisten asioiden koordinaattorit sekä kansainvälisten asioiden toimiston suunnittelijat. Koulutusohjelmavastaavat ovat vastuussa kaksoistutkintojen suunnittelusta ja kehittämisestä. Koulutusalojen kv-koordinaattorien vastaavat opiskelijoiden akateemisesta ohjauksesta sekä pitävät huolta siitä, että Learning Agreementit eli opintosuunnitelmat ovat ajan tasalla ja yhteistyösopimusten mukaiset. Lisäksi kv-koordinaattori vastaa ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisesta. Kansainvälisten asioiden toimisto hoitaa opiskelijoiden hakemusten käsittelyn, opiskelijoiden käytännön ohjauksen sekä opiskelijahallinnon.

4.4.1 Kaksoistutkintosopimusten pääperiaatteet

Kaksoistutkintoa suorittamaan haetaan kuten kansainväliseen vaihtoon ja lisäksi täytetään erillinen hakulomake. Opiskelijoilla on oltava vähintään yksi lukuvuosi menestyksekkäästi suoritettuja opintoja omasta korkeakoulusta ennen kaksoistutkinto-ohjelman aloittamista. Oman koulutusalan kansainvälisten asioiden koordinaattori haastattelee hakijat motivaation varmistamiseksi. Hakijoilta edellytetään hyvää koulumenestystä, riittävää kielitaitoa sekä riittävästi suoritettuja opintopisteitä omasta korkeakoulusta. Valintakriteerit ovat samat sekä

lähteille että tuleville kaksoistutkinto-opiskelijoille. Kotikorkeakoulu suorittaa esivalinnan, ja yhteistyökumppani pääsääntöisesti hyväksyy valitut opiskelijat. (KAMK 2012 c).

Kaksoistutkinto-ohjelmaan osallistuvien opiskelijoiden on suoritettava vähintään 60 opintopistettä (op) vaadittuja opintojaksoja yhteistyökorkeakoulussa. Tämän lisäksi harjoittelu (30 op) ja opinnäytetyö (15 op) suoritetaan siten yhteistyössä, että niille nimetään ohjaava opettaja molemmista korkeakouluista. Valmistumisvaiheessa kotikorkeakoulu vahvistaa, että kaikki vaadittavat opinnot on siellä suoritettu, jotta vastaanottava korkeakoulu voi aloittaa valmistumiseen liittyvät valmistelut. Valmistuessaan opiskelija saa tutkintotodistuksen lisäksi Kajaanin ammattikorkeakoulusta Diploma Supplementin, joka on englanninkielinen, kansainväliseen käyttöön tarkoitettu tutkintotodistuksen liite. Englanninkielisestä opintosuoritusrekisteriotteesta (Transcript of Records) käyvät ilmi suoritettut opintojaksot ja arvosanat. (KAMK 2012 c).

4.4.2 Kaksoistutkintosopimus Hochschule Heilbronn, Saksa

Saksalaisen Hochschule Heilbronnin kanssa tehty kaksoistutkintosopimus on Kajaanin ammattikorkeakoulun vanhin ja toistaiseksi toimivin kaksoistutkintosopimus. Yhteistyö korkeakoulun kanssa on alkanut opiskelija- ja opettajavaihdosta, ja yhteistyötä on syvennetty kaksoistutkintoihin. Ensimmäinen kaksoistutkintosopimus allekirjoitettiin v. 2006 ja ensimmäiset Hochschule Heilbronnin opiskelijat valmistuivat KAMK:sta vuonna 2007. Opiskelijoita on valmistunut n. 2 vuodessa. Ensimmäiset Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijat, jotka suorittivat kaksoistutkinnon, valmistuivat jouluna 2010. Kaksoistutkintoa suorittamaan voivat osallistua suomen- ja englanninkielisten liiketalouden ja matkailun koulutusohjelmien opiskelijat. Hochschule Heilbronnista Kajaaniin opiskelemaan saapuvat vastaavien koulutusalojen opiskelijat.

Opiskelijat Hochschule Heilbronnista saapuvat joko ensimmäisen opiskeluvuoden jälkeen, tai aloittavat kaksoistutkinnon suorittamisen harjoittelulla. Harjoittelu suoritetaan vastaanottavan korkeakoulun vaatimusten mukaisesti. Opinnäytetyötä ohjaa opettaja molemmista korkeakouluista, ja opinnäytetyön arvioinnista ja arvosanasta päätetään yhteisesti. Koska saksalainen arvosana-asteikko poikkeaa suomalaisesta, opinnäytetyön arvosanojen muuntamista varten on laadittu muuntotaulukko.

4.4.3 Kaksoistutkintosopimus Moscow State Technical University, Stankin, Venäjä

Venäläisen Stankinin yliopiston kanssa tehty kaksoistutkintosopimus on käytännössä yksipuolinen, sillä yhteistyökumppani ei tarjoa englanninkielistä opetusta riittävästi. Stankinin yliopistosta saapuivat ensimmäiset kaksoistutkinto-opiskelijat Kajaaniin lukuvuonna 2008 – 2009 ja lukuvuonna 2010 – 2011 saapui 11 opiskelijaa opiskelemaan vuodeksi. Kaksoistutkintosopimus Stankinin kanssa poikkeaa perussopimuksesta siinä, että Stankinin opiskelijoilla on oltava 3-4 vuotta opintoja takana omassa korkeakoulussaan ennen Kajaaniin saapumista. Sopimus on voimassa International Business – koulutusohjelmassa.

Osa opiskelijoista on suorittanut osan tutkintoon kuuluvasta harjoittelua ennen opintojen aloittamista Kajaanissa. Opiskelijoiden tulee toimittaa kotikorkeakoulun antama todistus suoritetusta harjoittelusta KAMK:uun. Mahdollisesti puuttuva harjoittelu suoritetaan Kajaanin ammattikorkeakoulun vaatimusten mukaisesti.

4.4.4 Kaksoistutkintosopimus University of Rzeszow, Puola

Syksyllä 2011 allekirjoitettu kaksoistutkintosopimus Rzeszowin yliopiston ja Kajaanin ammattikorkeakoulun välillä ei ole vielä käytännössä käynnistynyt. Sopimus on voimassa suomen- ja englanninkielisissä matkailun koulutusohjelmissa. Rzeszowin yliopiston kanssa solmittu kaksoistutkintosopimus poikkeaa muista siinä, että puolalainen Bachelor-tutkinto on eurooppalaisen mallin mukaisesti 3-vuotinen, eli 180 opintopisteen laajuinen. Ero johtuu pääasiassa siitä, että Rzeszowissa opiskelijoilla ei ole pitkää käytännön harjoittelujaksoa kuten Kajaanin amk:ssa on. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että puolalaiset opiskelijat joutuvat suorittamaan 30 ylimääräistä opintopistettä saadakseen tutkinnon myös Kajaanin ammattikorkeakoulusta. On kuitenkin sovittu, että Rzeszowin opiskelijat voivat suorittaa harjoittelun kahdessa osassa esimerkiksi kesäaikaan, jotta heidän opintojensa kokonaiskesto aika ei välttämättä pitene. KAMK:n opiskelija saa tutkinnon Rzeszowista vasta kun kaikki suoritukset kotikorkeakoulussa on tehty.

4.4.5 Yhteistutkintosopimus Université Pierre-Mendes, Ranska

Kajaanin amk:n ainoa yhteistutkintosopimus (joint degree) on ranskalaisen yhteistyökumppanin kanssa. Sopimus on yksipuolinen. Opiskelijat suorittavat kahden vuoden opinnot ranskalaisessa korkeakoulussa, ja tulevat sen jälkeen vuodeksi Kajaaniin opiskelemaan. Opintoihin kotikorkeakoulussa kuuluu 10 viikon mittainen harjoittelu, joka hyväksytään osaksi tutkintoa KAMK:ssa. Lisäksi tulee suorittaa Kajaanin ammattikorkeakoulun vaatimusten mukaisesti puuttuvat 10 viikkoa harjoittelua. Harjoittelun kokonaislaajuus on KAMK:n tutkintovaatimusten mukaisesti 30 opintopistettä. Opintojen loppuksi kirjoitetaan opinnäytetyö, joka tässä tapauksessa tehdään vain Kajaanin amk:lle. Suoritettuaan 60 op opintoja, harjoittelun 30 op sekä opinnäytetyön 15 op, opiskelijat voivat saada bachelor-tutkinnon Kajaanin ammattikorkeakoulusta. Opintojen päätyttyä opiskelijat saavat vain yhden Bachelor-tutkintotodistuksen Kajaanista. Toistaiseksi yksikään opiskelija ei ole suorittanut ohjelmaa loppuun.

5 TOIMINTAOHJEET KAKSOISTUTKINTO-OHJELMIEN KEHITTÄMISEKSI JA TOTEUTTAMISEKSI

Lähtökohtana kaksoistutkintosopimusten ja kaksoistutkinto-ohjelmien kehittämiseksi on käytännöstä noussut tarve. KAMK '20 – strategiassa on määritelty, että ”kansainvälistä yhteistyötä ja kaksoistutkintoja kehitetään valittujen strategisten kv-kumppaneiden kanssa”. Kansainvälisessä toiminnassa on mukana monia eri toimijoita ammattikorkeakoulun sisällä, eikä kansainvälisten asioiden toimistossa ole kattavaa käsitystä kaksoistutkintojen tilasta. Myöskään valtakunnallisesti tai kansainvälisesti kaksoistutkinnoista ei ole olemassa selkeitä linjauksia, jotka ohjaisivat toimintaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön laatimat suositukset kaksoistutkintojen toteuttamiselle antavat suuntaa sopimushallinnon ja yhteistyön kehittämisen näkökulmasta, mutta erityisesti opintoasianhallinnon näkökulmasta ohjeistus on puutteellista ja käytännöt ammattikorkeakoulukohtaisia. Opinnäytetyön tavoitteena oli laatia Kajaanin ammattikorkeakoululle kattavat toimintaohjeet kaksoistutkinto-ohjelmien läpiviemiseen sekä turvaamaan kaksoistutkintojen laatua. Työn avulla pyrittiin osaltaan tukemaan strategiassa kansainvälisyydelle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja selkiyttämään kaksoistutkintosopimusten toimeenpanon käytäntöjä. Kehittämistyön tuloksena syntyi liitteenä oleva käsikirja kaksoistutkintosopimusten yleisistä periaatteista ja toimintaohjeista.

5.1 Kyselytutkimus valituille suomalaisille ammattikorkeakouluille

Toimintaohjeiden laatimisen pohjaksi toteutettiin kysely valituille suomalaisille ammattikorkeakouluille heidän kaksoistutkinto-ohjelmistaan. Tutkimuskohteeksi valittiin ensisijaisesti ne ammattikorkeakoulut, joilla on käytössään sama opiskelijahallintajärjestelmä (ASIO) kuin Kajaanin ammattikorkeakoululla: Oulun seudun amk, Jyväskylän amk sekä Mikkelin amk. Lisäksi kyselyyn mukaan valittiin lähialueelta Seinäjoen amk, Savonia amk ja Pohjois-Karjalan amk, sekä muualta Hämeen amk. Tavoitteena oli saada näkemyksiä erilaisista kaksoistutkinto-ohjelmista. Kyselytutkimuksen avulla selvitettiin kaksoistutkintojen taustaa ammattikorkeakouluissa, sopimusprosessia ja hallinnointia sekä myös opintoasianhallinnon näkökulmaa kaksoistutkinto-ohjelmien käytäntöihin.

Kysely toteutettiin valituille seitsemälle ammattikorkeakoululle joulukuussa 2011. Pääsääntöisesti ammattikorkeakouluissa kaksoistutkintojen eri vaiheita hoitavat eri ihmiset koska kokonaisuudessa on mukana niin koulutusjohtajia, koulutusohjelmavastaavia, kv-toimistoja kuin opintoasianhallinnon henkilöitä. Ensimmäisenä yhteys otettiin valittujen ammattikorkeakoulujen kv-päällikköön tai kv-vastaavaan ja selvitettiin vastuuhenkilöt koulutusohjelmissa ja opintoasiainhallinnossa. Ensimmäinen yhteydenotto tehtiin puhelimitse, ja sen jälkeen yhteyshenkilölle ja/tai hänen nimeämilleen vastuuhenkilöille lähetettiin linkki kysymyksiin sähköpostilla. Kysely toteutettiin Digium-ohjelmalla, jolloin vastaaminen ja vastausten koonti oli yksinkertaisempaa kuin sähköpostitse toteutettuna. Kysely toteutettiin siten, että henkilö pystyi siirtymään niiden osa-alueiden yli, jotka eivät kuuluneet hänen vastuualueeseensa.

5.1.1 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksessa käytettiin menetelmänä tapaustutkimusta. Tapaustutkimuksessa tutkitaan yksittäistä tapahtumaa, rajattua kokonaisuutta tai yksilöä ja pyritään tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään tapauksia pääasiassa miten ja miksi – kysymysten avulla. Olennaista on, että tutkittava tapaus muodostaa jonkinlaisen kokonaisuuden. Tapaustutkimukselle tyypillistä on valita tutkimuskohteeksi yksittäinen tapaus, tilanne, tapahtuma tai joukko tapauksia, joiden tarkastelun kohteena ovat usein prosessit. Yksittäistapauksia pyritään tutkimaan niiden luonnollisessa ympäristössään kuvailemalla yksityiskohtaisesti tutkittavaa ilmiötä. Kuvailevilla menetelmillä ei välttämättä pyritä selittämään ilmiöiden välisiä yhteyksiä, testaamaan hypoteeseja, tekemään ennusteita, vaan tavoitteena on tutkimuskohteen ominaispiirteiden systemaattinen, tarkka ja totuudenmukainen kuvailu. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009).

Tapaustutkimuksessa voidaan käyttää sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia menetelmiä. Tapausta tutkimalla pyritään ymmärtämään tiettyä ilmiötä pyrkimättä kuitenkaan yleistettävään tietoon. Vaikka tutkimuksessa ei tehdä päätelmiä aineistosta yleistettävyyden näkökulmasta, tausta-ajatuksena on kuitenkin se, että tutkittavan ilmiön pohjalta voidaan saada osviittaa myös muita vastaavanlaisia tapauksia varten. Tapaustutkimus valitaan usein menetelmäksi kun halutaan ymmärtää kohdetta syvällisesti ja huomioida siihen liittyvä konteksti, kuten esimerkiksi olosuhteet tai taustat. Yhden tapauksen huolellisen tutkimisen pohjalta ei voi esittää yleistyksiä, mutta se voi silti tarjota yksittäistapauksen ylittävää tietoa.

Tulosten merkitystä ja oikeellisuutta voidaan vahvistaa esittämällä perusteellinen kuvaus aineistosta ja sen analyysistä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009).

Muille ammattikorkeakouluille suunnatussa kyselyssä selvitettiin kvalitatiivisella menetelmällä millaisia kaksoistutkintosopimuksia ja käytäntöjä muilla ammattikorkeakouluilla on. Tutkittavat ammattikorkeakoulut valittiin intentionaalisesti siten, että tiettyjä ammattikorkeakouluja tutkittiin perusteellisesti ja tuloksia pystyttiin hyödyntämään Kajaanin ammattikorkeakoulun kaksoistutkinto-ohjeiden laatimisessa.

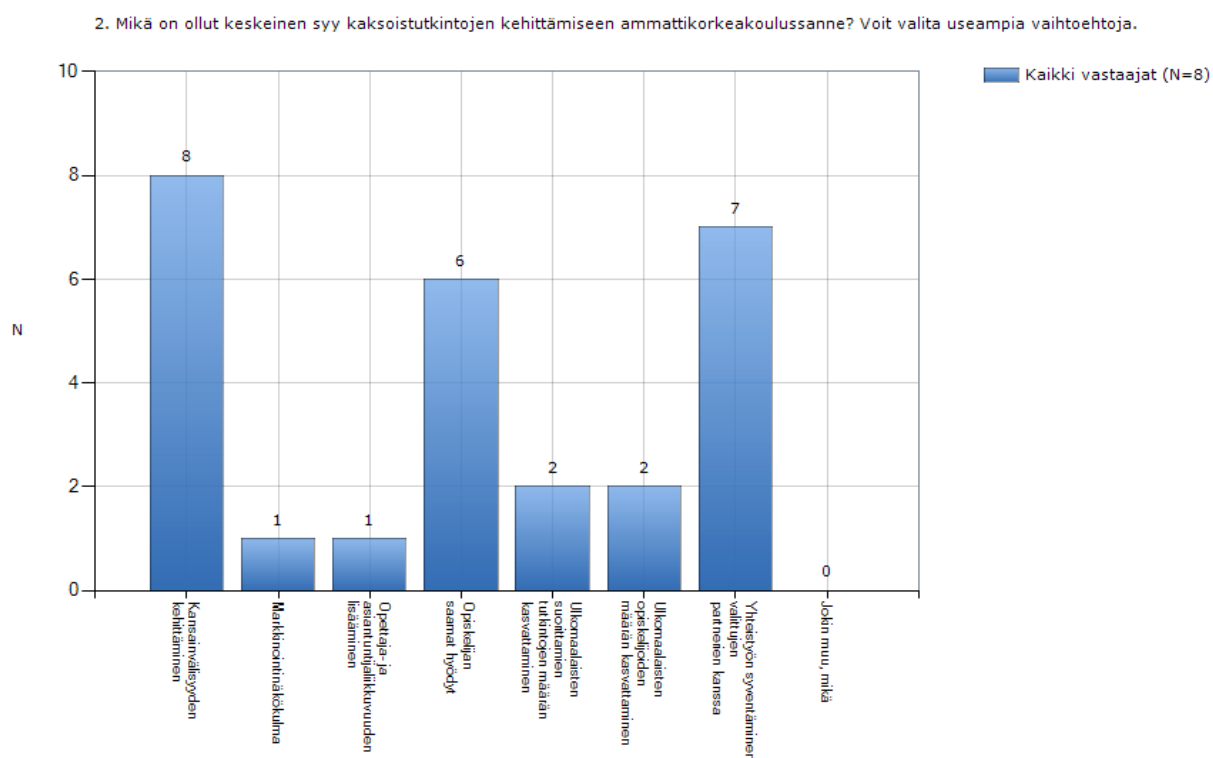
5.1.2 Kyselyn tulokset

Kaksoistutkinto-ohjelmiin liittyvä kysely oli laaja-alainen ja sisälsi yhteensä 18 kysymystä. Kysymykset oli jaoteltu kolmeen eri alueeseen; kaksoistutkintojen tausta, sopimukseen liittyvät asiat sekä kaksoistutkintoa suorittamaan saapuvien opiskelijoiden käsittely. Kysely lähetettiin sähköpostitse 11 henkilölle seitsemässä (7) eri ammattikorkeakoulussa. Vastauksia tuli yhdeksän (9) viidestä (5) eri ammattikorkeakoulusta. Vastaukset saatiin Hämeen, Jyväskylän, Mikkelin ja Oulun seudun ammattikorkeakouluista sekä Savonia -ammattikorkeakoulusta. Kyselyyn vastasi tavoitteen mukaisesti henkilöitä niin kansainvälisten asioiden toimistoista (kv-päällikkö, kv-suunnittelija), koulutusaloilta (koulutusohjelmavastaava, koulutusvastaava, lehtori) kuin opintoasiainhallinnosta (opintosihteri).

Kaksoistutkintosopimuksia kyselyyn vastanneissa ammattikorkeakouluissa oli 2 – 15 eri koulutusohjelmissä. Kaikilla vastanneilla ammattikorkeakouluilla oli kaksoistutkintosopimus ainakin International Business- tai vastaavassa liiketalouden koulutusohjelmassa, mutta muutoin kaksoistutkintoja oli lähes kaikilla koulutusaloilla. Kaksi ammattikorkeakoulua ilmoitti lisäksi, että heillä on kaksoistutkintosopimus myös ylemmässä ammattikorkeakoulututkinnoissa. Joint degree – sopimuksia ei ollut kenelläkään kyselyhetkellä voimassa. Yhteistyötä ilmoitettiin tehtävän pääasiassa eurooppalaisten korkeakoulujen (esimerkiksi Saksa, Hollanti, Belgia) ja lisäksi Venäjän, Kiinan ja USA:n kanssa.

Hyötynäkökulma

Tutkimuksessa kysyttiin ammattikorkeakoulun näkökulmaa siihen, mitä hyötyä kaksoistutkinnot tuovat opiskelijalle, ammattikorkeakoululle ja muille tahoille. Pääasiallisiksi syiksi kaksoistutkintojen kehittämiseksi (kuvio 3) nostettiin kansainvälisyyden kehittäminen, opiskelijoiden saamat hyödyt sekä yhteistyön syventäminen partnereiden kanssa. Lisäksi syyksi mainittiin myös markkinoinnillinen näkökulma ja ulkomaalaisten opiskelijoiden ja heidän suorittamiensa tutkintojen määrän lisääminen. Lähes kaikilla kaksoistutkinnot oli mainittu kansainvälistymisstrategiassa ja tavoitteena oli myös lisätä kaksoistutkintojen määrää. Yhdessä ammattikorkeakoulussa on käynnistetty kaksoistutkinto jokaisessa vieraskielisessä koulutusohjelmassa, ja lisäksi on käynnissä selvitysprosessi vastaava toiminnan mahdollisuuksista kaikissa koulutusohjelmissa.

Kuvio 3. Keskeiset syyt kaksoistutkintojen kehittämiseen vastanneissa ammattikorkeakouluissa.

Vastaajien mielestä kaksoistutkintoon osallistuminen ja tutkinnon suorittaminen tuo opiskelijoille monenlaisia hyötyjä. Kaksoistutkinto-opiskelija suorittaa osan tutkinnostaan ulkomaisessa yhteistyökorkeakoulussa, ja hyötyy tästä opintojen laajemman valinnaisuuden, syvemmän kansainvälisyysosaamisen sekä kansainvälisten verkostojen muodossa. Lisäksi kaksoistutkinnon tuottamat kaksi tutkintotodistusta ja osaaminen ovat myös kilpailuetu niin kotimaisilla kuin kansainvälisillä työmarkkinoilla. Myös ammattikorkeakoulun katsottiin

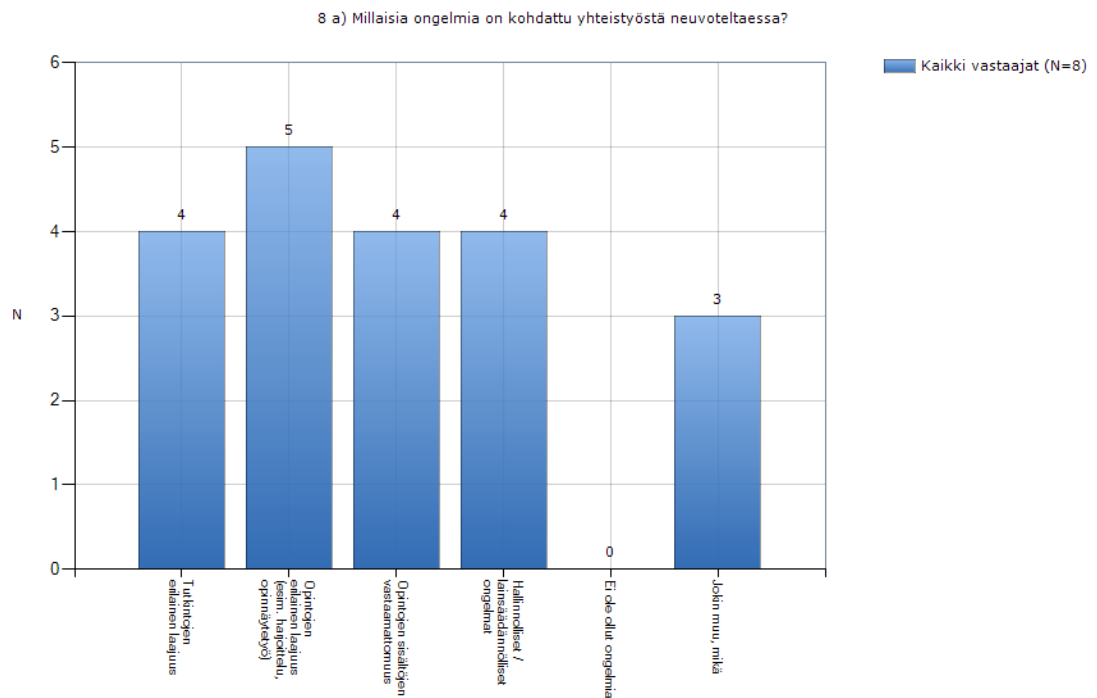
hyötyvän kaksoistutkintoyhteistyöstä; se syventää yhteistyötä, tarjoaa valinnaisuutta opintojaksotarjontaan, edesauttaa opettaja- ja asiantuntijaliikkuvuuden kehittämistä ja on myös imagotekijä opiskelijarekrytoinnissa. Lisäksi nähtiin että kaksoistutkinnot hyödyttävät myös aluekehitystä ja työnantajia hyvien, laaja-alaisten osajien muodossa.

Sopimukset

Kaksoistutkintosopimuksiin liittyviä kysymyksiä oli neljä. Kysymyksillä selvitettiin, miten pitkään kaksoistutkintokumppaneiden kanssa oli tehty yhteistyötä ennen kaksoistutkintosopimuksen laatimista, oliko sopimuksia laadittu olemassa oleviin ohjelmiin vai laadittu yhteistyössä uusi ohjelma, oliko kaksoistutkintoyhteistyöstä sovittu englannin- vai suomenkielisissä koulutusohjelmissa vai molemmissa sekä olivatko kaksoistutkintosopimukset vastavuoroisia vai yksisuuntaisia.

Kaikissa ammattikorkeakouluissa yhteistyötä oli ollut useita vuosia (4 vuotta tai enemmän) ennen yhteistyön syventämistä kaksoistutkinto-ohjelmiin. Kaksoistutkintosopimukset oli kaikissa ammattikorkeakouluissa laadittu olemassa oleviin koulutusohjelmiin, ja sopimuksia on tehty sekä suomen- että englanninkielisiin ohjelmiin. Kaikki vastaajat yhtä lukuun ottamatta ilmoittivat, että kaksoistutkintosopimukset ovat vastavuoroisia, eli ohjelmassa on sekä Suomeen saapuvia että Suomesta lähteviä kaksoistutkinto-opiskelijoita. Yhdessä ammattikorkeakoulussa oli erilaisia sopimuksia, joista osa oli yksisuuntaisia ja osa vastavuoroisia. Kaksoistutkintosopimusten sisällöstä kysyttäessä hajontaa vastaajien kesken oli enemmän. Yhdellä ammattikorkeakoululla kaksoistutkintosopimukset olivat koulutusohjelmakohtaisia, kahdella kumppanista riippuvaisia ja kahdella kaikki sopimukset olivat samanlaisia.

Kysyttäessä millaisia ongelmia kaksoistutkintojen yhteistyöneuvotteluissa oli kohdattu (kuvio 4), eniten mainintoja (5 kpl) sai opintojen sisältöjen erilainen laajuus. Yhtä monta mainintaa (4 kpl) saivat tutkintojen erilainen laajuus, opintojen sisältöjen vastaamattomuus sekä hallinnolliset tai lainsäädännölliset ongelmat. Kaikilla vastaajilla oli ollut jonkinlaisia ongelmia, jotka kuitenkin pääasiassa oli ratkaistu neuvottelemalla ja soveltamalla ohjeita. Ratkaisuvaihtoehtoina oli kokeiltu isompien opintokokonaisuuksien vertailua yksittäisten opintojaksojen asemesta, omien opintosuunnitelmien kehittämistä partnerin tarpeet huomioiden sekä jatkuvaa, aktiivista yhteydenpitoa partnerin kanssa. Kolmessa ammattikorkeakoulussa kaksoistutkintosopimuksista tai yhteistyöstä oli jouduttu luopumaan ylitsepääsemättömien ongelmien vuoksi.

Kuvio 4. Kohdatut ongelmat kaksoistutkintoneuvotteluissa.

Kaksoistutkintoyhteistyöstä kerätty palaute

Vastaajilta kysyttiin onko kaksoistutkinto-ohjelmiin luotu palautejärjestelmä ja miten palautetta kerätään kaksoistutkinto-ohjelmista eri tahoilta. Ammattikorkeakouluissa näyttäisi olevan eri koulutusohjelmissä erilaisia käytäntöjä, sillä vastaukset olivat eroavia myös saman ammattikorkeakoulun vastaajien kesken. Pääsääntöisesti ammattikorkeakoulut ilmoittivat, että kaksoistutkinto-ohjelmista kerätään palautetta suullisesti tai erilaisilla kyselyillä ja raporteilla. Yksi ammattikorkeakoulu kertoi, että kaksoistutkinto-ohjelman on

laadunvarmistusta varten on perustettu Quality Assurance Team, jossa on edustaja molemmista osallistuvista korkeakouluista.

Opiskelu ja opiskelijäkäsittely kaksoistutkinto-ohjelmissa

Osiassa keskityttiin selvittämään ammattikorkeakoulujen käytäntöjä saapuvien kaksoistutkinto-opiskelijoiden käsittelyssä. Opintoasianhallintoon liittyvillä kysymyksillä selvitettiin vaaditaanko saapuvilta kaksoistutkinto-opiskelijoilta todistusta kielitaidosta, missä vaiheessa opintoja opiskelijat saapuvat Suomeen sekä millainen on kaksoistutkinto-ohjelman rakenne. Lisäksi kysyttiin kaksoistutkinto-opiskelijoiden opiskeluoikeusaikaa, miten opiskelijat kirjataan opiskelijahallintajärjestelmään, opintojen hyväksiluvusta sekä valmistumisesta.

Kahdessa ammattikorkeakoulussa vaaditaan todistus kielitaidosta kaikilta kaksoistutkintoa suorittamaan tulevilta opiskelijoilta. Vastaajien mukaan kaksoistutkinto-opiskelijat saapuvat Suomeen pääasiassa toisen tai kolmannen vuoden jälkeen. Saapumisajankohta vaihtelee riippuen koulutusohjelmasta ja kyseessä olevasta sopimuksesta. Sen jälkeen kun tarvittavat opinnot Suomessa on saatu päätökseen, opiskelijat palaavat suorittamaan opintonsa loppuun kotikorkeakoulussaan. Kaksi ammattikorkeakoulua kirjaa kaksoistutkinto-opiskelijat opiskelijahallintajärjestelmässä tutkinto-opiskelijoiksi ja kaksi sekä tutkinto- että vaihto-opiskelijoiksi. Yksi vastaaja ilmoitti, että kaksoistutkinto-opiskelijat kirjataan tutkinto-opiskelijoiksi, heille kirjataan liikkuvuuskirjaus ja heitä kohdellaan vaihto-opiskelijoina Suomessa opiskelun ajan.

Kolme ammattikorkeakoulua myöntää kaksoistutkinto-opiskelijoille yhtäläisen opiskeluoikeusajan kuin muillekin opiskelijoille. Kahdessa ammattikorkeakoulussa opiskeluoikeusaika on 1,5 – 2 vuotta koulutusohjelmasta riippuen. Opiskelijoiden läsnäolokausien kirjaamisesta opiskelijahallintojärjestelmään kysyttäessä vastaukset jakaantuivat seuraavasti:

Opiskelija kirjataan uutena opiskelijana ja opiskelija saa täyden opinto-oikeuden. Opinto-oikeus katsotaan alkavaksi siitä kun opiskelija aloittaa opinnot Suomessa. (1 amk)

Opiskelija kirjataan uutena opiskelijana. Kotikorkeakoulussa opiskeltu aika vaikuttaa opiskeluoikeusaikaan, mutta aiempia läsnä/poissaolokausia ei kirjata. (1 amk)

Opiskelija kirjataan siirto-opiskelijana. Opinto-oikeus alkaa siitä, kun opinnot on aloitettu kotikorkeakoulussa ja aiempi opinto-oikeus kirjataan järjestelmään läsnäolokausina. (2 amk).

Kaksoistutkintosopimuksia laadittaessa yhteistyökumppanin ja oman korkeakoulun koulutusohjelmien rakenteita verrataan yleensä toisiinsa isompien kokonaisuuksien avulla, ei niinkään opintojaksokohtaisesti. Yksittäiset opintojaksot harvoin vastaavat täysin toisiaan, joten vertailu perustuu toivottuihin oppimistuloksiin ja odotettavissa oleviin kompetensseihin. Ulkomaisessa korkeakoulussa suoritettujen opintojen hyväksilukemisen pohjana on yleensä kaksoistutkintosopimukseen kirjatut opintojen vastaavuudet. Ulkomaisessa korkeakoulussa suoritettuja opintoja hyväksiluettaessa osa ammattikorkeakouluista hyväksilukee opinnot automaattisesti osaksi suomalaista tutkintoa kaksoistutkintosopimukseen perustuen, kun taas toiset ammattikorkeakoulut käyvät suoritukset läpi tarkemmin kurssi kurssilta. Opetus- ja kulttuuriministeriö kerää vuosittain määrällisiä tietoja ammattikorkeakoulujen toiminnasta sopimusneuvottelujen pohjaksi. AMKOTA-tietokanta sisältää keskeisiä ammattikorkeakoulujen toimintaa kuvaavia tietoja, joita käytetään ammattikorkeakoulujen toiminnan kehittämisessä, seurannassa, arvioinnissa ja ohjauksessa. Ammattikorkeakoulut päivittävät tiedot AMKOTA-tietokantaan itse. Lisäksi Tilastokeskus toimittaa vuosittain AMKOTA-tietokantaan tietoja opiskelijoista ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista sekä tutkinnon suorittaneiden sijoittumista kuvaavia tietoja. Yksi indikaattoreista on ulkomailla suoritettujen opintopisteet, joten opintojen hyväksilukeminen ja niiden kirjaaminen vaikuttaa myös ammattikorkeakoulujen tuloksiin. Ulkomaisessa korkeakoulussa suoritettujen, suomalaiseen tutkintoon hyväksiluettujen opintojen kirjaamisessa opiskelijan opintosuorituskortille on eroja. Kaksi ammattikorkeakoulua kirjaa ulkomaisesta korkeakoulusta hyväksiluetut opinnot siten, että ne vaikuttavat Tilastokeskuksen tilastointiin (”suoritettu ulkomailla ennen opintojen alkua”) ja kaksi ammattikorkeakoulua siten, että ne vaikuttavat AMKOTA-tilastoinnissa (”suoritettu ulkomailla opintojen aikana”).

Lopuksi kysyttiin milloin kaksoistutkinto-opiskelija saa tutkintotodistuksen. Kaikissa kyselyyn vastanneissa ammattikorkeakouluissa tutkintotodistus myönnetään yhteistyökortkeakoulusta saapuville kaksoistutkinto-opiskelijoille sen jälkeen, kun kaikki opinnot molemmissa korkeakouluissa on suoritettu. Yksi ammattikorkeakoulu edellyttää,

että kaksoistutkinto-opiskelijan yhteistyökorkeakoulusta saama tutkintotodistuksen kopio toimitetaan heille ennen kuin opiskelija saa todistuksen Suomesta.

5.1.3 Kyselyn tulosten yhteenveto

Valituille ammattikorkeakouluille tehty kysely painottui vahvasti opintoasianhallinnon näkökulmaan ja kaksoistutkinto-ohjelmien käytänteisiin, mihin liittyvässä ohjeistuksessa on suurimmat puutteet valtakunnallisesti. Vastauksista kävi selkeästi ilmi se, että ammattikorkeakoulujen käytännöt vaihtelevat suuresti koska yhtenäisiä linjauksia tai lainsäädännöllisiä rajoituksia ei ole olemassa. Ammattikorkeakoulut ovat jakaneet tietoa kaksoistutkintosopimuksistaan ja -ohjelmistaan nihkeästi valtakunnallisella tasolla, vaikka kaikki kohtaavat samanlaisia ongelmia. Tulosten perusteella ei ole mahdollista vetää johtopäätöksiä yleisistä käytänteistä, mutta seuraavassa käsitellään toimintaohjeiden laatimista Opetushallituksen ja Opetus- ja kulttuuriministeriön laatimien suositusten pohjalta hyödyntäen kyselystä nousseita hyviä käytänteitä.

5.2 Toimintaohjeiden laatiminen

Opinnäytetyö tavoitteena oli laatia toimintaohjeet varmistamaan kaksoistutkinto-ohjelmien laatu, läpinäkyvyys sekä sujuvuus niin opiskelijoiden kuin ammattikorkeakoulun näkökulmista. Aiemmin oli laadittu toimintaohjeet lähinnä opintoasianhallinnon näkökulmasta, mutta käytännössä oli todettu, että ohjeet olivat riittämättömät sellaisenaan. Selkeä tarve nähtiin toimintaohjeille, jotka ovat kaikkien saatavilla ja jotka kuvaavat kaksoistutkintojen suorittamisen prosessina riittävän yksityiskohtaisella tasolla. Erityisesti ulkomaalaisten opiskelijoiden palvelujen järjestämisessä on tärkeää huolehtia palveluprosessin kokonaisuudesta, jotta opiskelijoille on tarjolla tukea opintojen kaikissa vaiheissa. Tämän opinnäytetyön tuloksena on laadittu Kajaanin ammattikorkeakoulun laatu järjestelmän mukaiset toimintaohjeet kaksoistutkintojen suunnittelua, kehittämistä ja hallinnointia helpottamaan. Kajaanin ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän tavoitteena on tehdä toiminta näkyväksi niin itselle kuin muille, ja laadunvarmistuksen katsotaan käsittävän koko ammattikorkeakoulun toiminnan. Toimintaohjeet helpottavat kaksoistutkintojen kokonaisprosessin koordinoitua siten, että eri palveluja antavat tahot

korkeakoulussa tietävät toistensa roolit ja vastuut. Toimintaohjepaketti, joka kattaa ohjeistuksen ammattikorkeakoululle kaksoistutkintojen suunnittelusta ja toteutuksesta sekä ohjeet opiskelijalle, sisältää seuraavat ohjeet:

1. Ohjeet ammattikorkeakoulun sisäiseen käyttöön:

- Kaksoistutkintojen yleiset periaatteet
- Kaksoistutkintojen suorittaminen (Opintoasianhallinto kaksoistutkinto-ohjelmissa)

2. Kaksoistutkinto-ohjelmien esittely yhteistyökumppaneille:

- Double Degree Programmes at Kajaani University of Applied Sciences

3. Ohjeet opiskelijoille:

- Ohjeet kaksoistutkintoa suorittamaan saapuville opiskelijoille: Instructions for Incoming Double Degree Students
- Ohjeet kaksoistutkintoa suorittamaan lähteville opiskelijoille: Instructions for Outgoing Double Degree Students

Kajaanin ammattikorkeakoulun kaksoistutkintosopimukset ovat keskenään hieman erilaisia. Sopimusten erilaisuus riippuu yhteistyökumppanista ja niiden eri laajuisista tutkinnoista ja erilaisista opetussuunnitelmista. Kaksoistutkintojen koordinointi on ollut hajallaan, ja sopimusneuvotteluja ja kaksoistutkintoja ovat hoitaneet useat eri ihmiset. Kajaanin ammattikorkeakoululla on toimivia kaksoistutkintosopimuksia, mutta varsinaiset käytännön toimintaohjeet ovat toistaiseksi olleet puutteelliset. Toimintaohjeiden laatimisessa pohjana ovat olleet keskustelut koulutusjohtajan, koulutusohjelmavastaavien, opintoasianpäällikön sekä kv-suunnittelijan kanssa.

Toimintaohjeissa otetaan kantaa Opetushallituksen laatimissa kaksoistutkintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen liittyvissä suosituksissa mainittuihin seikkoihin sekä hyödynnetään valituille ammattikorkeakouluille tehdyn kyselytutkimuksen tuloksia. Seuraavassa käsitellään OPH:n suosituksia Kajaanin ammattikorkeakoulun kaksoistutkintosopimusten kannalta.

1. Miksi kehittää yhteis- / kaksoistutkintoja?

Kun aletaan suunnittelemaan kaksoistutkintoja, tulee tehdä strategiatasolla päätökset siitä, mitä kaksoistutkinto-ohjelmilla tavoitellaan. Tavoitteena voi olla esimerkiksi ulkomaalaisten opiskelijoiden ja heidän suorittamiensa tutkintojen määrän kasvattaminen sekä vetovoiman ja kilpailukyvyn kasvattaminen. Tavoitteiden määrittäminen antaa suuntaa kaksoistutkinto-ohjelmien toteutukselle sekä yhteistyökumppanien valinnalle.

Kajaanin ammattikorkeakoulussa kehitetään pääsääntöisesti vastavuoroisia kaksoistutkintoja. Kaksoistutkinnon suorittaminen tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden suorittaa kaksi samantasoista, saman alan tutkintoa pidentämättä opintojen kokonaisuudesta ja samalla kehittää kansainvälisillä työmarkkinoilla tarvittavaa osaamista. Kajaanin ammattikorkeakouluun koko tutkintoa suorittamaan EU-maiden ulkopuolelta saapuvat opiskelijat kokevat toisen eurooppalaisen tutkinnon merkittäväksi eduksi. Toisaalta venäläisestä yhteistyökouluudesta kaksoistutkintoa suorittamaan saapuvat opiskelijat kokevat suomalaisen korkeakoulututkinnon tärkeäksi kilpailutekijäksi itselleen sikäläisillä työmarkkinoilla. Kaksoistutkintoa suorittamaan hakeutuvat yleensä motivoituneet ja lahjakkaat opiskelijat, jotka suorittavat opintonsa tavoiteaikataulussa ja hyvin arvosanoin. Vieraskielisten koulutusohjelmien ongelmana on korkea keskeyttämisaste sekä opintojen viivästyminen. Ammattikorkeakoulujen tuloksellisuutta seurataan muun muassa ulkomaalaisten opiskelijoiden suorittamien tutkintojen määrällä ja vieraskielisissä koulutusohjelmissa suoritettujen opintopisteiden määrällä. Kaksoistutkintosopimusten puitteissa saapuvat ulkomaiset opiskelijat suorittavat tutkinnon normaalia lyhemässä ajassa ja suorittavat opintoja vieraskielisissä koulutusohjelmissa. Kaksoistutkinto-opiskelijat tuovat siis tästä näkökulmasta etua ammattikorkeakoululle.

2. Yhteistyö osallistuvien korkeakoulujen välillä ja korkeakoulun sisällä

Kaksoistutkintoja suunniteltaessa on huomioitava, että Kajaanin ammattikorkeakoulun myöntämä tutkinto antaa tutkinnon suorittajalle kelpoisuuden korkeakoulututkintoa edellyttäviin työtehtäviin sekä jatko-opintoihin Suomessa.

Yhteistyökumppaneita valittaessa kannattaa ensiksi kartoittaa tunnetut yhteistyökumppanit, joiden kanssa yhteistyö on ollut jo aiemmin toimivaa. Ensisijaisesti tulee kartoittaa Kajaanin ammattikorkeakoulun strategisesti tärkeät yhteistyökumppanit. Mikäli nykyisistä yhteistyökumppaneista ei löydy potentiaalia uuteen kaksoistutkintoyhteistyöhön, voidaan

etsiä muita vaihtoehtoja. Yhteistyökumppanin on oltava omassa maassaan virallinen ja tunnustettu korkeakoulu ja sillä on oltava oikeus myöntää tavoitellun tasoisia tutkintoja. Tärkeätä yhteistyökumppania valittaessa on pohtia, mikä on yhteistyökumppanin tuoma lisäarvo tutkinnolle. Tarjoaako se opintoja jota KAMK ei itse voi tarjota ja onko yhteistyökumppani ja sen myöntämä tutkinto houkutteleva opiskelijoiden näkökulmasta?

3. Ohjelman resurssit

Toistaiseksi KAMK:n kaksoistutkinto-ohjelmat ovat olleet niin sanottuja ”add-on” – ohjelmia, eli kaksoistutkinnon suorittaminen on lähinnä yksittäisille opiskelijoille tarjottu vaihtoehto normaalin vieraskielisen koulutusohjelman rinnalla. Lisäksi kaksoistutkintoa suorittamaan saapuvat opiskelijat ovat vaihto-opiskelijan asemassa ja toisaalta, paitsi paikkaavat ryhmäkokojen vajetta, myös tuovat suoritettuja tutkintoja ja sitä kautta rahoitusta. Näin ollen ohjelmille ei ole saatu eikä myöskään haettu erillistä rahoitusta. Kuitenkin erityisesti kaksoistutkinto-opiskelijoiden henkilökohtaiseen ohjaukseen ja opintojen suunnitteluun on varattava riittävästi resursseja. Myös kaksoistutkintosopimusten ja – ohjelmien kehittämiseen ja arviointiin tulee olla riittävästi resursseja, jotta toiminta voi jatkua tehokkaasti.

4. Sopimukset

Kajaanin ammattikorkeakoululle on laadittu sopimus pohja, jota käytetään uusia kaksoistutkintosopimuksia tehtäessä. Kullekin yhteistyökoululle laaditaan erillinen sopimuksen liite, jolla sovitaan kaksoistutkintojen suorittamiseen liittyvistä yksityiskohdista ja vaatimuksista. Liitteessä sovitaan tarkemmin esimerkiksi harjoittelun ja opinnäytetyön suorittamiseen liittyvistä käytännön asioista ja edellytyksistä. Varsinainen sopimus on yleensä voimassa viisi (5) vuotta kerrallaan, mutta liitettä päivitetään tarvittaessa. Uusista yhteistyömahdollisuuksista neuvoteltaessa on paras tavata kasvotusten, ja mukana tulee olla sekä akateeminen että hallinnollinen vastuuhenkilö, jotta kaikki asiaan vaikuttavat seikat tulee huomioitua.

5. Opiskelijavalinta

Opiskelijavalinnassa noudatetaan paitsi yhteisesti sovittuja valintaperusteita, myös kansallisia säädöksiä sekä korkeakoulukohtaisia valintaperusteita. Valtioneuvoston asetuksen 1044/2009 mukaan yhteishakua ei kuitenkaan käytetä otettaessa opiskelijoita suorittamaan

kaksoistutkintoa. Ammattikorkeakoulu voi myöntää tutkinnon vain sellaisille opiskelijoille, joille se on myöntänyt tutkinnonsuoritusoikeuden.

Kaksoistutkintosopimuksessa sovitaan yhteisistä valintaperusteista, joilla opiskelijat valitaan. Sekä tulevien että lähtevien kaksoistutkinto-opiskelijoiden osalta valinnan edellytyksinä ovat opintosuunnitelman mukaisesti edenneet opinnot, hyvä opintomenestys sekä hyvä kielitaito. Kotikorkeakoulu valitsee opiskelijat, jotka lähettää suorittamaan kaksoistutkintoa, mutta lopullisen päätöksen tekee vastaanottava korkeakoulu. Eri yhteistyökumppanien kanssa on sovittu erilaisista opiskelijamääristä, mikä kustakin korkeakoulusta voi kerralla osallistua kaksoistutkinnon suorittamiseen. Kussakin kaksoistutkintosopimuksessa sovitaan erikseen siitä, missä vaiheessa opintoja kaksoistutkinto-ohjelman voi aloittaa. Pääsääntöisesti opiskelijalla tulee olla vähintään yhden vuoden opinnot eli 60 opintopistettä suoritettuna ennen kaksoistutkinto-ohjelman aloittamista.

Yhteistyökorkeakoulu toimittaa kaksoistutkinto-ohjelmaan valitsemiensa opiskelijoiden nimet ja yhteystiedot sähköpostilla kansainvälisten asioiden toimistoon, mistä opiskelijalle toimitetaan tarkemmat hakuohjeet. Opiskelijan tulee toimittaa sähköisessä opiskelijavaihtoon hakuohjelmassa (ESA, Exchange Student Application) täyttämänsä hakulomake tulostettuna, englanninkielinen opintokortti sekä Learning Agreement Kajaanin ammattikorkeakouluun hakuajan päättymiseen mennessä. Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijat, jotka ovat kiinnostuneita suorittamaan kaksoistutkinnon, noudattavat kansainväliseen vaihtoon hakeutumisen ohjeita, ja lisäksi koulutusalan kansainvälisten asioiden koordinaattori haastattelee hakijat motivaation varmistamiseksi. Haku aika saapuvien opiskelijoiden osalta päättyy 31.5. vuosittain, lähtevien opiskelijoiden osalta haku aika päättyy maaliskuun puolivälissä sisäisen hakuprosessin vuoksi.

Kaksoistutkinto-ohjelman suorittamisen ajan kukin opiskelija säilyttää opiskeluoikeutensa kotikorkeakoulussaan ja saa toisen opiskeluoikeuden ulkomaiseen yhteistyökorkeakouluun. Yhteistyökorkeakoulusta saapuva kaksoistutkinto-opiskelija kirjataan uudeksi tutkinto-opiskelijaksi hänen aloittaessaan opinnot KAMK:ssa. Opiskelijaa ei kirjata siirto-opiskelijaksi, sillä hänen opiskeluoikeutensa ulkomaisessa yhteistyökorkeakoulussa säilyy. Opiskelijalle myönnettävä opintosuunnitelman mukainen opiskeluoikeus on 2,5 vuotta + yksi vuosi. Opiskelija liitetään toisen vuosikurssin mukaiseen ryhmään, ja hänelle tehdään ryhmän mukainen sähköpostiosoite, joka liitetään myös vaihto-opiskelijaryhmän sähköpostilistalle.

Kv-toimisto tiedottaa opettajia uusista kaksoistutkinto-opiskelijoista lukukauden ensimmäisessä koulutusalan kokouksessa.

6. Tutkintoon johtavan koulutusohjelman rakenne, sisältö ja oppimistulokset

Kaksoistutkinto-ohjelmien periaatteiden mukaan opiskelijan on suoritettava merkittävä osa opinnoistaan ulkomaisessa yhteistyökorkeakoulussa. Kaksoistutkinto-ohjelma koostuu 60 opintopisteestä sovittuja opintoja ulkomaisessa yhteistyökorkeakoulussa, harjoittelusta (30 opintopistettä) sekä opinnäytetyöstä (15 opintopistettä). Osana vaadittuja opintoja on mahdollista suorittaa kieli- ja viestintäopintoja, joista yhtenä vaihtoehtona tarjotaan suomen kielen opintoja. Ennen kaksoistutkinto-ohjelman aloittamista opiskelija valitsee opintojaksotarjonnasta soveltuvat opinnot ja kirjaa ne opintosuunnitelmaansa, Learning Agreement – lomakkeelle. Learning Agreement lähetetään yhteistyökorkeakouluun kaksoistutkinto-ohjelman hakemuksen yhteydessä. Vastaanottava korkeakoulu tarkistaa Learning Agreementin ja lähettää sen takaisin allekirjoitettuna.

Opinnot suoritetaan yhteistyökorkeakoulussa yhden lukuvuoden aikana ja yhteistyökorkeakoulussa suoritettavat opinnot hyväksiluetaan täysimääräisesti osaksi tutkintoa kotimaassa. Koulutusohjelmaan kuuluvan pakollisen harjoittelun voi suorittaa joko kotimaassa tai ulkomailla. Opinnäytetyölle nimetään ohjaaja molemmista osallistuvista korkeakouluista ja se arvioidaan yhteisesti.

7. Koulutusohjelman järjestäminen

Kaksoistutkinto-ohjelmien akateeminen vastuhenkilö on kyseessä olevan koulutusalan kv-koordinaattori tai koulutusohjelmavastaava ja hallinnollinen vastuu kaksoistutkinto-ohjelmista on kansainvälisten asioiden toimistossa. Koulutusohjelmavastaava tai koulutusalan kv-koordinaattori tekee opiskelijalle henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) kaksoistutkinnon suorittamista varten. Kaksoistutkinto-opiskelijoita käsitellään vaihto-opiskelijoina ulkomaisessa korkeakoulussa opiskelun ajan. Opiskelija voi hakea kotikorkeakoulultaan apurahaa kansainväliseen vaihtoon.

Yhteistyökorkeakoulussa suoritettavat opinnot hyväksiluetaan kaksoistutkintosopimuksen periaatteiden mukaisesti osaksi suomalaista tutkintoa. Suoritettujen opintojen hyväksiluvut valmistelee koulutusalan kansainvälisten asioiden koordinaattori ja ne hyväksyy

koulutusohjelmavastaava. Kansainvälisten asioiden opintotoimisto kirjaa suoritukset hyväksilukupäätöksen mukaisesti opiskelijan opintokortille.

8. Tutkinto, tutkintotodistus ja sen liite (Diploma Supplement)

Opiskelijalle myönnetään tutkintotodistus sen jälkeen, kun opiskelija on suorittanut kaikki vaadittavat opinnot sekä yhteistyökorkeakoulussa että kotikorkeakoulussa. Kajaanin ammattikorkeakoulu myöntää opiskelijalle kaksoistutkinnon sen jälkeen, kun opiskelijan kotikorkeakoulu on vahvistanut että kaikki vaadittavat suoritukset ovat kunnossa ja toimittanut kopion opiskelijan viimeisestä opintokortista KAMK:uun. Kaikille opiskelijoille annetaan maksutta myös tutkintotodistuksen liite Diploma Supplement, jossa kuvataan tutkinnon sijoittuminen korkeakoulututkintojen viitekehykseen. Sekä Diploma Supplementissa että tutkintotodistuksessa mainitaan yhteistyökorkeakoulun nimi sekä se, että tutkinto on suoritettu kaksoistutkinto-ohjelmassa.

9. Ohjelmaa koskeva informaatio ja ohjelman markkinointi: esitemateriaali, www-sivut

Kaksoistutkintosopimuksia ja – ohjelmia koskevan tiedotuksen tulee olla avointa ja läpinäkyvää. Kaksoistutkinnon suorittamismahdollisuutta markkinoidaan potentiaalisille hakijoille KAMK:n internet-sivuilla ja hakijan oppaissa. Yhteistyökumppanit markkinoivat mahdollisuutta omissa korkeakouluissaan.

10. Laadunvarmistus, ohjelman seuranta ja arviointi

Kaksoistutkinto-ohjelmaan osallistuvilta opiskelijoilta kerätään palautetta opintojen aikana sekä opintojaksopalautteen että henkilökohtaisten keskustelujen avulla. Kaksoistutkinto-ohjelmien akateeminen vastuhenkilö on vastuussa palautekeskustelujen käymisestä. Kv-toimisto toteuttaa opiskelijan vaihtojakson päättyessä kirjallisen palautekyselyn. Opettajilta ja yhteistyökorkeakouluilta kerätään palautetta suullisesti.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Yhteis- ja kaksoistutkinnot ovat kansainvälisesti kehittyvä aihealue, mutta asiaan liittyvää kirjallisuutta tai tutkimuksia on verrattain vähän saatavilla. Tarkkoja lukumääriä kaksoistutkinto-ohjelmista ja niiden myöntämistä tutkinnoista ei ole kansainvälisesti eikä kansallisesti saatavilla. Pääasiassa lähteenä käytetyissä kaksoistutkintoihin liittyvissä raporteissa ja julkaisuissa käsitellään kaksoistutkintoja yliopistoissa. Näissä kaksoistutkinnolla pääsääntöisesti tarkoitetaan yhteisesti alusta saakka kehitettyä ja toteutettua uutta koulutusohjelmaa. Lähteissä ei ole juuri esitelty tai käsitelty ohjelmia, joissa kaksoistutkinto on lisätty kansainvälistymisen vaihtoehdoksi olemassa olevaan ohjelmaan. Toteutustapa muuttaa hieman näkökulmaa, ja pääsääntöisesti tässä työssä pyrittiinkin tarkastelemaan asiaa jälkimmäisen toteutustavan mukaisesti.

Suomessa ammattikorkeakoulujen tarjoamat kaksoistutkinto-ohjelmat vaihtelevat hieman ammattikorkeakouluittain, mutta ovat pääasiassa olemassa olevan koulutusohjelman vaihtoehtoinen kansainvälistymismahdollisuus. Eri ammattikorkeakoulujen internet-sivujen mukaan toteutustavat vaihtelevat hieman, mutta kaksoistutkinto-ohjelmien rakenne on pääpiirteissään sama. Suoritettavien opintojen määrä vaihtelee 45 ja 60 opintopisteen välillä, samoin vaadittavan harjoittelun laajuus vaihtelee 5 ja 30 opintopisteen välillä. Se, missä vaiheessa opintoja opiskelija tulee suorittamaan kaksoistutkintoa, määrittelee vaadittavia opintoja ja harjoittelua. Toisissa kaksoistutkinto-ohjelmissa opiskelija saapuu ensimmäisen tai toisen opiskeluvuoden jälkeen, kun taas toisissa opiskelija saapuu opintojen loppuvaiheessa. Opinnäytetyön laajuus näyttäisi olevan 15 op useimmissa ohjelmissa ja se tehdään yleisesti yhteistyössä yhteistyökorkeakoulun kanssa. Vastavuoroisissa kaksoistutkinto-ohjelmissa yhteistyökumppaneina ovat useimmiten eurooppalaiset korkeakoulut, kun taas vain tuleville opiskelijoille tarjottavat kaksoistutkinto-ohjelmat suuntaavat usein esimerkiksi Venäjälle ja Kiinaan. Kaksoistutkinto-ohjelmiin yleensä haetaan vasta, kun opinnot koulutusohjelmissa on jo aloitettu. Yksi ammattikorkeakoulu tarjoaa kaksoistutkinto-ohjelmia, joihin haetaan suoraan, eli opintoja aloittaessaa opiskelija tietää suorittavansa kaksoistutkinnon.

Kaksoistutkintojen kehittämisen edellytyksenä on vieraskielinen, käytännössä englanninkielinen koulutustarjonta. Vieraskielisen koulutuksen kehittäminen ja toteuttaminen on haasteellista, ja kaksoistutkintojen kehittämällä pyritään osaltaan vastaamaan näihin haasteisiin. Kaksoistutkintojen kehittämisen motivaationa on paitsi

kansallisiin ja toimintaa ohjaaviin tavoitteisiin pääseminen, myös korkeakoulun kansainvälisyyden strateginen kehittäminen. Suomessa lainsäädäntö ei ohjaa kaksoistutkintojen kehittämistä. Tarkkojen ja lainsäädännöllisten rajoitusten puuttumista voidaan pitää sekä negatiivisena että positiivisena seikkana kaksoistutkinto-ohjelmien toteuttamisessa. Se tuo ohjelmien kehittämiseen ja toteuttamiseen joustavuutta, mutta toisaalta antaa mahdollisuuden monenlaisiin variaatioihin toteutuksessa. Tämä johtaa korkeakoulukohtaisiin ratkaisuihin ja toimintatapoihin sekä käytäntöjen kirjavuuteen. Jokainen korkeakoulu käyttää resursseja samojen asioiden pohtimiseen, ja kaksoistutkinto-ohjelmien ja itse tutkintojen tilastointi on hankalaa mikäli koulutusohjelmakohtaisia eroja on paljon. Myös ohjelmien vertailun kannalta tilanne on hankala. Opiskelijoiden näkökulmasta ohjelmien läpinäkyvyys ja selkeys puuttuvat.

Garamin (2009) mukaan vieraskielinen koulutus on korkeakouluissa usein ristiriitaisessa erityisasemassa – toisaalta siihen suhtaudutaan positiivisesti mutta usein kansainväliset ohjelmat ja ulkomaalaisten opiskelijoiden tarpeet unohdetaan ja toimitaan vain kotimaisilla kielillä. Vieraskielisissä koulutusohjelmissä koko tutkintoa opiskelevat ulkomaalaiset tulevat useimmiten Euroopan ulkopuolelta. Heillä saattaa olla epärealistiset käsitykset koulutusohjelmasta tai opinnoista ja heidän taloudellinen tilanteensa voi olla heikko. Uudenlaiseen, itsenäistä otetta korostavaan opiskelukulttuuriin sopeutuminen voi myös olla vaikeaa ja erilaiset ongelmatilanteet työllistävät korkeakoulun henkilökuntaa. Usein esimerkiksi kv-toimisto joutuu selvittelemään monenlaisia tilanteita, jotka eivät liity opintoihin millään tavalla, kuten esimerkiksi oleskelulupiin, sairaanhoitoon tai asumiseen liittyviä seikkoja. Yleensä vieraskieliseen koulutukseen riittää ulkomaalaisia hakijoita, mutta ongelmana voi olla riittävän tasokkaiden ja motivoituneiden hakijoiden, niin suomalaisten kuin ulkomaalaistenkin, tavoittaminen. Pienten kaupunkien korkeakoulujen ongelmana on opintojen keskeyttäminen, kun opiskelijat siirtyvät esimerkiksi töiden perässä isommille paikkakunnille. Keskeyttämisen seurauksena ryhmäkoot pienenevät ja koulutusohjelmien kustannustehokkuus heikentyy. Vieraskielisissä koulutusohjelmissä opiskelijoiden opinnot etenevät myös usein hitaasti eivätkä opiskelijat valmistu tavoiteajassa. Opiskelijavaihtoon osallistuminen saattaa myös osaltaan pidentää opintojen kestoa.

Kun pohditaan kaksoistutkintojen kehittämistä, tulee määritellä aluksi strategiset tavoitteet, mitä kaksoistutkinto-ohjelmilla tavoitellaan. Onko tavoitteena kehittää vastavuoroisia kaksoistutkinto-ohjelmia, joista on hyötyä sekä kotimaisille että ulkomaisille tutkinto-opiskelijoille kuten myös yhteistyökorkeakouluista saapuville opiskelijoille, vai tavoitellaanko

vain ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden ja tutkintojen määrän lisäämistä? Mistä on hyötyä eniten ammattikorkeakoulun näkökulmasta niukkenevien resurssien ja tiukentuvan talouden aikana? Jotta kaksoistutkinto-ohjelmista olisi enemmän hyötyä, tulisi ohjelmiin osallistuvien opiskelijoiden määrää pystyä kasvattamaan. Kun tarkastellaan asiaa ammattikorkeakoulun toimintaympäristön näkökulmasta, niin tavoitteena on saada hyviä, motivoituneita ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita, jotka valmistuvat tavoiteaikataulussa. Mielenkiintoisten ja houkuttelevien yhteistyökorkeakoulujen kanssa toteutettu laadukas kaksoistutkinto-ohjelma on koulutuksen vetovoimatekijä. Tavoitteena on kasvattaa hyvien, niin suomalaisten kuin ulkomaalaisten, hakijoiden määrää vieraskielisissä koulutusohjelmissa ja toisaalta tarjota myös riittävän houkuttelevia opintoja yhteistyökorkeakoulujen opiskelijoille.

Selkeät strategiset linjaukset kaksoistutkinto-ohjelmia koskien helpottavat uusien ohjelmien suunnittelua. On kuitenkin löydettävä myös toimivat yhteistyökumppanit, joiden kanssa strategisia tavoitteita kohti pyritään. Uusien kaksoistutkintokumppanien löytäminen on haasteellista ja vaatii perehtymistä kumppanin opintotarjontaan. Kaksoistutkinto-ohjelmat syntyvät usein hyvin toimivista opiskelija- ja asiantuntijavaihtosopimuksista, joten aluksi kannattaa selvittää, olisiko nykyisissä yhteistyökumppaneissa potentiaalisia kaksoistutkintokumppaneita. Yhteistyökumppanien valinnan tulee ensisijaisesti perustua strategisesti tärkeiden kumppanien ja alueiden hyödyntämiseen. On kuitenkin muistettava, että kohderyhmänä ovat opiskelijat. Strategisesti tärkeät yhteistyökumppanit eivät välttämättä ole houkuttelevia opiskelijan näkökulmasta. Käytännössä voidaan jakaa opiskelijat kolmeen ryhmään, joiden tavoitteet ja motivaatio osallistua kaksoistutkinto-ohjelmiin poikkeavat toisistaan:

- 1) koulutusohjelmien suomalaiset tutkinto-opiskelijat
- 2) koulutusohjelmien ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat (useimmiten Euroopan ulkopuolisten maiden kansalaisia)
- 3) yhteistyökorkeakouluista saapuvat opiskelijat (useimmiten eurooppalaisia)

Mahdollisuus suorittaa tutkinto yhtä aikaa kahdessa eurooppalaisessa korkeakoulussa toimii houkuttimena lahjakkaille, erityisesti Euroopan ulkopuolisista maista tuleville ulkomaalaisille opiskelijoille. Suomalaisille ja Euroopan maista tuleville yhteistyökorkeakoulujen opiskelijoille motivaatiotekijät liittyvät enemmän työllistymiseen ja kokemusten hankkimiseen.

Kun tavoitteet on määritelty, voidaan pohtia miten kaksoistutkinto-ohjelma toteutetaan. Vaihtoehtoina on jatkaa nykyisellä mallilla, suunnitella yhteistyössä kokonaan uusi koulutusohjelma tai suunnitella yhteistyökumppanin kanssa yhteisiä elementtejä osaksi olemassa olevaa koulutusohjelmaa. Mikäli tavoitteena on syventää yhteistyötä strategisesti tärkeiden yhteistyökumppanien kanssa, voidaan uusien kaksoistutkinto-ohjelmien suunnittelussa hyödyntää molempien erityisosaamista ja suunnitella yhteisiä opintoja sen pohjalta. Syvempää yhteistyötä suunniteltaessa kannattaa rahoitusmahdollisuudet selvittää tarkemmin. Rahoituskysymys on erityisen tärkeä ohjelmissa, jotka suunnitellaan ja toteutetaan yhteisesti, ei niinkään KAMK:n nykyisen kaltaisissa, joissa kaksoistutkinto on integroitu olemassa olevaan koulutusohjelmaan. Yhteisesti toteutettu ohjelma vaatii tiukempaa koordinoitua ja enemmän resursseja hallinnointiin.

Kaksoistutkintoja suunniteltaessa eri korkeakoulujen opintojaksot ja niiden tuottamat oppimistulokset on analysoitava ja vertailtava. Kaksoistutkintoja voidaan suunnitella sellaisten koulutusohjelmien kanssa, joiden sisällöt vastaavat periaatteessa toisiaan. Ohjelmien ei tarvitse olla täysin samanlaiset, mutta on varmistettava, että molempien osallistuvien koulutusohjelmien opiskelijoiden osaaminen on suurin piirtein samalla tasolla. Opiskelijavaihtoon ja opintojen hyväksilukemiseen liittyvien ongelmien välttämiseksi vertailu on tehtävä riittävällä tasolla kaksoistutkinto-ohjelmaa suunniteltaessa. Opintojen ja opintojaksojen erilaisten laajuuksien vertailu ja hyväksilukeminen vaatii korkeakouluilta ja niiden opetussuunnitelmilta joustavuutta ja toisaalta myös luovuutta. Se, että opintojen tuottamat kompetenssit on selkeästi määritelty ja kirjattu ylös, helpottaa opintojen hyväksilukemista. Eri laajuisten opintojaksojen ja –moduulien toteutusten ja arvosanojen muuntaminen kotikorkeakoulun käytäntöjä ja tutkintoa vastaamaan vaatii perehtyneisyyttä sekä kotikorkeakoulun että yhteistyökotikorkeakoulun koulutusohjelmiin. Siksi on tärkeää, että opintojen hyväksiluvusta vastaavat henkilöt ovat mukana myös kaksoistutkintosopimuksia laadittaessa.

Laadukkailla kaksoistutkintosopimuksilla ja – ohjelmilla houkuttelee motivoituneita opiskelijoita. Kaksoistutkintoa suorittavat opiskelijat valmistuvat varmemmin tavoiteajassa, sillä sen lisäksi että kaksoistutkintoa suorittamaan valikoituvat lahjakkaimmat opiskelijat, opiskeluvaihto ja vaihdon aikana suoritettavat opinnot ovat suunnitelmallisempia kuin tutkintoon johtamattomassa vaihdossa. Opetus- ja kulttuuriministeriön tuloksellisuusmittareilla mitataan paitsi ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden, myös heidän suorittamiensa tutkintojen määrää. Kaksoistutkinto-ohjelmien kautta ammattikorkeakoulu

voi saada suhteellisen nopeasti ulkomaalaisten opiskelijoiden suorittamia tutkintoja, sillä heidän opiskeluaikansa on lyhempi. Samalla myös ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä kasvaa. Toistaiseksi suoritetuista kaksoistutkinnoista tai käynnissä olevista kaksoistutkinto-ohjelmista ei kerätä Suomessa tilastotietoa, vaikka lähes kaikkea muuta tilastoidaan ja seurataan. Tilastointi ja seuranta nostaisi myös kaksoistutkintojen profiilia ja ehkä kannustaisi korkeakouluja tekemään enemmän yhteistyötä ja sopimaan yhteisiä pelisääntöjä.

Kaksoistutkinto-ohjelmissa mukana olevien opiskelijoiden määrä on vielä suhteellisen pieni, minkä vuoksi ohjelmien jatkuvuus saattaa olla vaakalaudalla. Kaksoistutkinto-ohjelmien suunnittelu ja toteutus työllistää kuitenkin perinteistä koulutusohjelmaa enemmän, joten voidaan kyseenalaistaa työmäärän ja opiskelijamäärän suhdetta ohjelman tuomiin hyötyihin nähden. Eräs olennainen kaksoistutkintojen onnistumista edistävä seikka on markkinoinnin onnistuminen. Kaksoistutkintojen markkinointia suunniteltaessa on otettava huomioon edellä mainitut erilaiset opiskelijaryhmät, joille kaksoistutkinto-ohjelmia markkinoidaan. Eri opiskelijoilla motivaatio osallistua kaksoistutkinto-ohjelmaan on erilainen. Jatkossa markkinoinnin haasteena voivat myös olla lukukausimaksut, mikäli suomalaiset korkeakoulut alkavat periä niitä laajemmin. Tällöin kilpailutilanne hyvistä opiskelijoista on huomattavasti kovempi, kun ollaan samalla viivalla muiden, isompien ja tunnetumpien maiden kanssa.

Vaikka kaksoistutkinto-ohjelmat saattavat helpottaa joitain vieraskielisen koulutuksen ongelmista, vaatii niiden suunnittelu ja toteutus tarkkaa pohdintaa. Käytännössä ilmenneitä haastavimpia ongelmia kaksoistutkinto-ohjelmien suunnittelussa on ollut tutkintojen erilainen laajuus. Kajaanin ammattikorkeakoulu on käynyt neuvotteluja sekä puolalaisen että hollantilaisen yhteistyökumppanin kanssa, joista toisessa tutkinnon suoritus aika on lyhempi, ja toisessa pidempi kuin KAMK:ssa. Ero johtui pääasiassa harjoittelun ja opinnäytetyön erilaisista laajuuksista. Yhteisen tutkintoon johtavan opiskelumallin löytäminen edellyttää opiskeluaikojen pidentämistä jomman kumman korkeakoulun opiskelijoille, mikä usein vähentää opiskelijoiden kiinnostusta. Hollantilaisen kumppanin kanssa myös lainsäädännölliset seikat, kuten opintoihin liittyvät pakolliset, melko korkeat maksut mutkistivat neuvotteluja.

J. Knight esittelee raportissaan vuodelta 2008 erilaisia kansainvälisessä yhteistyössä toteutettuja ohjelmia. Yhteis- ja kaksoistutkintojen lisäksi hän mainitsee vaihtoehdon ”international combined degree programme”, mikä Knightin määritelmän mukaan tarkoittaa yhteistyössä toteutettua ohjelmaa, joka yhdistää Bachelor- ja Master – tason opinnot.

Käytännössä toinen yhteistyökumppaneista tarjoaa alemman korkeakoulututkintoon tarvittavat opinnot ja toinen ylempään korkeakoulututkintoon tarvittavat opinnot. Opiskeluaika on pidempi kuin yhden ohjelman suorittamisessa, mutta ei niin pitkä kuin kahden erillisen, eritasoisen ohjelman suorittaminen olisi. Schüle (2006) esittelee samaa ideaa siten, että nelivuotisen bachelor-tutkinnon viimeinen vuosi ja kaksivuotisen master-tutkinnon ensimmäinen vuosi yhdistettäisiin ja opiskelija saisi tutkinnon molemmilta tasoilta. Tällainen yhteistyö olisi todennäköisesti ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden näkökulmasta houkuttelevaa ja kilpailuetu markkinoinnissa.

Tässä työssä tavoitteena oli laatia käytännön tason toimintaohjeet olemassaoleville kaksoistutkinto-ohjelmille. Tulevaisuudessa kehittämiskohteita Kajaanin ammattikorkeakoulun kaksoistutkintoja ajatellen ovat strategisten tavoitteiden asettaminen osana kansainvälistymisen kehittämissuunnitelmaa, uusien yhteistyökumppanien löytäminen, kaksoistutkinto-ohjelmien rahoitusmahdollisuuksien selvittäminen sekä kaksoistutkinto-ohjelmien toteutusmuotojen pohtiminen ja selvittäminen. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että kaksoistutkintojen kehittäminen ja toteuttaminen on ammattikorkeakoulun näkökulmasta kannattavaa, mutta se vaatii selkeää strategista tavoitteenasettelua, hyvät yhteistyökumppanit sekä toimintaohjeet laadun varmistamiseksi.

Toimintaohjeita laatiessani kävin läpi koko prosessin kaksoistutkintojen suunnittelusta toteutukseen ja opiskelijoiden valmistumiseen. Toisin paikoin oli vaikea laatia ohjeistusta, sillä yhteistyökumppanin ohjeita ei ollut tiedossa. Ei riitä, että omat toimintaohjeet ja käytännöt ovat selkeät - yhteistyökumppanien vaihtelevat ja kirjaamattomat käytännöt tekevät asioista monimutkaisia. Aluksi aihe tuntui haastavalta, sillä kirjallisuutta ja lähdeaineistoa on niukasti saatavilla, eikä käsitellyn tyyppisiä kaksoistutkinto-ohjelmia ole juuri mainittu lähteissä. Se, että asia oli tuttu työn kautta, edesauttoi kuitenkin asiaan perehtymistä. Opinnäytetyön tekeminen oli oman työni kannalta hyödyllinen projekti. Työaikana ei aina ennätä perehtyä riittävän perusteellisesti asioihin vaikuttaviin taustoihin, joten opinnäytetyön tekeminen antoi hyvän pohjan jatkaa työtä kaksoistutkinto-ohjelmien parissa. Selkeille toimintaohjeille on ollut tarve pidemmän aikaa, ja opinnäytetyön tulos on suoraan hyödynnettävissä KAMK:n kaksoistutkinto-ohjelmissa.

LÄHTEET

Aalto, P. 2003. Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat Suomen korkeakouluissa. Korkeakoulujen politiikat ja käytännöt. Occasional paper 2A/2003. Kansainvälisen Henkilövaihdon Keskus CIMO.

Arambewela, R. 2010. Student Experience in the Globalized Higher Education Market. Challenges and Research Imperatives. Teoksessa: Foskett, N. & Maringe, F. (toim). Globalisation and Internationalisation in Higher Education : Theoretical, Strategic and Management Perspectives. London, GBR: Continuum International Publishing. Saatavana: <http://site.ebrary.com/lib/kajaani/Doc?id=10415877&ppg=168> Luettu 17.1.2011.

ARENE ry. 2010. Suositus tutkintojen kansallisen viitekehyksen (NQF) ja tutkintojen yhteisten kompetenssien soveltamisesta ammattikorkeakouluissa. 23.2.2010.

ARENE ry 2011. Korkeakoulujen arviointineuvoston, UNIFIn ja ARENE:n suositukset rajat ylittävän korkeakoulutuksen laadunvarmistukselle.
http://www.arene.fi/data/liitteet/ajankohtainen_20110119T140230_87327.pdf.
Luettu 20.9.2011.

Consortium of International Double Degrees (CIDD). 2006. Joint and Double Degrees: A check list. 2006. (www.cidd.org).

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO:

- CIMO 2011 a. Tutkintojen viitekehykset.
http://www.cimo.fi/cimo_asiantuntijana/kansainvalinen_yhteisty/bolognan_prosessi/tutkintojen_viitekehykset. Luettu 20.9.2011
- CIMO 2011 b. Korkeakoulutuksen laadunvarmistus.
http://www.cimo.fi/cimo_asiantuntijana/kansainvalinen_yhteisty/bolognan_prosessi/korkeakoulutuksen_laadunvarmistus. Luettu 20.9.2011.
- CIMO 2012 c. Liikkuvuus ja korkeakoulutuksen eurooppalainen ulottuvuus.

http://www.cimo.fi/cimo_asiantuntijana/kansainvalinen_yhteistyö/bolognan_prosessi/liikkuvuus_ ja_eurooppalainen_ulottuvuus Luettu 12.1.2012.

- CIMO 2012 d. Fakta Express 2/2012.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/23282_fakta_express_2_2012.pdf Luettu 24.3.2012.
- CIMO 2012 e. ECTS ja Diploma Supplement.
http://www.cimo.fi/nakokulmia/kansainvalinen_yhteistyö/bolognan_prosessi/ects_ ja_diploma_supplement Luettu 2.4.2012.
- CIMO 2012 f. Erasmus-ohjelma. <http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmus>. Luettu 7.4.2012.
- CIMO 2012 g. Erasmus Mundus –ohjelma.
http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmus_mundus. Luettu 7.4.2012.

Garam, I. 2005. Opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus ja työelämä. Työnantajien näkemyksiä ulkomailla opiskelun ja harjoittelun merkityksestä. Occasional paper 1/2005. Kansainvälisen Henkilövaihdon Keskus CIMO.

Garam, I. 2009. Vieraskieliset tutkinto-ohjelmat suomalaisissa korkeakouluissa. Tietoa ja tilastoja –raportti 1/2009. Kansainvälisen Henkilövaihdon Keskus CIMO.

Euroopan komissio. 2011. Erasmus Mundus –ohjelma 2009 – 2013. Ohjelmaopas tuleville hakijoille ja edunsaajille. Saatavilla:

http://eacea.ec.europa.eu/erasmus_mundus/programme/documents/2012/em_programm_eguide_dec2011_fi.pdf. Luettu 7.4.2012.

EUA Publications 2009. Improving Quality, Enhancing Creativity: Change Process in European Higher Education Institutions. Final Report of the Quality Assurance for the Higher Education Change Agenda (QAHECA) Project.

European Association for Quality Assurance in Higher Education ENQA. 2009. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area. ENQA report.

Huttula, T. 2003. Laadunvarmistus korkeakoulupoliittisena kysymyksenä. Teoksessa: A. Kauppi & T. Huttula (toim.). Laatia ammattikorkeakouluihin. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 7:2003. Helsinki: Edita.

Hyppönen, T. 2007. The ABC of Joint Degrees. Some Statements and Personal Reflections. Teoksessa: Laine, J., Petersson, B., Prozorov, S. & Rytövuori-Apunen, H. (toim.). The Bologna Process on the Ground. Experiences of Nordic-Baltic-Russian Cooperation in Higher Education. CFE Conference Papers Series No. 1. Lund 2007.

Kaikkonen, M. Kansainvälisten asioiden suunnittelija, Kajaanin ammattikorkeakoulu. Haastattelu 14.3.2012.

Kajaanin ammattikorkeakoulu KAMK:

- KAMK 2009. Kansainvälisen toiminnan toimintasuunnitelma vuosille 2009-.
- KAMK 2010. Kansainvälistymisstrategia 2010 – 2015.
- KAMK 2011 a. Suomen tekevin korkeakoulu – KAMK’20 – strategia.
- KAMK 2011 b. Suomen tekevin korkeakoulu – KAMK’20 – toimenpideohjelma 2011 – 2013.
- KAMK 2011 c. Suomen tekevin korkeakoulu – KAMK’20 - toimintasuunnitelma 2011 – 2013.
- KAMK 2012 a. Raportti toimenpiteistä kansainvälistymisstrategian tavoitteiden edistämiseksi.
- KAMK 2012 b. Esittely. <http://www.kajak.fi/suomeksi/Esittely.iw3>. Luettu 5.2.2012.

Knight J. 2008. Joint and Double Degree Programmes: Vexing Questions and Issues. The Observatory of Borderless Higher Education.

Koiso-Kanttila P. & Paasivuori R. 2008. Näkökulmia opetuksen ja oppimisen laatuun. Teoksessa: Koiso-Kanttila P. & Paasivuori R. (toim.) Laatu ammattikorkeakoulujen menestystekijänä. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja.

Korkeakoulujen arviointineuvosto KKA. 2011. Korkeakoulujen laatujärjestelmien auditoinnit. Saatavilla: <http://www.kka.fi/index.phtml?s=98>. Luettu 15.8.2011.

Lahtonen, S. & Pyykkö, R. Korkeakoulujen vieraskielisen opetuksen arvioinnin seuranta. Korkeakoulujen arviointineuvoston verkkojulkaisuja 6:2005. Saatavilla: http://www.kka.fi/files/198/KKA_0605V.pdf. Luettu 4.4.2012.

Lämsä, A-M. 2003. Työyhteisö laatua luomassa. Teoksessa: A. Kauppi & T. Huttula (toim.). Laatua ammattikorkeakouluihin. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 7:2003. Helsinki: Edita.

Maiworm, F. 2006. Results of the Survey on Study Programmes Awarding Double, Multiple or Joint Degrees. Study Commissioned by the German Academic Exchange Service (DAAD) and the German Rectors' Conference (HRK). Kassel 2006.

Nickel, S. & Zdebel, T. & Westerheijden, D.F. 2009. Joint Degrees in European Higher Education. Obstacles and opportunities for transnational programme partnerships based on the example of the German-Dutch EUREGIO.

Niemelä, A. Kansainvälistä opiskelua ulkomailla ja kotimaassa. Tutkimus korkeakoulujen englanninkielisistä koulutusohjelmista. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö OTUS rs. 31/2009. Juvenes Print Tampere. 2009.

Nordic Quality Assurance NOQA. 2009. Joint Master's Programmes – Joint Evaluations. A Nordic Challenge. Report prepared for the Nordic Quality Assurance Network in Higher Education (NOQA) and the Nordic Council of Ministers.

Obst, D. & Kuder, M. & Banks, C. Joint and Double Degree Programs in the Global Context: Report on an International Survey. 2011. Institute of International Education.

<http://www.iie.org/en/Research-and-Publications/Publications-and-Reports/IIE-Bookstore/~media/Files/Corporate/Publications/Joint-Double-Degree-Survey-Report-2011.ashx>. Luettu 19.3.2012.

Opetushallitus OPH:

- OPH 2010 & OPH 2011. Kansainvälisten yhteistutkintojen ja kaksoistutkintojen kehittäminen: Opetushallituksen suositus. Päivitykset: heinäkuu 2010 ja marraskuu 2011.
- OPH:n muistio. 2007. Kansainväliset yhteis-/kaksoistutkinnot suomalaisissa korkeakouluissa.
- OPH 2012. Tutkintojen viitekehykset.
http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/tutkintojen_tunnustaminen/tutkintojen_viitekehykset. Luettu 6.4.2012.

Opetusministeriö OPM (30.4.2010 saakka):

- OPM 2004. Kansainvälisten yhteistutkintojen ja kaksoistutkintojen kehittäminen: Opetushallituksen suositus. 11.5.2004.
- OPM 2005. Korkeakoulututkintojen viitekehys; Kuvaus suomalaisista korkeakoulututkinnoista. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:4
- OPM 2006. Valtioneuvoston koulutuspoliittinen selonteko eduskunnalle. Opetusministeriön julkaisuja 2006: 24. Yliopistopaino / Universitetstryckeriet, 2006.
- OPM 2007. Koulutus ja tutkimus vuosina 2007 – 2011. Kehittämissuunnitelma.
- OPM 2009 a. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009 – 2015. Opetusministeriön julkaisuja 2009.
- OPM 2009 b. Tutkintojen ja muun osaamisen kansallinen viitekehys. 2009. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:24.

Opetus- ja kulttuuriministeriö OKM (1.5.2010 jälkeen):

- OKM 2010 a. Bolognan Prosessi. Luettu 25.11.2010.
<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/bologna/index.html?lang=fi>
- OKM 2010 b. Ammattikorkeakoulujen hallinto, ohjaus ja rahoitus.
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/hallinto_ohjaus_ja_rahoytus/?lang= Luettu 12.12.2010.
- OKM 2010 c. Ammattikorkeakoulujen sopimuskauden 2010 – 2012 tuloksellisuusrahoituksen palkitsemiskriteerit ja tuloksellisuusmittaristo
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/hallinto_ohjaus_ja_rahoytus/tavoitesopimusneuvotteluja_koskevat_ohjeet/Liitteet/AMK_ohjekirje_2010_Liite_3_2010_AMK-tuloksellisuusmittarit_2010-2012.pdf
Luettu 13.12.2011.
- OKM 2011 a. Korkeakoulut 2011 – yliopistot ja ammattikorkeakoulut. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2011:10.
- OKM 2011 b. Selvitys koulutus- ja osaamistarpeiden kehittymisestä sekä ennakoinnin tilasta ja kehittämistarpeista 2010. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:11.
- OKM 2011 d. Opetus- ja kulttuuriministeriön palaute ammattikorkeakouluille syksyllä 2011.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/hallinto_ohjaus_ja_rahoytus/tavoitesopimukset/Palautteet_syksy_2011/Palaute_5.10.2011_AMK.pdf. Lettu 22.3.2012.
- OKM 2012 a. Sopimuskausi 2013 – 2016. Korkeakoululaitoksen yhteiset tavoitteet. 28.3.2012.

- OKM 2012 b. Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen.
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/Hankkeet/rakenteellinen_kehittaminen/index.html Luettu 16.3.2012.
- OKM 2012 d. Lukukausimaksukokeilu.
<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/lukukausimaksukokeilu/index.html> Luettu 16.3.2012.
- OKM 2012 e. Ammattikorkeakoulu-uudistus
http://www.okm.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/ammattikorkeakoulu_uudistus/index.html Luettu 24.3.2012.
- OKM 2012 f. Koulutus ja tutkimus vuosina 2011 – 2016. Kehittämissuunnitelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:1.

Opetusministeriön, Kajaanin kaupungin ja Kajaanin ammattikorkeakoulun välinen sopimus kaudelle 2010 – 2012 (12.11.2010).

Opetushallituksen (OPH) muistio. 2007. Kansainväliset yhteis-/kaksoistutkinnot suomalaisissa korkeakouluissa.

Porath D. 2010. Do Double Degrees Improve Career Opportunities? Consortium of International Double Degrees (CIDD) Papers on International Business Education. No 3.

Saaranen-Kauppinen A. & Puusniekka A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere : Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavilla:
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>. Luettu 25.10.2011.

Schüle U. 2006. Joint and Double Degrees within the European Higher Education Area. Towards Further Internationalization of Business Degrees. Consortium of International Double Degrees (CIDD) Papers on International Business Education.

Storen, L. A. & Aamodt, P.O. 2010. Quality in Higher Education and Employability of Graduates. Quality in Higher Education, vol. 16, No. 3, 297 – 313.

Söderqvist, M. 2002. Internationalisation and its Management in Higher Education Institutions. Applying conceptual content and discourse analysis. Doctoral Dissertation A-206. Helsinki School of Economics – HSE Print 2007.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista. VN 352/2003. Saatavilla:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030352>. Luettu 23.10.2011.

LIITE 1: KYSELY AMMATTIKORKEAKOULUILLE

Suoritan parhaillaan tradenomin ylempää amk - tutkintoa Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Tutkintoon liittyvä kehittämistehtäväni on kaksoistutkintojen kehittäminen Kajaanin ammattikorkeakoulussa, mihin liittyen kartoitan eri ammattikorkeakoulujen kaksoistutkinto-ohjelmia ja niiden käytännön ratkaisuja. Tutkimuksen kohteeksi on valittu Kajaanin amk:n yhteistyökumppaneita ja lähialueen ammattikorkeakouluja. Tavoitteena on koota hyviä käytäntöjä ja yleisiä ohjeistuksia kartoituksen pohjalta. Työn tulokset ovat julkisia ja myös muiden ammattikorkeakoulujen käytettävissä ja hyödynnettävissä.

Kyselyssä on kolme osiota; kaksoistutkintojen tausta, sopimushallinto sekä opiskelijakäsittely. Pyydän sinua vastaamaan kaikkiin omaan työnkuvaasi liittyviin kysymyksiin.

Kiitos jo etukäteen avustasi!

Ammattikorkeakoulu

- () HAMK () Jyväskylän AMK
 () Mikkelin AMK () Oulun seudun AMK
 () Pohjois-Karjalan AMK () Savonia AMK
 () Seinäjoen AMK

Vastaajan nimi _____
 Tehtävä _____

Kaksoistutkintojen taustaa

1 a) Montako yhteis/kaksoistutkintosopimusta ammattikorkeakoulussanne on tällä hetkellä voimassa (Bachelor-taso)?

Yhteistutkinto (= johtaa yhteen tutkintotodistukseen), kpl _____
 Kaksoistutkinto (= johtaa kahteen tai useampaan tutkintotodistukseen), kpl _____

1 b) Missä koulutusohjelmissä nämä sopimukset ovat?

Hyötynäkökulma

2. Mikä on ollut keskeinen syy kaksoistutkintojen kehittämiseen ammattikorkeakoulussanne? Voit valita useampia vaihtoehtoja.

- () Kansainvälisyyden kehittäminen
 () Markkinointinäkökulma
 () Opettaja- ja asiantuntijaliikkuvuuden lisääminen
 () Opiskelijan saamat hyödyt
 () Ulkomaalaisten suorittamien tutkintojen määrän kasvattaminen

- Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrän kasvattaminen
- Yhteistyön syventäminen valittujen partnerien kanssa
- Jokin muu, mikä

3. Mitä hyötyä kaksoistutkinnoista on koettu / nähty olevan

- 3 a) Opiskelijalle _____
- 3 b) ammattikorkeakoululle _____
- 3 c) Muille tahoille, mille? _____

4. Kaksoistutkinnot ja kansainvälistyminen

4 a) Onko kaksoistutkinnot huomioitu ammattikorkeakoulunne kv-strategiassa?

- Kyllä
- Ei

4 b) Jos vastasit kyllä, kerro miten? _____

5. Yhteistyö partnereiden kanssa

5 a) Miten pitkään yhteistyötä kaksoistutkintokumppanien kanssa oli tehty ennen kaksoistutkintosopimuksen laatimista?

- 0 - 1 vuotta
- 2 - 3 vuotta
- 4 - 5 vuotta
- 6 vuotta tai kauemmin

5 b) Onko kaksoistutkintoyhteistyö edesauttanut yhteistyön syventymistä tai laajentumista partnerien kanssa myös muulla tavoin?

- Kyllä
- Ei

Kaksoistutkintosopimukset

6 a) Onko kaksoistutkintosopimuksia tehty vain vieraskielisiin koulutusohjelmiin vai koskevatko ne myös suomenkielisiä koulutusohjelmia?

- Vain vieraskielisissä koulutusohjelmissä
- Vain suomenkielisissä koulutusohjelmissä
- Sekä vieraskielisissä että suomenkielisissä koulutusohjelmissä
- Koulutusohjelmissä, joista vain tietty osa tarjotaan vieraalla kielellä
- Jokin muu, mikä

6 b) Onko kaksoistutkintosopimukset tehty olemassa oleviin koulutusohjelmiin vai onko suunniteltu yhteistyössä uusi koulutusohjelma?

- Olemassa oleviin koulutusohjelmiin
- Yhteistyössä uusi koulutusohjelma
- Sekä olemassa oleviin että uusiin
- Jokin muu, mikä

6 c) Ovatko kaksoistutkintosopimukset vastavuoroisia?

- Vastavuoroisia (sekä lähteviä että saapuvia opiskelijoita)
- Vain lähteviä opiskelijoita
- Vain saapuvia opiskelijoita
- Erilaisia sopimuksia, joista osa vastavuoroisia ja osa ei
- Jokin muu, mikä

6 d) Mistä maista olevien yhteistyökumppanien kanssa sopimuksia on tehty?

7. Mikäli kaksoistutkintosopimuksia on useita;

7 a) Ovatko kaikki kaksoistutkintosopimukset samanlaisia, vai onko eri kumppanien kanssa erilaisia sopimuksia?

- Kaikki samanlaisia
- Eri kumppanien kanssa erilaisia sopimuksia
- Jokin muu, mikä

7 b) Mikäli sopimuksia on erilaisia, mitkä ovat niiden keskeiset erot?

8. Ongelmatilanteet

8 a) Millaisia ongelmia on kohdattu yhteistyöstä neuvoteltaessa?

- Tutkintojen erilainen laajuus
- Opintojen erilainen laajuus (esim. harjoittelu, opinnäytetyö)
- Opintojen sisältöjen vastaamattomuus
- Hallinnolliset / lainsäädännölliset ongelmat
- Ei ole ollut ongelmia
- Jokin muu, mikä

8 b) Miten mahdolliset ongelmat on ratkaistu?

—

8 c) Onko jostain sopimuksesta / yhteistyöstä jouduttu luopumaan ylitsepääsemättömien ongelmien vuoksi?

- Kyllä
- Ei

8 d) Jos, niin millaisten ongelmien?

9. Palautejärjestelmä

9 a) Onko kaksoistutkinto-ohjelmaan luotu palautejärjestelmä?

Kyllä

Ei

9 b) Jos on, niin miten palautetta kerätään

Opiskelijoilta _____

Opettajilta _____

Partnerilta _____

Opiskelijäkäsittely

Saapuvat kaksoistutkinto-opiskelijat

10. Vaaditaanko kaksoistutkintoa suorittamaan saapuville opiskelijoilta todistus kielitaidosta?

Kyllä, kaikilta.

Kyllä, mutta vain tiettyjen maiden kansalaisilta (vrt. yhteishaku)

Kyllä, vain IELTS tai TOEFL hyväksytään

Ei vaadita.

Jokin muu, mikä

11. Missä vaiheessa kaksoistutkinto-opiskelijat saapuvat Suomeen?

Ensimmäisen opiskeluvuoden jälkeen

Toisen opiskeluvuoden jälkeen

Kolmannen opiskeluvuoden jälkeen

Neljännen tai viidennen opiskeluvuoden jälkeen

Kun tutkinto kotimaassa on valmis

Jokin muu, mikä

12. Kun opinnot Suomessa on suoritettu, jatkuvatko opinnot kotikorkeakoulussa?

Kyllä

Ei

Jokin muu, mikä

13. Mikä on kaksoistutkinnon perusrakenne ja suoritusvaatimukset?

Suoritukset kotikorkeakoulusta (op) _____

Opinnot (op) _____

Harjoittelu (op) _____

Opinnäytetyö (op) _____

Mahdolliset muut vaatimukset _____

14. Miten kaksoistutkinto-opiskelijat valitsevat opintojaksot, jotka suorittavat Suomessa?

Vapaasti (op) _____
 Annetusta rakenteesta (op) _____
 Jotenkin muuten, miten? _____

15 a) Miten saapuvat kaksoistutkinto-opiskelijat kirjataan opiskelijahallintojärjestelmään (ASIO / Winha / muu)?

- Tutkinto-opiskelijaksi
- Vaihto-opiskelijaksi
- Sekä tutkinto- että vaihto-opiskelijaksi
- Siirto-opiskelijaksi
- Jokin muu, mikä

15 b) Mikä on kaksoistutkinto-opiskelijan opinto-oikeusaika?

- 1 vuosi
- 2 vuotta
- 3 vuotta
- 4 vuotta
- Jokin muu, mikä
- 1,5 vuotta
- 2,5 vuotta
- 3,5 vuotta
- 4,5 vuotta

15 c) Miten opiskelijan läsnäolokaudet kirjataan opiskelijahallintajärjestelmään?

- Opiskelija kirjataan uutena opiskelijana ja opiskelija saa täyden opinto-oikeuden. Opinto-oikeus katsotaan alkavaksi siitä kun opiskelija aloittaa opinnot Suomessa.
- Opiskelija kirjataan uutena opiskelijana. Kotikorkeakoulussa opiskeltu aika vaikuttaa opiskeluoikeusaikaan, mutta aiempia läsnä/poissaolokausia ei kirjata.
- Opiskelija kirjataan siirto-opiskelijana. Opinto-oikeus alkaa siitä, kun opinnot on aloitettu kotikorkeakoulussa ja aiempi opinto-oikeus kirjataan järjestelmään läsnäolokausina.
- Jotenkin muuten, miten?

16. Kotikorkeakoulussa suoritettujen opintojen hyväksiluku

16 a) Miten kotikorkeakoulussa suoritettut opinnot hyväksiluetaan osaksi suomalaista tutkintoa?

- Kaksoistutkintosopimukseen perustuen tietyt opinnot hyväksiluetaan automaattisesti
- Suoritettut opinnot hyväksiluetaan ja kirjataan opintokortille kurssi kurssilta
- Suoritettut opinnot hyväksiluetaan ja kirjataan opintokortille modulikohtaisesti
- Jotenkin muuten, miten?

16 b) Millä tavoin kotikorkeakoulussa suoritettut opinnot kirjataan opintokortille

- Opintojen aikana suoritetuiksi (vaikuttaa AMKOTA-tilastoinnissa)

- Ennen opintojen alkua suoritetuiksi (vaikuttaa Tilastokeskuksen tilastoinnissa)
- Jotenkin muuten, miten?

17. Valmistuminen

17 a) Milloin opiskelija saa tutkintotodistuksen?

- Kun kaikki opinnot molemmissa korkeakouluissa on suoritettu
- Kun kaikki opinnot Suomessa on suoritettu
- Tutkintotodistukset molemmista korkeakouluista myönnetään yhtä aikaa
- Jokin muu, mikä

17 b) Mainitaanko tutkintotodistuksessa, että tutkinto on suoritettu kaksoistutkintona?

- Kyllä
- Ei

18. Muita huomioita ja kommentteja?

LIITE 2: KAKSOISTUTKINNOT KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Periaatteet ja toimintaohjeet

OSA 1: Ohjeet ammattikorkeakoulun sisäiseen käyttöön:

Kaksoistutkintojen yleiset periaatteet

Kaksoistutkintojen suorittaminen, saapuvat opiskelijat (Opintoasianhallinto kaksoistutkinto-ohjelmissa)

OSA 2: Kaksoistutkinto-ohjelmien esittely yhteistyökumppaneille:

Double Degree Programmes at Kajaani University of Applied Sciences

OSA 3: Ohjeet opiskelijoille:

3 a) Ohjeet kaksoistutkintoa suorittamaan saapuville opiskelijoille:

Instructions for Incoming Double Degree Students

3 b) Ohjeet kaksoistutkintoa suorittamaan lähteville opiskelijoille:

Instructions for Outgoing Double Degree Students

OSA 1: Ohjeet ammattikorkeakoulun sisäiseen käyttöön

KAKSOISTUTKINTOJEN YLEISET PERIAATTEET

Kajaanin ammattikorkeakoulussa käytetyn määritelmän mukaan kaksoistutkinto tarkoittaa Kajaanin ammattikorkeakoulun ja yhteistyökorkeakoulun yhdessä kehittämää ja järjestämää koulutusohjelmaa, joka johtaa kahteen tutkintotodistukseen (yksi kummastakin korkeakoulusta). Yhteistutkinto johtaa vain yhteen, Kajaanin ammattikorkeakoulun myöntämään tutkintotodistukseen.

Kajaanin ammattikorkeakoululla on voimassa oleva kaksoistutkintosopimus seuraavien korkeakoulujen kanssa

- Hochschule Heilbronn, Saksa (vastavuoroinen, Liiketalous ja IB)
- Moscow State University Stankin, Venäjä (vain saapuvia opiskelijoita, IB)
- University of Rzeszow, Puola (vastavuoroinen, Tourism)
- Grenoble, yhteistutkinto (vain saapuvia opiskelijoita, IB)

Yleisiä periaatteita

- Kaksoistutkintoyhteistyötä tehdään sellaisten korkeakoulujen kanssa, jotka tarjoavat laadukasta koulutusta ja joiden kanssa yhteistyöstä on kokemusta.
- Yhteistyökumppanin tutkinnolle tuoma lisäarvo
- Yhteistyökumppanin opetustarjonta ja osaamisalueet tukevat Kajaanin ammattikorkeakoulun strategisia tavoitteita ja painopistealueita
- Kaksoistutkintojen suunnittelussa on huomioitava se, että Kajaanin ammattikorkeakoulun myöntämä kaksoistutkinto antaa kelpoisuuden korkeakoulututkintoa edellyttäviin työtehtäviin ja jatko-opintoihin Suomessa.
- Yhteistyökorkeakoulujen kanssa pyritään laaja-alaiseen yhteistyöhön.
- Ammattikorkeakouluja koskeva lainsäädäntö ja asetukset asettavat tietyt rajoitukset ja vaatimukset kaksoistutkinnoille: opintojen rakenne (perusopinnot, ammattiopinnot, harjoittelu, opinnäytetyö), laajuus, tavoitteet sekä tutkintonimikkeet.

Suunnittelu

Ehdotuksia uusista potentiaalisista kaksoistutkintokumppaneista voivat tehdä kaikki henkilökunnan jäsenet. Ehdotus tehdään ko. koulutusohjelman koulutusohjelmavastaavalle / koulutusjohtajalle, joka tuo ehdotuksen tarkemmin käsiteltäväksi kv-tiimin kokoukseen mikäli katsoo sen soveltuvaksi. Kv-tiimi keskustelee korkeakoulun soveltuvuudesta kaksoistutkintokumppaniksi sekä muista yhteistyömahdollisuuksista, esimerkiksi muissa

koulutusohjelmissa. Ehdotuksen tekijä täyttää potentiaalisesta yhteistyökumppanista partnerilomakkeen, ja mikäli kaksoistutkintoon liittyvät perusasiat eivät ole selvillä, keskustelun ja suunnittelun pohjaksi kv-toimisto selvittää seuraavat asiat:

- Mikä on opintojen laajuus yhteistyökorkeakoulussa / koulutusohjelmassa?
(180 op / 210 op / 240 op)
 - o Kuuluuko opintoihin pakollinen harjoittelu, laajuus?
 - o Mikä on opinnäytetyön laajuus?
- Mihin koulutusohjelmaan kaksoistutkinto soveltuu? Millaisia opintoja potentiaalinen kumppani tarjoaa (koulutusohjelmien vertailu)
- Onko kaksoistutkinto-ohjelman tarkoitus olla vastavuoroinen?
 - o Tarjoaako korkeakoulu riittävästi englanninkielistä opetusta? (Lista opinnoista ja kurssikuvaukset)
- Liittyykö yhteistyökorkeakoulun tutkinto-opiskeluun maksuja, joita ei sopimuksella voida poistaa?

Mikäli todetaan, että yhteistyökorkeakoulun tarjoamassa kaksoistutkinnossa on potentiaalia, kv-suunnittelija keskustelee kv-tiimin päätöksen pohjalta vielä koulutusohjelmavastaavan kanssa tilanteesta. Koulutusohjelmavastaava tekee ehdotuksen koulutusjohtajalle kaksoistutkintoneuvottelujen aloittamisesta mikäli katsoo sen tilanteeseen soveltuvaksi. Kv-toimisto valmistelee mallisopimuksen neuvottelujen pohjaksi. Koulutusohjelmavastaava tai koulutusjohtaja neuvottelevat sopimuksista, ja ko. koulutusalan kv-koordinaattori ja kv-toimisto ovat mukana neuvotteluissa asiantuntijoina tarvittaessa. Kv-toimisto valmistelee lopullisen sopimuksen neuvottelun pohjalta. Rehtori allekirjoittaa sopimukset. Kv-toimisto tallentaa sopimukset Sharepointiin ja tiedottaa kv-tiimin jäsenille ja koulutusosalalle uudesta sopimuksesta. Kv-toimisto arkistoi alkuperäiseen sopimuksen.

Yhteistyösuhteen ylläpito

Kun uusi sopimus on allekirjoitettu, nimetään sille akateeminen ja hallinnollinen yhteyshenkilö, jotka vastaavat pääasiallisesta yhteydenpidosta yhteistyökumppaniin. Yhteistyösuhteen ylläpitäminen edellyttää säännöllistä opettaja- ja asiantuntijavaihtoa sekä suunnitelmallista yhteydenpitoa yhteistyökumppanin kanssa. Yhteiset käytännöt tarkistetaan lukuvuosittain.

Markkinointi

Hakijat

Kv-toimisto ja kv-koordinaattori vastaavat kaksoistutkintojen markkinoinnista hakijoille. Kaksoistutkintomahdollisuudet esitellään internet-sivuilla, Hakijan oppaassa sekä koulutusohjelmaesitteissä.

Lähtevät opiskelijat

Kv-koordinaattori ja kv-toimisto markkinoivat kaksoistutkintoja kv-infoissa ja ohjauskeskusteluissa KAMK:n opiskelijoille.

Yhteistyökorkeakoulut / saapuvat opiskelijat

Kv-toimisto markkinoi KAMK:ia vaihtokohteena yhteistyökorkeakouluista tuleville opiskelijoille KAMK:n käytännön mukaisesti.

Hakeminen ja valinta

Pääsääntöisesti kaksoistutkintoa suorittamaan voi hakea ensimmäisen opiskeluvuoden jälkeen. Edellytyksenä on hyvin arvosanoin edenneet opinnot ja riittävä kielitaito. Kansalaisuuden suhteen ei ole asetettu rajoituksia.

Lähtevät opiskelijat

Kaksoistutkintoon hakevilla tulee olla vähintään 60 op suoritettuna vaihtojakson alkuun mennessä ja opintojaksojen keskiarvon tulee olla vähintään 3. Hakeminen tapahtuu täyttämällä KAMK:n käytännön mukaisesti kv-vaihdon hakulomake ASIolla ja erillinen kaksoistutkintoon hakulomake, joka on amk:n www-sivuilla. Koulutusalan kv-koordinaattori haastattelee hakijat kielitaidon ja soveltuvuuden testaamiseksi ja pyytää lisäksi koulutusohjelman opettajatuutorilta tai koulutusohjelmavastaavalta arviota opiskelijan soveltuvuudesta. Mikäli hakijoita on enemmän kuin kaksoistutkintoa suorittamaan on mahdollista lähettää, päätös tehdään koulumenestyksen ja haastattelun perusteella.

Saapuvat opiskelijat

Yhteistyökorkeakoulu lähettää kv-toimistoon tiedon opiskelijoista (nimi, koulutusohjelma, sähköpostiosoite), jotka on valinnut kaksoistutkintoa suorittamaan. Kv-toimisto lähettää hakijalle käytännön ohjeet hakemiseen, linkin sähköiseen hakemukseen (Exchange Student Application ESA) sekä tiedon suoritettavista opinnoista. Kaksoistutkintoon hakevat opiskelijat täyttävät sähköisen kv-vaihtoonhakulomakkeen (ESA), josta opiskelijatiedot viedään suoraan ASIolle. Hakija tulostaa hakemuksen, jonka jälkeen sen allekirjoittaa kotikorkeakoulun koordinaattori. Hakemus, Learning Agreement sekä englanninkielinen opintorekisteriote lähetetään KAMK:n kv-toimistoon postitse. Hakuaika päättyy vuosittain 31.5.

Pääsääntöisesti yhteistyökorkeakoulun hyväksymät hakijat hyväksytään KAMK:ssa ilman erillistä harkintaa. Mikäli hakijoita on enemmän kuin kaksoistutkinnon suorittamisesta on sopimuksella sovittu, päätös tehdään tapauskohtaisesti tilanteen mukaan. Päätökseen vaikuttaa pääsääntöisesti tulevien vaihto-opiskelijoiden määrä sekä asuntotilanne. Kaksoistutkintoon hakevat opiskelijat ovat etusijalla vaihto-opiskelijoihin nähden.

Kv-toimisto lähettää tiedot hakijoista koulutusalan kv-koordinaattorille, joka tarkistaa opiskelijan Learning Agreementin ja allekirjoittaa sen. Kv-koordinaattori pitää kopion Learning Agreementista itsellään ja palauttaa alkuperäisen kv-toimistoon. Kv-toimisto valmistelee kaksoistutkinto-opiskelijoille hyväksymiskirjeen ja lähettää sen alkuperäisen Learning Agreementin ja vaihto-opiskelijan materiaalipaketin kera opiskelijalle. Hyväksymiskirjeessä vahvistetaan opiskelijalle myönnetty tutkinnonsuoritusoikeus, ja sen allekirjoittaa rehtori.

Venäläisen Stankinin opiskelijat voivat hakea kaksoistutkintoon vasta 3. tai 4. opiskeluvuoden jälkeen. Hochschule Heilbronnin opiskelijat hakevat kaksoistutkintoa suorittamaan joko ensimmäisen opiskeluvuoden jälkeen tai aloittaessaan harjoittelun suorittamisen.

Ohjaus ja neuvonta

Lähtevät opiskelijat

Koulutusalan kv-koordinaattori vastaa kaksoistutkinnosta kiinnostuneen opiskelijan akateemisesta ohjauksesta ja tekee Learning Agreementin opiskelijan kanssa. Kv-koordinaattori seuraa Learning Agreementin toteutumista vaihtojakson aikana ja on yhteydessä opiskelijaan säännöllisesti. (Ks. Learning Agreement – toimintaohje). Kv-toimisto ohjaa lähteviä opiskelijoita käytännön asioissa.

Saapuvat opiskelijat

Koulutusalan kv-koordinaattori vastaa kaksoistutkintoa suorittavan opiskelijan akateemisesta ohjauksesta ja seuraa Learning Agreementin toteutumista vaihtojakson aikana. Tarvittaessa kaksoistutkintojen koordinaattori on asiantuntijaroolissa saapuvien opiskelijoiden valinnassa ja opintojaksosuunnittelussa. Kv-toimisto ohjaa vaihdossa olevia opiskelijoita käytännön asioissa.

Opinnot ja valmistuminen

Opiskelijoiden tulee suorittaa vähintään 60 op yhteistyökorkeakoulussa, minkä lisäksi suoritetaan harjoittelu (30 op) joko Suomessa tai ulkomailla ja opinnäytetyö 15 op. KAMK:ssa suoritettavat opintojaksot (60 op) vahvistetaan vuosittain. Koulutusohjelmavastaava toimittaa listan sekä jaksotuksen seuraavana lukuvuonna tarjottavista opinnoista kv-toimistoon tammikuun loppuun mennessä.

Kaksoistutkinto-opiskelijat osallistuvat KAMK:ssa opiskelun aikaisiin harjoitteluun ja opinnäytetyöhön liittyviin infoihin. Harjoittelu suoritetaan vastaanottavan korkeakoulun käytäntöjen mukaisesti. Harjoittelu- ja opinnäytetyökoordinaattori ovat vastuussa myös kaksoistutkinto-opiskelijoiden harjoitteluun ja opinnäytetyöhön liittyvistä asioista.

Yhteistyökorkeakoulussa ulkomailla suoritettavat opinnot kirjataan opintokortille hyväksilukuina. Hyväksiluvut valmistelee ko. koulutusalan kv-koordinaattori, ja koulutusohjelmavastaava hyväksyy ne. Opintokortille suoritukset kirjataan merkinnällä 'K'

(= muualla suoritettu). Opinnäytetyöhön ja harjoitteluun kirjataan suorituksen lisäksi myös kommentti ”The studies have been jointly approved by Kajaani UAS and xx”. Tutkintotodistuksen liitteessä on maininta, että tutkinto on suoritettu kaksoistutkintona. Tämä käy ilmi myös Diploma Supplementistä.

Hochschule Heilbronn, Saksa

KAMK:n opiskelijat suorittavat harjoittelun (30 op) yhteistyökorkeakoulun vaatimusten mukaan. Opiskelijan tulee ilmoittautua läsnä olevaksi sekä kotikorkeakouluun että yhteistyökorkeakouluun. Kun harjoittelu on hyväksytysti suoritettu, yhteistyökorkeakoulu tiedottaa siitä kv-toimistoon. Opinnäytetyölle nimetään ohjaaja molemmista korkeakouluista ja työ tehdään englanniksi.

Heilbronnin opiskelijat suorittavat harjoittelun (30 op) KAMK:n vaatimusten mukaisesti. Opiskelija ilmoittaa tulevasta harjoittelusta kv-toimistoon, joka lähettää opiskelijalle linkin harjoittelumateriaaleihin internetissä sekä harjoittelukoordinaattorin yhteystiedot. Harjoittelukoordinaattori tarkistaa, että harjoittelun ehdot täyttyvät. Kun harjoittelu on hyväksytysti suoritettu, kv-toimisto tiedottaa siitä yhteistyökorkeakoululle ja toimittaa sinne kopion englanninkielisestä opintorekisteriotteesta, jossa harjoittelumerkintä näkyy. Opinnäytetyölle nimetään ohjaaja molemmista korkeakouluista ja työ tehdään englanniksi.

Stankin, Venäjä

Mikäli opiskelija on suorittanut opintoihinsa liittyvää harjoittelua jo ennen Kajaaniin tuloa, hänen tulee toimittaa siitä kotikorkeakoulunsa englanninkielinen vahvistus Kajaaniin saapuessaan. Todistuksesta on käytävä ilmi harjoittelupaikan nimi, keskeiset työtehtävät sekä harjoittelu-aika. Mikäli opiskelijalla ei ole aiempaa harjoittelua suoritettuna, tulee hänen suorittaa koko 30 op KAMK:n vaatimusten mukaisesti ennen valmistumistaan. Opinnäytetyölle nimetään ohjaaja molemmista korkeakouluista ja työ tehdään englanniksi.

Seuranta ja arviointi

Opiskelijoilta kerätään normaalisti opintojaksopalaute jokaiselta opintojaksolta. Lisäksi kv-koordinaattori ja kv-toimisto keräävät palautetta suullisesti vaihtojakson aikana. Vaihtojakson päätyttyä kv-toimisto kerää kirjallisen palautteen. Nimetty yhteyshenkilö kerää säännöllisesti palautetta myös yhteistyökorkeakoululta.

OSA 1: Ohjeet ammattikorkeakoulun sisäiseen käyttöön

KAKSOISTUTKINTOJEN SUORITTAMINEN, SAAPUVAT OPISKELIJAT

Opintosasiainhallinnon ohje

Opiskelu

Kv-suunnittelija luo ja ylläpitää Sharepointilla tietoja kaksoistutkinto-opiskelijoista. Tiedoston päivitys- ja lukuoikeudet ovat kv-toimistolla, koulutusalojen kv-koordinaattoreilla, koulutusohjelmavastaavilla, harjoittelu- ja opinnäytetyökoordinaattorilla. Tiedostoon kirjataan opiskelijan perustiedot (nimi, kotikorkeakoulu, opiskeluoikeusaika) sekä tiedot harjoittelusta ja opinnäytetyöstä.

Opiskeluoikeus

Kaksoistutkinto-opiskelijan opiskeluoikeus alkaa siitä, kun opiskelija aloittaa opinnot KAMK:ssa. Opiskeluoikeus on opintosuunnitelman mukaisesti 2,5 vuotta + 1 vuosi.

- Kaksoistutkinto-opiskelijalla on oikeus ilmoittautua poissaolevaksi opinto-oikeusaikana, mutta vain perustellusta syystä. Asiasta on sovittava kotikorkeakoulun ja KAMK:n kanssa. Mikäli opiskelija on estynyt aloittamasta opintoja KAMK:ssa sinä vuonna kun hänet on valittu kaksoistutkinto-opiskelijaksi, opiskelija menettää opiskeluoikeutensa ohjelmassa.
- Kaksoistutkinto-opiskelija on oikeutettu +1 opiskeluvuoteen, mikäli ei valmistu ajoissa. Ennen varsinaisen opiskeluaajan päättymistä kv-suunnittelija on yhteydessä opiskelijaan tilanteen selvittämiseksi. KAMK:n lisäaikaa koskevat säännökset koskevat myös kaksoistutkinto-opiskelijoita.

Opintojen aloittaminen

Kv-opintotoimisto siirtää kaksoistutkintoon hyväksytyjen opiskelijoiden tiedot ESA-järjestelmästä (Exchange Student Application) ASIO-opiskelijahallintajärjestelmään ja kirjaa samalla opiskelijalle liikkuvuuskirjauksen Suomessa opiskelun ajalle. Uudet kaksoistutkinto-opiskelijat kirjataan ASIOlle tutkinto-opiskelijoina. Kaksoistutkinto-opiskelija kirjataan tutkinto-opiskelijana uudeksi, läsnäolevaksi opiskelijaksi toisen vuosikurssin mukaiseen ryhmään.

- Mikäli opiskelijan opinnot KAMK:ssa alkavat harjoittelujaksolla (Heilbronn), opiskelija kirjataan aloittaneeksi ja läsnä olevaksi kun harjoittelu alkaa.

Kv-toimisto tiedottaa opettajille ja koulutusohjelmavastaavalle uusista kaksoistutkinto-opiskelijoista sähköpostilla lukukauden alussa. Kv-toimisto tiedottaa myös työjärjestyksen tekijälle kaksoistutkinto-opiskelijoiden valitsemista kursseista hyvissä ajoin, jotta voidaan mahdollisuuksien mukaan vaikuttaa siihen, etteivät opintojaksot mene päällekkäin.

Opintojen aluksi koulutusalan kv-koordinaattori valmistelee hyväksiluvut kotikorkeakoulussa jo suoritetuista opinnoista. Koulutusohjelmavastaava hyväksyy hyväksilukuesityksen. Kv-opintotoimisto vie aiemmin suoritettut opinnot hyväksilukupäätöksen perusteella tutkinto-opiskelijan opintokortille hyväksilukuina moduuleittain.

- Arvosanoja ei siirretä, vaan suoritukset kirjataan merkinnällä 'K' (= muualla suoritettu). Opinnot kirjataan merkinnällä ”suoritettu ennen opintojen alkamista” (vaikuttaa tilastokeskuksen tilastoon).

Orientaatio

Kaksoistutkinto-opiskelijoita käsitellään opintojen alkuvaiheessa vaihto-opiskelijoina ja he ovat mukana vaihto-opiskelijoiden orientaatio-ohjelmaan kuuluvissa aloitusrutiineissa.

- Kv-toimisto tilaa kaksoistutkinto-opiskelijoille tutkinto-opiskelijoiden sähköpostiosoitteen opiskeluryhmän mukaisesti, ja pyytää liittämään sen sekä ko. ryhmän että vaihto-opiskelijoiden postituslistalle.
- Kv-toimisto valmistelee kaksoistutkinto-opiskelijoiden ASIO-tunnukset. Kaksoistutkinto-opiskelijat osallistuvat vaihto-opiskelijoiden ASIO-infoon.

Opintojen alussa kv-toimisto järjestää ja valmistelee henkilökohtaisen / pienryhmätapaamisen opiskelijoiden ja ko. koulutusalan kv-koordinaattorin ja/tai kaksoistutkintojen koordinaattorin kanssa. Tapaamisessa käydään läpi kaksoistutkinnon suorittamiseen liittyvät käytännön asiat ja edellytykset. Käsiteltävät asiat:

- Opiskelu-oikeus ja opiskelu-oikeusaika
- Koulutusohjelman rakenne ja suoritettavat opinnot
 - Suomen kieli, 3 / 6 op
 - Vapautus ruotsin kielestä
- Learning Agreement ja työjärjestykset
- Harjoittelu
- Opinnäytetyö + kypsyysnäyte
- Valmistuminen ja siihen liittyvät käytännöt

Opintojen suorittaminen

Opiskelija suorittaa opintoja Learning Agreementin mukaisesti. Vaaditut 60 op on suoritettava vaihtojakson aikana Kajaanissa. Opiskelijat ilmoittautuvat Learning Agreementin mukaisille opintojaksoille KAMK:n käytäntöjen mukaisesti. Opintokortilta opiskelija pystyy seuraamaan opintojen etenemistä. KAMK:ssa suoritettavat opinnot kirjataan normaalisti opintokortille koulutusohjelman rakenteen mukaisesti.

- Mikäli kaksoistutkintoon kuuluvia pakollisia opintoja on työjärjestyksessä päällekkäin, opiskelijan tulee sopia kv-koordinaattorin kanssa kurssien suorittamisesta tai Learning Agreementin muuttamisesta.
- Mikäli opiskelija ei pääse läpi opintojaksosta, noudatetaan KAMK:n uusintakäytäntöjä. Mikäli opintojakson uusintamahdollisuus on aikana, jolloin opiskelija on jo palannut kotimaahansa, uusinta voidaan järjestää myös kotikorkeakoulussa, edellyttäen että se onnistuu valvotussa tenttitilanteessa. Opiskelijan tulee olla yhteydessä ko. opintojakson opettajaan sekä kotikorkeakoulunsa yhteyshenkilöön asiasta sopimiseksi. Kv-opintotoimisto hoitaa käytännön asiat.
- Mikäli opiskelija ei pysty suorittamaan vaadittuja 60 op vaihtojaksonsa aikana, opiskelijan tulee sopia kv-koordinaattorin kanssa puuttuvista opinnoista tapauskohtaisesti ja ennen vaihtojakson päättymistä. Ainoastaan verkkokursseja voi työstää kotikorkeakoulusta käsin tarvittaessa ja ennalta sovitusti.

Opiskelijan tulee ilmoittautua läsnäolevaksi Kajaanin ammattikorkeakouluun joka lukukausi valmistumiseen saakka. Kv-opintotoimisto kirjaa läsnäolot sen jälkeen, kun opiskelija on palannut takaisin kotimaahansa.

Harjoittelu

Harjoittelun koordinaattori vastaa myös kaksoistutkinto-opiskelijoiden harjoitteluun liittyvistä asioista. Opiskelija osallistuu vaihtojaksonsa aikana järjestettäviin harjoitteluinfoihin. Harjoittelu suoritetaan KAMK:n vaatimusten mukaisesti. Harjoittelupaikka tulee hyväksyttävä sekä kotikorkeakoululla että KAMK:lla ennen harjoittelun aloittamista. Harjoittelukoordinaattori kirjaa harjoittelun tiedot (harjoittelupaikka, aloitus- ja päättymispäivä) Sharepointiin yhteiseen tiedostoon.

Mikäli harjoittelu suoritetaan kaksoistutkinto-ohjelman aloittamisen jälkeen, siitä kirjataan liikkuvuuskirjaus. Esimerkiksi mikäli Hochschule Heilbronnin opiskelija hyväksytään kaksoistutkinto-ohjelmaan ja hän suorittaa harjoittelun kolmannessa maassa, hänet kirjataan lähteväksi vaihto-opiskelijaksi harjoittelun ajalle. Jos opiskelija suorittaa harjoittelun Suomessa, hänet kirjataan tulevaksi vaihto-opiskelijaksi. Stankinin yliopiston opiskelijan ennen kaksoistutkinto-ohjelman alkua suorittamaa harjoittelua ei kirjata liikkuvuuskirjauksiin. Kaksoistutkinto-opiskelijalle ei voida myöntää KAMK:n apurahaa harjoittelua varten vaan apurahat myöntää lähtökohtaisesti kotikorkeakoulu.

Harjoittelun suorittamisessa on yhteistyökotikorkeakoulukohtaisia eroja;

- **HEILBRONN:** Harjoittelu suoritetaan pääsääntöisesti ennen vaihto-opiskelun aloittamista. Opiskelija ottaa yhteyttä kv-toimistoon ennen harjoittelun alkua ja saa tarvittavat ohjeet. Opiskelija toimittaa kopion harjoittelusopimuksesta harjoittelun

koordinaattorille ennen harjoittelun aloittamista. Harjoittelukoordinaattori arkistoi sopimuksen ja kirjaa tiedot Sharepointiin.

- **GRENOBLE:** Harjoittelusta 10 vkoa / 15 op suoritettu aiemmin kotikorkeakoululle. Aiemmin suoritetusta harjoittelusta on toimitettava todistus. Harjoittelukoordinaattori päättää aiemman harjoittelun hyväksymisestä ja puuttuvan harjoittelun suorittamisesta. Suositeltavaa on, että harjoittelu suoritetaan vaihtoa edeltävänä kesänä jolloin se ei pidennä opiskeluaikaa.
- **STANKIN:** Opiskelijat ovat suorittaneet vaihtelevia määriä harjoittelua ennen Kajaaniin tuloa. Opiskelijan tulee toimittaa KAMKiin kotikorkeakoulun kirjoittama englanninkielinen todistus siitä, miten paljon harjoittelua on suoritettu ja millaisissa tehtävissä. Harjoittelun koordinaattori päättää, miten paljon harjoittelua opiskelijalta vaaditaan suoritettavaksi ja keskustelee suorittamisesta opiskelijan kanssa. Hyväksymismerkintä harjoittelusta kirjataan vasta, kun koko 30 op on suoritettu.
- **RZESZOW:** Opiskelijoiden tulee suorittaa harjoittelu KAMK:n vaatimusten mukaisesti. Harjoittelu voidaan suorittaa yhdessä tai kahdessa osassa. Molempien korkeakoulujen tulee hyväksyä harjoittelupaikka.

Kun harjoittelu on hyväksytysti suoritettu, harjoittelun koordinaattori ilmoittaa kv-opintotoimistoon kotimaassa / ulkomailla suoritettut opintopisteet, suorituspäivämäärän sekä mahdolliset TKI-opintopisteet. Harjoittelu kirjataan KAMKissa opintokortille normaalisti. Lisäksi kirjataan selite: ”The studies have been jointly approved by xx and Kajaani UAS”.

Opinnäytetyö

Opinnäytetyön koordinaattori vastaa myös kaksoistutkinto-opiskelijoiden opinnäytetyöhön liittyvistä asioista. Kaksoistutkinto-opiskelija osallistuu vaihtojaksonsa aikana järjestettäviin opinnäytetyöhön liittyviin infoihin ja seminaareihin. Kun opinnäytetyön aihe on löytynyt, opinnäytetyölle nimetään ohjaaja sekä kotikorkeakoulusta että KAMKista. Opinnäytetyön koordinaattori kirjaa opinnäytetyön tiedot Sharepointiin. Opinnäytetyö etenee KAMK:n käytäntöjä soveltaen.

Opinnäytetyön formaatti voi olla oman korkeakoulun vaatimusten mukainen. Suositeltavaa on, että opinnäytetyösuunnitelma esitetään KAMK:ssa vaihtojakson aikana, mutta mikäli opinnäytetyön aihe ei ole sovittuna vielä silloin, suullinen esitys voidaan järjestää myös kotikorkeakoulussa etäyhteyttä käyttäen. Kaikkien opiskelijoiden tulee osallistua opinnäytetyön päätteeksi kypsyysnäytteeseen. Opiskelija voi kirjoittaa kypsyysnäytteen kotikorkeakoulussaan valvotuissa tenttiolosuhteissa. Ulkomaalaiset opiskelijat kirjoittavat kypsyysnäytteen englanniksi ja suomalaiset opiskelijat suomeksi. Opinnäytetyön ohjaajat sopivat asiasta.

Opinnäytetyö kirjataan opintokortille KAMK:n käytännön mukaisesti ja arvosana tulee näkyviin tutkintotodistukseen. Lisäksi kirjataan selite: The studies have been jointly approved by xx and Kajaani UAS. Opiskelija tallentaa opinnäytetyönsä Theseus-tietokantaan kirjastosta saatavien ohjeiden mukaisesti. Kaksoistutkinto-opiskelijoiden tulee toimittaa kaksi kopiota valmiista opinnäytetyöstä opintotoimistoon KAMK:n käytännön mukaisesti. Mikäli opiskelija valmistee opinnäytetyönsä kotimaassa, voidaan valmis opinnäytetyö toimittaa kv-opintotoimistoon tulostettavaksi sähköpostilla. Mukaan tulee liittää lupa työn julkaisemiseksi (Author's permission for public use).

Valmistuminen

Kun opiskelijan vaihtojakso päättyy ja hän palaa kotikorkeakouluun, kv-toimisto lähettää kotikorkeakoululle opintokortin vaihtojakson aikana suoritetuista opinnoista.

Kv-opintotoimisto päivittää vuosittain valmistumiseen liittyvät ohjeet kaksoistutkinto-opiskelijoille koulutusalan ohjeita soveltaen. Opiskelijan tulee ilmoittaa hyvissä ajoin kv-opintotoimistolle suunnitellusta valmistumisesta, jotta tarvittavat valmistelut voidaan tehdä ajoissa. Kv-opintotoimisto on yhteydessä kotikorkeakouluun ja pyytää sieltä viimeisimmän opintokortin sekä vahvistuksen, että opiskelija on suorittanut kaikki vaadittavat opinnot. Kotikorkeakoulun toimittaman opintokortin perusteella kv-opintotoimisto kirjataan puuttuvat hyväksiluvut KAMK:n opintokortille. Hyväksiluvut valmistee kv-opintotoimisto kaksoistutkintosopimuksessa verrattujen rakenteiden ja puuttuvien opintojaksojen perusteella ja konsultoi tarvittaessa kv-koordinaattoria tai koulutusohjelmavastaavaa. Kv-opintotoimisto lähettää opintokortin koulutusohjelmavastaavalle tarkistettavaksi.

Opiskelijan on tehtävä tutkintotodistuspyyntö ASIolla ennen valmistumista. Kv-opintotoimisto tarkistaa opiskelijan opintokortin, että kaikki vaaditut suoritukset on tehty ja hyväksiluvut kirjattu asianmukaisesti. Samalla tarkistetaan että opiskelijalla on koulutusohjelmavastaavan päätös ruotsin kielestä vapauttamiseksi. Kv-opintotoimisto valmistee tutkintotodistuksen ja Diploma Supplementin opiskelijalle. Todistus toimitetaan opiskelijalle postitse, mikäli opiskelija ei ole sitä noutamassa.

OSA 2: Kaksoistutkinto-ohjelmien esittely yhteistyökumppaneille

DOUBLE DEGREE PROGRAMMES AT KAJAANI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

A Double Degree Programme is a degree programme which is developed and organized by two higher education institutions in collaboration and leads to two degree certificates on the same educational level, one from both higher education institutions.

Kajaani University of Applied Sciences offers three English-taught degree programmes. Further double degree co-operation can be developed with similar degree programmes. Co-operation is based on an accurate and comprehensive comparison of the programmes.

Degree Programme in International Business

Degree Programme in Tourism

Degree Programme in Sports and Leisure Management

General Principles

- All the higher education institutions participating in the double degree programme should be officially recognized or accredited by the appropriate authorities in their countries.
- The institution conferring the degree is responsible for assuring the quality of the degree and for ensuring that the degree fulfills all set criteria set for it.
- All double degree students complete a significant part of their degree studies at a foreign partner university. Studies completed at a foreign partner university are fully recognized by the student's home university.

Studies on a Double Degree Programme at Kajaani University of Applied Sciences

Studying and accomplishing a degree in Finland are regulated by a set of rules and regulations defined in the University of Applied Sciences (Polytechnic) Law and Decree (352/2003) and in the University of Applied Sciences degree regulations.

Credit System

The degrees and courses are measured in credits (cr). A student's annual workload of 1,600 hours is worth 60 credits (cr). One credit means approximately 26 hours of a student's work, half of which generally consists of lessons and the other half independent work. The credit system complies with the European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS.

Extent of the Studies

The extent of the full Bachelor's degree programme is 210 credits (7 semesters, 3.5 years) and the studies consist of basic, professional and free-choice studies, practical training and thesis.

Studies on the Double Degree Programme generally consist of the following:

- A minimum of 60 credits of courses at Kajaani University of Applied Sciences
- Practical training, 30 credits
- Thesis and maturity test, 15 credits

Students participating in the double degree programme shall study for one academic year at Kajaani UAS. In addition to the courses, students must complete a period of practical training and a thesis according to the requirements of Kajaani UAS. The practical training is worth 30 credits, which means 5 months of work either at home or abroad in a working environment relevant to the field of studies. Both institutions are expected to appoint a supervising professor for the thesis and it will be jointly assessed.

Fees

Kajaani UAS does not currently charge any fees from the students.

Graduation and Degree Certificate

After successful completion of the double degree studies, Kajaani UAS will grant the students a Bachelor of Business Administration / Bachelor of Hospitality Management / Bachelor of Sports Studies, depending on the degree programme. The degree certificate issued to students indicates that the student has participated in a double degree programme and received two degree certificates based on the studies.

Access to Further Study

Completing a Bachelor's degree at a Finnish university of applied sciences gives graduates the eligibility to apply for Master studies in Finnish universities and in universities of applied sciences. For Master studies in universities of applied sciences, applicants must also have three years of relevant work experience.

Further information:

Development of International Joint Degrees and Double Degrees: Recommendation of the Ministry of Education and Culture in Finland.

http://www.oph.fi/english/mobility/recognition_of_foreign_studies_and_qualifications

OSA 3: Ohjeet opiskelijoille

3 a) Ohjeet kaksoistutkintoa suorittamaan saapuville opiskelijoille

INSTRUCTIONS FOR INCOMING DOUBLE DEGREE STUDENTS

DOUBLE DEGREE STUDIES IN DETAIL

At Kajaani University of Applied Sciences, studies are measured using ECTS credits. 1 credit (cr) is equal to 26 hours of a student's work for a course (lectures, presentations, group work, book exam or other methods of teaching). This amount of work includes contact hours (lessons with a teacher) and/or independent study. 60 credits represent the workload of one year of full-time studies

Studies on the Double Degree Programme consist of the following:

- A minimum of 60 credits of courses at Kajaani University of Applied Sciences
- Practical training, 30 credits
- Thesis and maturity test, 15 credits

Studies at Kajaani UAS

Detailed information on the study processes such as enrolment, course enrolment, assessment and grades can be found in the Student's Academic Year Guide, which will be given to all students at the beginning of the studies. Below please find the most important processes described in brief.

Study Right and Enrolment

According to a double degree student's personal study plan, the study right is 2.5 years (5 semesters) + 1 year. The student is expected to finish his/her studies in the double degree programme within 2,5 years from the first semester enrolled at Kajaani UAS. In case the student is not able to finish the studies within the 2.5 years, he/she should contact the International Study Office at Kajaani UAS to discuss about finishing the remaining studies.

Students will be enrolled at Kajaani UAS during the entire course of the double degree programme. During their stay at Kajaani UAS, students should enroll according to given instructions at the beginning of the semester.

Studies

Students studying for a double degree have to complete a minimum of 60 cr during their exchange at Kajaani UAS. The courses should be selected from the given list of courses offered and recorded in a Learning Agreement, which is a study plan for the exchange period.

The Learning Agreement should be drawn up with the coordinator at the home university before arrival in Kajaani. At the beginning of studies at Kajaani UAS, the student will have a discussion with the Coordinator at Kajaani UAS to check and finalize the Learning Agreement. The Learning Agreement can only be altered once the studies have begun for justifiable reasons. The changes have to be accepted by the home university and Kajaani UAS!

Course enrolment

In addition to the Learning Agreement, students must also enroll for courses also electronically using the student registration system (ASIO). The course enrolment period is at the beginning of each semester. Changes during the semester can only be made by the Study Office.

Practical Training, 30 credits

Practical training can be accomplished either at home or abroad in a working environment relevant to the field of studies. The practical training is worth 30 credits, which means 800 hours of students' work. In practice it means that the practical training period lasts a minimum of 20 weeks and 100 working days. However, as weekly working hours vary in each workplace, the practical training should include a minimum of 750 working hours.

Incoming double degree students should follow the practical training instructions at Kajaani UAS and complete the required documentation within one month of finishing the practical training. The instructions and requirements can be found in the internet: www.kajak.fi > Studying > Practical Training.

Students from Hochschule Heilbronn

Before starting the practical training, the student should contact the International Office of Kajaani UAS to enroll for the semester of practical training. After the practical training place is accepted by the home university, the student should send a copy of the practical training agreement to Kajaani UAS. The practical training credits (30 cr) will be recorded in the Transcript of Records after the documentation has been completed.

Students from Stankin, Moscow

In case the student has already completed the practical training or part of it prior to arrival at Kajaani, he/she must provide a certificate from the home university confirming the completed practical training (in English). The following things need to be included: the dates (from – to), working hours, the name of the company and tasks briefly. The practical training coordinator at Kajaani UAS decides the length of the remaining practical training. If a part of practical training is missing, it should be completed according to the requirements of Kajaani UAS.

The practical training credits (30 cr) will be recorded in the Transcript of Records after the full 30 credits / 5 months have been completed.

Thesis, 15 credits

Students will attend a thesis seminar during their stay at Kajaani UAS. After finding a suitable topic, students should contact the thesis coordinator at Kajaani UAS to discuss the topic and to find a supervisor. Both the home university and Kajaani UAS will appoint a supervising teacher for the thesis.

During their time in Kajaani, the students should go and listen to a minimum of 2 theses or thesis plan presentations to gain an overview of theses being produced at Kajaani UAS. Ask the supervisor to sign the Thesis passport –form to confirm that you have completed the above obligation.

The final version of the thesis should be saved in the “Theseus” - database (instructions: <http://www.theseus.fi/en/ohjeet.html>). Convert the thesis into PDF-form before saving it and name it as follows: “lastname_firstname“. After finalizing the thesis, please send it by email to the International Study Office. The name of the thesis and the grade will be written in the final Transcript of Records.

A maturity test is a compulsory part of the thesis, defined in the Polytechnic Act and Decree (352/2003). It demonstrates the student’s language skills and how familiar he/she is with the chosen subject of his/her thesis. The test should be taken under supervision with the titles provided by the thesis supervisor from Kajaani UAS. The date and supervision of the maturity test are to be agreed together with both supervisors, as it can only be taken after the thesis is finished / almost finished with minor adjustments. The maturity test will be evaluated either pass / fail (both for the language and content) and it will not be registered in the Transcript of Records.

Graduation

Please ask your home university to send the final or the latest transcript of records from your home university to Kajaani UAS to be checked before graduation. The home university should also confirm that all the requirements have been fulfilled and that the student is able to graduate. Please inform the International Study Office about the graduation process and timetables in your home university.

To start the preparation for graduation at Kajaani UAS, you must apply for the degree certificate using the ASIO-system. The application consists of two questionnaires, one for national use required by the Ministry of Education and Culture and the other one for international use of the UAS. The application must be completed at the earliest 25 days and at the latest 14 days before graduation.

The School's Staff Meeting shall approve a student's graduation once all the required studies have been completed. All studies must be completed by the staff meeting date. After fulfilling all requirements, the students will be awarded a Bachelor's degree from Kajaani UAS. Following this official confirmation, the certificates are drawn up and the President and Head of School shall sign them. This stage may take approximately a week. Please note that the degree certificate will only be awarded provided that the home university has confirmed that the student has fulfilled all the requirements.

Graduation festivities will be held in December and May. Persons graduating at time other than the above two will be honoured in the form of a more modest coffee-and-cake occasion. Double/Joint degree students are also welcome to participate the events if possible.

OSA 3: Ohjeet opiskelijoille

3 b) Ohjeet kaksoistutkintoa suorittamaan lähteville opiskelijoille

INSTRUCTIONS FOR OUTGOING DOUBLE DEGREE STUDENTS

Studies on the Double Degree Programme consist of the following:

- A minimum of 60 credits of courses at the partner university, one academic year (= student exchange)
- Practical training, 30 credits
- Thesis and maturity test, 15 credits

Study Right and Enrolment

The partner university will decide on the study right given to double degree students. The study right at Kajaani UAS will remain during the studies at the partner university. You must enroll at Kajaani UAS during the student exchange at the partner university and also during practical training. To maintain the study right at the partner university until graduation, please also check their instructions about enrolment as well!

Studies

Double degree studies at the partner university consist of 60 credits of courses and are to be completed during one academic year. A Learning Agreement (LA, a study plan) must be drawn up before starting the exchange at the partner university. The LA is compiled together with the School's International Coordinator based on a list of courses provided by the receiving university. After the course choices have been accepted and signed by the International Coordinator, Kajaani UAS International Office will forward the Learning Agreement to be signed and accepted by the receiving university. Please make sure you keep a copy for yourself!

During the double degree studies at the partner university you are expected to follow the study plan (=Learning Agreement). In case a need to change the plan arises, please note that both Kajaani UAS and the partner university need to accept the changes before you can follow them. Inform the International Coordinators immediately of possible changes. Changes can be agreed upon via email. Please note that the student should save/print emails regarding changes and keep them until the course credits have been accredited!

Before you leave the partner university make sure that the learning agreement is up to date and that the partner university has signed it. If there are to be several changes in the Learning Agreement, draw up one final Learning Agreement (a new one) and have it signed at the partner university.

Returning from the Partner University

When returning from the partner university, make an appointment with the School's International Coordinator to discuss the double degree studies. In the Learning Agreement, you have agreed which courses to complete during exchange and which courses they may replace at Kajaani UAS. Based on this information, you should be able to plan which courses you need to take when continuing the studies at Kajaani UAS.

After receiving the transcript of records / study certificate from the partner university, finalize the accreditation proposal using the appropriate form. Make an appointment with the School's International Coordinator and bring him/her the original copy of the transcript of records, the Learning Agreement with possible email messages about the changes and the filled in application for accreditation. The study office will put the credits in ASIO according to the accreditation form after they have been accepted by the Head of the Degree Programme.

The International Office will send a copy of the Transcript of Records to the partner university after the credits have been recorded in ASIO.

Practical Training (30 credits)

Practical training can be accomplished either at home or abroad in a working environment relevant to the field of studies. The practical training is worth 30 credits, which means 800 hours of students' work. In practice it means that the practical training lasts a minimum of 20 weeks and 100 working days. However, as weekly working hours vary in each workplace, the practical training should include a minimum of 750 working hours.

Kajaani UAS students participating in a double degree programme should follow the practical training regulations of the partner university. The practical training place must be accepted by both universities. When planning the practical training, discuss the issue with the practical training coordinator at Kajaani UAS first. Please remember **to enroll in both universities** during the practical training.

Thesis (15 credits)

After finding a suitable topic, students should contact the thesis coordinator at Kajaani UAS to discuss the topic and to find a supervisor. Both universities will appoint a supervising professor for the thesis. The thesis is written in English.

A maturity test is a compulsory part of the thesis in the Finnish degree and it is defined in the Polytechnic Act and Decree (352/2003). Finnish students write the maturity test in Finnish and foreign students in English. The maturity test is written under supervised exam conditions at Kajaani UAS.

Graduation

Kajaani UAS students should follow the graduation guidelines at Kajaani UAS. Please contact the International Office at the beginning of the last semester to also commence the graduation process at the partner university as well. The International Office will send the

latest transcript of records to the partner university and inform the partner university as soon as all requirements of the home university have been fulfilled.

Please also follow the partner university's instructions on graduation as well. You will first receive the degree certificate at your home university and later from the partner university. The Kajaani UAS degree certificate states that the studies have been taken in the programme leading to a double degree and two degree certificates have been awarded based on the same studies.